

Riksdagens protokoll

2005/06:127

Fredagen den 19 maj

Kl. 09.00 – 14.24

Protokoll
2005/06:127

1 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och Nordiska rådets svenska delegation

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Fredrik Olovsson som ledamot i försvarsutskottet, Britt Olauson som suppleant i försvarsutskottet och trafikutskottet samt Paavo Vallius som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i försvarsutskottet

Fredrik Olovsson (s)

suppleant i försvarsutskottet

Britt Olauson (s)

suppleant i trafikutskottet

Britt Olauson (s)

ledamot i Nordiska rådets svenska delegation

Paavo Vallius (s)

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Barbro Feltzing* (mp) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 22 maj, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Peter Rådberg.

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2005/06:405

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:405 av Karin Pilsäter (fp)

Unga människors etablering på arbetsmarknaden

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 12 juni 2006.

Skälet till dröjsmålet är semester.

Stockholm den 18 maj 2006

Näringsdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM95 EU-finansiering av europeisk standardisering
KOM(2005)377 till näringsutskottet

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

2005/06:K30–K33 till konstitutionsutskottet

Ett regionalt förhöjt grundavdrag

6 § Ett regionalt förhöjt grundavdrag

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU23

Ett regionalt förhöjt grundavdrag (prop. 2005/06:163).

Anf. 1 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! I betänkandet föreslås en skattelättnad för fysiska personer som huvudsakligen är bosatta i Norrlands inland, västra Dalarna och nordligaste Värmland för att överbrygga de extra kostnader som enskilda och företagare presumeras ha i dessa områden. I en gemensam alliansreservation ifrågasätter vi rimligheten i att statens regler för inkomstbeskattningen anpassas efter levnadsomkostnaderna i olika delar av landet.

Vi anser inte att regeringen på ett trovärdigt sätt har redovisat att levnadsomkostnaderna samlat skulle vara högre i det berörda geografiska området än i andra delar av Sverige. De geografiska avstånden medför förvisso ökade kostnader medan kostnaderna för exempelvis boende ofta är lägre. Enligt propositionen ska förslaget bidra till att stärka arbetsmarknadsregioner och göra det mer attraktivt för företag och människor i alla delar av Sverige.

Allians för Sveriges politik syftar till strukturella förändringar av den svenska sysselsättningspolitiken i motsats till regeringens olika paket. Vår politik syftar till att i hela Sverige göra det lättare och mer lönsamt att anställa fler och att göra det lättare och mer lönsamt att starta och driva företag. Vi har, fru talman, många förslag som syftar till just det. Det är skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare. Det är nystartsjobb, där arbetsgivaravgiften tas bort helt för grupper med lös anknytning till arbetsmarknaden. Det är stimulans för tjänstesektorn, som har stor potential att växa, genom att arbetsgivaravgiften sänks för vissa tjänster. Det är också, fru talman, skatteavdrag för hushållsnära tjänster.

I vår gemensamma alliansmotion omtalas också att alliansen har haft ett förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för tjänsteföretag i stödområde A. Det förslaget har, som tidigare sagts, vidareutvecklats och omfattar i dag många tjänsteföretag i hela Sverige.

Fru talman! Vi vill också minska regelbördan för de svenska företagen och ta bort skadliga skatter som förmögenhetsskatten. Alliansens politik är en politik för jobb och tillväxt i en tid då den socialdemokratiska regeringen och stödpartierna trots en omvitnat god konjunktur inte lyckats bringa ned den höga arbetslösheten och bryta det långa utanförskap som så många människor känner av i dag, inte minst unga människor. Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen från Allians för Sverige.

Anf. 2 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Visst är det långa avstånd i Norrlands inland, och visst är det kallt och mörkt på vintern. Men det finns långa avstånd även i andra delar av Sverige, och det kan vara kallt där också. I gengäld är oftast boendekostnaderna låga. Folkpartiet anser precis som övriga allianspartier att det inte är rätt att statens regler för inkomstbeskattning ska anpassas efter levnadsomkostnaderna i olika delar av landet. Som Ulf Sjösten sade har heller inga belägg presenterats av regeringen för att levnadsomkostnaderna skulle vara högre i Norrlands inland än i övriga Sverige. Folkpartiet och övriga allianspartier vill i stället satsa på generella skattesänkningar som kommer alla låg- och medelinkomsttagare över hela landet till godo.

Fru talman! Dessutom kanske det är så att den som bor i Norrland hellre skulle avstå från det lagförslag om visstidsanställningar som vi antog i går i riksdagen, som kommer att göra det svårare med säsongsanställningar. Den lagen drabbar gröna näringar, däribland turism, som finns just i Norrland. Det måste väl vara bättre för en person som bor i Norrlands inland att få tillfälligt säsongsjobb under vintern än att få tillgodoräkna sig ett litet grundavdrag? Har han eller hon inget jobb kommer han eller hon inte att kunna tillräkna sig det ändå.

Precis som Ulf Sjösten också sade är det så, som den uppmärksamme kan se, att vårt förslag om sänkta arbetsgivaravgifter ändrats sedan vår motion skrevs. Vi vill stimulera företagande i vissa branscher inom tjänstesektorn över hela landet för att göra det enklare och billigare för företag att anställa. Det kommer självklart också invånarna i Norrlands inland till godo. Dessutom har alliansen lagt fram ett förslag för att stimulera företagande i Norrland: att sänka moms på skidliftar och att sänka elpriset med ytterligare några ören i Norrland.

Fru talman! Ulf Sjösten har redogjort för en rad andra förslag som alliansen har för att stimulera arbete och för att det ska skapas fler jobb. För det är brist på jobb. Ungdomsarbetslösheten är stor liksom arbetslösheten bland nyinflyttade svenskar. Många lever i dag i utanförskap. Med socialdemokraternas politik kommer de fortfarande att stå utanför medan de som redan är med ska vara trygga. Genom att sänka arbetsgivaravgifterna för dem som är långtidsarbetslösa, för ungdomar och för dem som är nyinflyttade i landet kan vi bidra till att ändra det. Ingen ska vara utanför.

Till sist, fru talman: De pålagor som socialdemokraterna lagt på företagen har också försämrat möjligheterna för företag att växa. Medfinansieringen av sjuklön innebär att företagare är försiktiga med att anställa personer som de upplever som osäkra kort; ungdomar som inte varit ute på arbetsmarknaden, invandrare som aldrig fått en chans till ett arbete, funktionshindrade och många andra grupper. Att anställa en person är ett åtagande som är förenat med en risk, och då måste det göras enklare och billigare. De försämringar, som jag nämnde, som riksdagen beslutade om i går är ytterligare ett steg bakåt för företagsamheten.

Med detta yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 3 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten. De föregående talarna har väl redogjort för vårt alternativa förslag. Jag vill bara säga som så att om man verkligen skulle vilja öka rörligheten på arbetsmarknaden i Norrland vore det bättre att höja reseavdraget än att sänka bensinskatten. Då blir det ett direkt stöd till dem som verkligen behöver förflytta sig mellan hus och hem och sitt arbete.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 4 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Den proposition som vi nu diskuterar är ytterligare ett resultat av en politisk kohandel. I fråga efter fråga har vi sett Socialdemokraterna kapitulera inför stödpartierna. Vi har sett besynnerliga förslag som friår och flygskatt. Uppenbart är att budgeten ska lotsas genom riksdagen till varje pris, och då finns det inga heliga kor.

Fru talman! Förslaget om det förhöjda regionala grundavdraget är ytterligare ett exempel på en bakåtvänd politisk tågordning. Den socialdemokratiska skribenten Per Åhlström har beskrivit det här på ett bra sätt. Jag vill citera ett par strofer från hans artikel i Länstidningen i Östersund i veckan:

”Förr i tiden hade Sverige ett utredningsväsende. Det syftade till att ge politikerna förslag på alternativa lösningar och det syftade till att redovisa effekten av de olika lösningarna. Därefter tog politikerna ställ-

ning. I dag tar regeringen först ställning och beställer sedan en utredning som beskriver hur regeringens önskemål ska beskrivas i lagtext. Verkligheten har uppenbarligen en underordnad ställning.”

Efter regeringens kohandel får en utredare i efterhand i uppdrag att producera ett förslag som ska kunna genomföras.

Vad har då remissinstanserna sagt om det här förslaget? Låt mig citera ur propositionen:

”När det gäller metoden för hur ett regionalt förhöjt grundavdrag ska se ut har endast ett fåtal remissinstanser yttrat sig. Ingen av dem har tillstyrkt metoden.”

Inte en enda av remissinstanserna anser att regeringens förslag är bra. Inte en enda! Till och med det annars så lojala LO avstyrker det regionala grundavdraget.

Så här går det när abstrakta förslag läggs fram och ingen hänsyn tas till hur verkligheten ser ut. Den krassa verkligheten är nämligen att det regionala grundavdraget inte kommer att få den effekt som regeringen eftersträvar.

Jämför man regeringens utredningsdirektiv med den nu färdiga propositionen upptäcker man en intressant sak. I direktivet kan man läsa att det är ”angeläget att på olika sätt stimulera den regionala utvecklingen i vissa delar av Sverige där medborgare och företag kan ha höga kostnader till följd av långa transportavstånd och ett kallt klimat”. I regeringens proposition däremot är det här inte längre ett argument, utan nu pratar man om att en skattelättnad införs ”för fysiska personer bosatta inom stödområde A” som kompensation för ökade utgifter på grund av geografiska lägesnackdelar.

Nu ska medborgarna alltså kompenseras för de ökade utgifter som har blivit följderna av regeringens och samarbetspartiernas så kallade skatteväxling med kraftigt höjda energi- och bränslepriser. Regeringen har alltså medvetet fört en politik som kraftigt har ökat uppvärmnings- och transportkostnaderna, och i efterhand vill man till viss del kompensera de här kostnaderna för en i det närmaste slumpvis utvald grupp av invånare.

Fru talman! Vi kan konstatera att efter en mycket lång period av ett socialdemokratiskt styre står många människor utanför arbetsmarknaden. Därför måste näringslivet i hela Sverige och inte minst i Norrlands inland ha en stimulans. Det är befriande att regeringen har kommit till den insikten, men den metod regeringen använder är alltså alla remissinstanser eniga om är felaktig. Det som behövs är i stället bra villkor för företagande och nya jobb. Problemet är att regeringen i princip går i motsatt riktning. I går beslutades om att ytterligare försämra villkoren för företagen. Fullt medvetet beslutade man att öka arbetslösheten, för det är följden av att begränsa möjligheterna till säsongarbete. Det slår hårt mot exempelvis turistbranschen. Hur ska en liftägare eller en restaurangägare i Åre kunna ha samma bemanningskrav året om? Hur ska ett skogsföretag kunna ha planteringspersonal anställd året om?

Fru talman! Hade vi haft en miljövaxling värd namnet som inte fördyrade för konsumenterna, hade vi haft en politik för ett fritt företagande och nya jobb och hade vi haft en politik där olika regioner skulle kunna få utvecklas på sina egna villkor då hade vi inte behövt några regionala stimulanser.

Vi behöver inte mer av särlösningar för att lappa ihop de misslyckanden som regeringen har gjort. Vi behöver i stället en politik som utvecklar Sverige, ger regionerna möjligheten att utvecklas efter egna förutsättningar utan pekpinnar från Stockholm.

Centerpartiet och alliansen föreslår att regionala utvecklingsmedel och EU:s regionalstöd i större utsträckning ska ned närmare de enskilda människorna.

- Vi vill ha förenklade regler för företagande.
- Vi vill avskaffa medfinansieringsansvaret.
- Vi vill reformera 3:12-reglerna.
- Vi vill förlänga momsinsbetalningsperioden för småföretagare.

Den här listan kan göras lång över åtgärder som måste vidtas för att hela Sverige, och jag betonar ”hela”, ska kunna utvecklas och för att utanförskapet ska kunna brytas.

I reservationen föreslås sänkta arbetsgivaravgifter för tjänsteföretag, vilket är ett sätt att skapa nya riktiga jobb i Norrlands inland men även i övriga Sverige.

Fru talman! Alliansens politik är en politik för utveckling av hela Sverige, såväl Norrlands inland som landet i övrigt. Jag yrkar, i likhet med föregående talare, bifall till den reservation som alliansen har lämnat i ärendet.

Anf. 5 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Förslaget handlar alltså om en skattelättnad för fysiska personer bosatta inom stödområde A, och jag vill passa på att nämna vilka de områdena är ytterligare en gång eftersom alla kanske inte känner till det. Det är huvudsakligen i Norrlands inland, västra Dalarna och nordligaste Värmland som kompensation för ökade utgifter på grund av geografiska lägesnackdelar ska ges.

Vi socialdemokrater anser att förutsättningarna skiljer sig åt, främst beroende på områdets geografiska läge med bland annat stora transportavstånd, liten hemmamarknad, sämre tillgång till service, låg befolkningstäthet och kallt klimat. Grundavdraget föreslås därför höjas med 2 500 kr. Redan 2006 får man det dubbla beloppet 5 000 kr. Vi tycker att det är riktigt. Undantag görs av statsstödsskäl för dem som bedriver näringsverksamhet inom transportsektorn. Det går nämligen inte enligt gällande EG-rätt att ge bidrag där. Det skulle vara ett otillåtet statsstöd.

Det intressanta är i dag att de borgerliga partierna, som vanligtvis vill sänka alla skatter, går emot i det här fallet. Man anser inte att statens regler för inkomstbeskattning ska anpassas efter levnadsomkostnaderna i olika delar av landet. Däremot föreslår man i betänkandet skattelättnader i form av sänkta arbetsgivaravgifter för tjänsteföretag i stödområde A. Nu vill man inte längre ha särregler, om jag förstått talarna rätt, för stödområde A, som föreslås i reservation, utan det ska vara generella sänkningar. Då ska vi komma ihåg att de här generella sänkningarna inte alls är generella, utan det är bara en del av företagen som föreslås få en sänkning av arbetsgivaravgifterna.

Som redovisas i betänkandet har någon form av grundavdrag funnits i skattelagstiftningen sedan lång tid tillbaka. Avdraget har ett fördelningspolitiskt syfte och är avsett att främst minska beskattningen av låginkomsttagare. Det faktum att vi här i landet har ett stödområde A betyder att vi har konstaterat att de som lever där har speciella villkor som skiljer sig från villkoren i andra delar av landet. Det är motiv nog för ett regionalt förhöjt grundavdrag.

Härifrån talarstolen har vi hört Centerpartiets företrädare vara väldigt mot särregleringar för vissa områden. Därför skulle jag vilja passa på, innan min talartid är slut, att fråga Centerpartiets företrädare om han också vill ta bort det regionala investeringsstödet. Vill han ta bort det regionala bidraget till företagsutveckling? Vill han ta bort det sysselsättningsbidrag som lämnas till de här områdena? Vill han också ta bort det transportbidrag som faktiskt utgår inom de här områdena?

Jag vill tillägga angående säsongsarbete att det inte är tal om att en liftägare ska vara tvungen att ha anställda liftarbetare på sommaren när vi inte har någon snö. Om arbetsgivaren kan beskriva varför han inte kan ha människor anställda hela året kommer det att kunna göras undantag.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 6 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag återkommer senare till de frågor som Susanne Eberstein ställde.

Hagfors är också en glesbygd, granne till Torsby kommun. I Torsby har jag möjlighet att få de här lättnaderna, vilket jag inte har i Hagfors. Hur ser du på de förhållandena? Vad ska du säga till dem som bor i Hagfors och inte har samma förutsättningar?

Jag vill också ha svar på frågan: Är det inte besvärande att samtliga remissinstanser har sågat det här förslaget rakt av? Det har även era kända bundsförvanter LO gjort. De anser att det här inte är den väg man ska beträda.

Jag vill klargöra att visst behöver vi stimulansåtgärder för vissa bygder. Vi från Centerpartiet har alltid strävat efter att ge alla lika förutsättningar. Men det måste ju ske på ett rimligt och bra sätt. Det här är inte rätt väg. Det visar ju det förhållandet att ingen remissinstans anser att det här är ett bra förslag.

Anf. 7 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! I reservationen – jag vet inte om den fortfarande gäller – har ni ju föreslagit att man ska sänka arbetsgivaravgifterna på just de här orterna. Vad jag förstår är det inte aktuellt längre, utan man gör en generell sänkning över hela landet. Då sänker man för dem som jobbar med till exempel restauranger, städföretag, försäljning av horoskop och hundpsykologi. Alla de som driver hotell, taxi och detaljhandel får högre arbetsgivaravgift. Hur går det ihop? Finns det väldigt mycket av den första sorten i glesbygden?

Hur har man tänkt sig sänkningen av arbetsgivaravgiften när man sänker på en del av sektorn och höjer på en annan del?

Som kommentar till att alla remissinstanser har sagt nej vill jag säga: Hur många sade inte nej till kvinnlig rösträtt när det utreddes? Det finns

många frågor där politikerna faktiskt får gå framför remissinstanserna och kanske ibland fatta beslut som remissinstanserna inte tycker är bra just då. Jag tror att det kommer att glädja väldigt många människor i det här området att få det här avdraget.

När det gäller gränsdragningar blir det alltid bekymmer. Vi har stödområde A och stödområde B och inget stödområde. Det är ju ett bekymmer som vi har haft länge med de regionala stöden. Jag tror att vi kommer att klara upp det även den här gången.

Anf. 8 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är en viss skillnad mellan att några säger nej och att samtliga säger nej. Notera alltså att ingen anser att förslaget är bra.

Är det inte lika bra att erkänna att ni socialdemokrater egentligen inte tycker att det här är något bra förslag utan en eftergift till era stödpartier? Jag tror att det kunde vara bra om ni gav det beskedet.

Nedsättningen till vissa tjänsteföretag beror på att vi vet att Norrland består av mycket turism och vi vill rikta detta för att göra en kraftsamling och få i gång hjulen på det området och inte sätta käppar i hjulen.

Anf. 9 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Ni har ju faktiskt föreslagit höjd arbetsgivaravgift för hotellnäringen. Hur går det ihop? Det förstår jag inte.

Nu undvek ju Jörgen Johansson att svara på mina frågor angående de andra stöd som utgår till stödområde A. Skulle vi ta bort dem eller inte? Jag tycker inte det, men Jörgen Johansson vill uppenbarligen inte svara på den frågan.

Anf. 10 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Detta betänkande är ett bevis på vad en förhandling kan leda fram till. Jag vill säga att vi från Vänsterpartiets sida naturligtvis står bakom betänkandet, men jag tror inte att det är det som vi är mest stolta över av det som vi har presterat det senaste året.

Vi menar att skatteregler ska vara generella. Vi ska inte ha regionalt uppdelade skatteregler. Vi tror också att detta självklart är till glädje för dem som får avdraget.

Jag kommer från Värmland. Värmland har ju tidigare nämnts i debatten. Jag kommer att ha svårt att förklara för invånarna i Hagfors, Eda och andra glesbygdskommuner varför de inte får samma avdrag som invånarna i Torsby kommun. I *en* kommun i Värmland får man det här avdraget. Det tror jag kan bli problematiskt.

Jag har också läst remissinstansernas svar och konstaterat att ingen har ställt sig bakom detta. Jag har också läst vad LO säger. LO säger kloka saker. Man säger: Satsa pengarna på såddkapital och stöd till såddfinansiering för att få i gång mindre företag. Det är kloka synpunkter från LO. Det är också sådant som Vänsterpartiet för fram i andra sammanhang.

Jag har även läst alliansens reservation. Jag hörde att Anne-Marie Ekström sade här förut att om man röstar på alliansen blir det både enklare och billigare att anställa. I alliansens reservation föreslår man ju en sänkning av arbetsgivaravgifter för tjänsteföretag. Nu gör man det generellt i hela landet, ser man i er budgetmotion.

Man pratar väldigt tyst om att man vill finansiera detta genom att ta bort den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter över hela landet. Att ta bort nedsättningen betyder ju egentligen att man höjer arbetsgivaravgifterna för företagen, framför allt småföretagen, med 2,9 eller 3 miljarder kronor. Det pratar ni väldigt tyst om.

Fru talman! Anne-Marie Ekström säger att det blir billigare att anställa. Om man röstar på alliansens reservation blir det faktiskt dyrare för företagen att anställa.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 11 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Hela Sverige ska leva. Det hoppas jag att samtliga partier och riksdagsledamöter ställer upp på. Tyvärr är förutsättningarna lite olika beroende på var man bor i vårt land. För att hela landet ska få leva behöver riksdagen ibland gå in och hjälpa områden som är mer utsatta än andra. Norrlands inland är just ett sådant område.

Avdraget har ett fördelningspolitiskt syfte, som Susanne var inne på. Det har funnits i Sverige under lång tid och vänder sig i första hand till låginkomsttagare. Det rör sig om mycket små belopp. Det borde egentligen inte leda till någon politisk debatt. Det syftar ju bara till att förstärka i de här områdena framöver. Tyvärr hamnar vi i en debattsituation i alla fall.

De borgerliga partierna säger att det inte är rätt att statens regler för inkomstbeskattning anpassas efter levnadsomkostnader i olika delar av landet. På något sätt kan jag köpa det. Det ska vara ungefär samma skattesatser över landet. Vi pratar om ett område, Norrlands inland, som är väldigt illa ute. Frågan är då vad vi ska göra från riksdagens sida.

Att dessa områden får ett regionalt förhöjt grundavdrag beror främst på läget. Det är långa transportavstånd. Det är en ganska liten hemmarknad. Det är sämre tillgång till service och befolkningstätheten är låg.

Detta sammantaget gör att människor där har det något svårare och är i större behov av hjälp och stöd än människor på andra ställen i landet.

Den borgerliga alliansen har nyligen lagt fram ett förslag. Och vi hörde att man både från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna talade om detta och har ett antal förslag för att hjälpa människor och företag i landet. Detta är också ett förslag i den riktningen.

Jag tycker att det är synd att de borgerliga partierna inte kan acceptera ett sådant stöd till detta område och framför allt till dessa människor som behöver allt stöd som de kan få utan säger nej och ställer sig utanför denna process som ändå med tanke på omfattningen innebär att man är mer positiv än negativ.

Miljöpartiet vill att människor i den här regionen ska känna att de har samma förutsättningar till ett bra liv som människor i alla andra regioner har. Då tycker vi att detta är ett steg i rätt riktning, även om vi naturligtvis erkänner att det är ett litet steg.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen och samtliga motioner.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs

skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU27
Skattelättnad för bilar i vissa miljöklasser (prop. 2005/06:167).

Anf. 12 LARS GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Kristdemokraterna har under många år varit kraftigt drivande i olika utskott för att minska utsläppen från våra transporter och därmed få en bättre miljö i Sverige. Vi har lagt fram många förslag om bränslen, om motortekniker och om skatter som styrmedel för att man ska kunna uppnå en bättre miljö.

Detta förslag handlar om partikelfilter, alltså en reningsutrustning som gör att man minskar partikelutsläppen från dieseldrivna motorer. Partiklar från dieseldrivna motorer är ett problem för just denna motortyp eftersom den släpper ut mer av dessa substanser beroende på att det är fråga om kompressionsförbränning och inte tändförbränning.

Dessa utsläpp påverkar hälsan negativt, och man har mätt att partiklar tränger ganska långt in i kroppen, tyvärr. Därför är detta ett särskilt problem i stadsmiljön.

Men Kristdemokraterna ser positivt på förslaget om skattereduktion för dieseldrivna fordon med partikelfilter.

Sverige har sedan man införde beskattning av bilar i vägtrafiken under överskådlig tid haft en viktbaserad beskattning. Lyckligtvis har insikten om att denna form av beskattning är ett trubbigt instrument som dåligt reflekterar fordonstrafikens faktiska inverkan på miljön resulterat i en omläggning av vägtrafikbeskattningen som nu bättre motsvarar vägtrafikens verkliga påverkan.

Den nyligen antagna vägtrafikskattelagen är ett stort steg i rätt riktning, även om det fortfarande finns brister i utformningen som innebär att man ännu inte uppnår neutralitet mellan olika fordon och utsläpp. Således uppstår ett oegentligt glapp mellan bensindrivna personbilar och lättare lastbilar och dieseldrivna personbilar. Detsamma gäller beskattningsnivåerna på dieseldrivna personbilar, där alltför många omotiverat hamnat i den gamla viktbaserade beskattningen som vi debatterade här för några veckor sedan.

Detta resulterar i att ett flertal relativt nya bilar kommer att sjunka kraftigt i andrahandsvärde och att man indirekt motverkar en nödvändig förnyring av vagnparken. Sannolikt kommer även privatimporten från andra EU-länder av dieseldrivna personbilar som uppfyller kraven på bilar som ingår i den koldioxidbaserade beskattningen att öka och särskilt av sådana med partikelfilter. Detta ser vi egentligen inte som en önskvärd utveckling.

Kristdemokraterna ansåg, och anser, att fler äldre bilar ska omfattas av den koldioxidbaserade fordonsskatten.

I det beslut som majoriteten i denna kammare fattade för endast någon månad sedan om den nya fordonsskatten avvisades tyvärr vårt förslag med motiveringen att det inte gick att få fram uppgifter om dessa något äldre bilars utsläpp.

Som framgår av nu föreliggande förslag är det fullt möjligt att få fram uppgifter om utsläpp på äldre personbilar, vilket regeringen själv i denna proposition gör gällande i samband med regler för eftermontering av partikelfilter. Man har alltså kört över Vägverket. Det som enligt Vägverket och regeringen inte var möjligt för fem veckor sedan är nu fullt möjligt, och det går framåt, fru talman.

Förslaget om reducerad skatt när det gäller partikelfilter omfattar tyvärr endast personbilar och lättare lastbilar. I propositionen som ligger till grund för detta betänkande hävdas att det inte är möjligt att införa skattereduktion för partikelfilter på tyngre fordon. Skälen anges i propositionen på s. 35:

”Möjligheterna att montera avgasreningssystem i efterhand samt vilken teknik som krävs för att nå de lägre utsläppen beror på vilken motor det är fråga om. Skattelättnader torde emellertid inte kunna knytas till denna typ av anordningar. Miljöklasserna enligt lagen om motorfordons avgasrening och motorbränslen, liksom enligt direktivet 1999/96/EG, är nämligen knutna till bilens motor och inte till särskilda anordningar med vars hjälp avgasreningen skulle kunna förbättras.”

Utskottet skriver också i betänkandet att man tror att det i så fall kommer att röra sig om ett fåtal fordon.

Fru talman! Vägverket är den myndighet som handlägger och bereder frågor åt regeringen. Det är också den myndighet som har att utföra projekteringar, upphandlingar och arbeten på de svenska vägarna. I Vägverkets dokument för miljöupphandling av entreprenader, publikation 2001:105, kan man läsa om vilka krav och villkor som ställs på de fordon med vilka arbetet ska bedrivas. Här följer tillämpliga delar ur upphandlingsdokumentet.

När det gäller krav på tunga lastbilar står följande: Tunga lastbilar i klass gul eller grön i entreprenader som i huvudsak genomförs i Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö är berättigade till en extra bonus för eftermonterade partikelfilter. Partikelfilterbonusen ersätts utöver den bonus som betalas för gröna maskiner och tunga lastbilar.

Intyg om avgasutrustningen ska vara utfärdat av tillverkaren eller generalagenten för avgasutrustningen. Provningsen ska styrkas med dokument från MTC, Motortestcenter här i Stockholm. Reduktionen av partiklarna ska vara 80 %.

För den som är intresserad av att fördjupa sig i ämnet finns en KFB-rapport att läsa, 2000:4, där det står:

”Katalysator och partikelfilter finns i dag som tillval för nya bussar och lastbilar och fungerar bra. Partikelfilter går att eftermontera på äldre fordon.”

Det ekologiska rådet i Danmark har i skriften *Dieselpartiklar, ett hot mot hälsan* ingående testat och redovisat eftermonterade partikelfilter som uppfyller samtliga krav och som monterats och varit i bruk på ett stort antal tunga dieseldrivna fordon.

Ett fullskaleförsök med 120 tunga fordon slog så väl ut att rådet föreslagit den danska regeringen och Folketinget att omgående införa skattelättnader för tunga fordon med partikelfilter.

Fru talman! Det tycks alltså som om myndighetens miljökrav vid upphandling är obekant för regeringen och för utskottets majoritet. Om man får tro texten i propositionen bryter Vägverket mot EU-direktiv och utbetalar extra bonusar till avgasreningsutrustning som inte påstås vara godkänd eller finnas. Och detta har man tydligen gjort i många år.

De ökande tunga vägtransporterna i Sverige utförs praktiskt taget helt av dieseldrivna fordon som släpper ut stora mängder partiklar. Det borde vara en högprioriterad fråga att genom ekonomiska styrmedel låta skattenedsättningen omfatta även tunga fordon. Svenska åkerier är kända för mycket god standard på fordonsparken. En skattenedsättning för tunga fordon utrustade med partikelfilter skulle gynna både miljön och svensk åkerinäring. Det finns all anledning för riksdagen att stödja vår reservation där vi begär att regeringen snarast återkommer med förslag om skattenedsättning för tunga fordon som utrustats med partikelfilter, även sådana som är eftermonterade.

Fru talman! Jag yrkar bifall till våra reservationer 2 och 3.

Anf. 13 MATS BERGLIND (s):

Fru talman! För några veckor sedan hade vi en debatt om den nya vägtrafikbeskattningen. Då framfördes det kritik mot att låta dieslbilar med partikelfilter inte fanns med och att det inte fanns ekonomiska incitament för att få nedsättning skattemässigt.

Jag gjorde en något kvalificerad gissning att regeringen skulle återkomma i denna fråga, och nu står vi här i dag igen.

Att få en nedsättning på 6 000 kr för dieslbilar med partikelfilter tror jag kommer att vara ett bra argument för dem som står i begrepp att byta bil och som står inför att välja vad de ska skaffa sig.

Den här typen av reglering har vi förut använt oss av, alltså att vi inför nya regler för nya bilar. Sedan förnyas bilparken vartefter. Så gjorde vi till exempel när vi antog lagen om katalysator, och det har fungerat bra.

Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

När det gäller de tunga bilarna och eftermonteringen tror jag inte att jag gissar helt fel om jag säger att också den frågan återkommer.

Arbetet med att få ett miljövänligare transportsystem är inte bara en svensk angelägenhet, utan detta har diskuterats också i många andra länder. Kommer vi sedan fram till ett gemensamt ställningstagande på europeisk nivå styr kanske också det upp hur det här ska hanteras.

Eftermonteringen finns förvisso inte med – jag är definitivt ingen expert på bilar – men de jag har pratat med säger att med den kostnad som den åtgärden skulle medföra utan att vi ändå kommer ned på de nivåer som är önskvärda är det tveksamt om ett sådant styrmedel på skattesidan skulle vara en hjälp.

Fru talman! Är det någonting som kommer att förändras med tiden allteftersom tekniken utvecklas och de ekonomiska incitamenten förstärks, så är det detta. Med all sannolikhet kommer vi att få göra nya förändringar när det gäller beskattningen av bilar.

Anf. 14 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Efter snart fulla åtta år i denna kammare har jag inte stor tilltro till möjligheten att vända någon omröstning här i kammaren fem minuter innan det är dags att rösta – därför kommer jag inte att nämna om det – men det är faktiskt vad jag rekommenderar. Här finns ju ett fullskaleförsök där man visar att det vi här talar om faktiskt är möjligt och att kostnaden är så pass liten att den är värd att ta – 6 000 kr för en personbil, tror jag. För en lastbil talas det om 30 000–40 000 kr. Med tanke på att de kan gå så oerhört länge med insatsfilter blir det faktiskt ekonomi i detta. Jag rekommenderar alltså detta.

Dock har jag en förståelse här. Jag är kanske lite mer insatt i just tekniken – det får vi väl respektera – och min kontrahent kanske i andra saker, så jag vill rekommendera att man snarast återkommer till frågan, som är en miljöfråga – en marginell sak när det gäller en stor lastbil som kostar flera miljoner. Det här fungerar ypperligt kan jag säga.

Anf. 15 MATS BERGLIND (s) replik:

Fru talman! Att Lars Gustafsson kan det tekniska bättre än jag ska vi inte ha någon som helst diskussion om. Men återigen: Den sedan länge beprövade metoden, att det är den nya fordonsparken som störst vikt läggs vid för att styra upp vad man ska skaffa sig, är en metod som jag tror fortfarande är gångbar.

Men naturligtvis är det så att tekniken går framåt. Det tas fram nya saker. Ekonomiskt blir det kanske också billigare om fler gör detta. Då är det kanske dags att återkomma och justera i de här skattefrågorna just när det gäller bilar och lastbilar.

Anf. 16 LARS GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Av Vägverkets upphandling framgår att det räcker att ha ett intyg om att man har renoverat motorn och infört den teknikutrustning som finns. Då får man från Vägverket en skattereduktion motsvarande vad som gäller för de nyaste bilarna. En lastbil går kanske 150 000–200 000 mil. Det innebär att den har en mycket lång livscykel jämfört med mycket annat vägmässigt så att säga, så det finns all anledning att introducera den här möjligheten för dem som kan eftermontera filter. Det skulle mer vara standard i Sverige, tycker jag. Det behöver inte vara bara i storstäder som det finns dåliga miljöer, utan de finns också i småstäder.

Därför hoppas jag att man snarast återkommer. Eftersom man just nu hanterar detta på regeringsnivå i Danmark tycker jag att det kunde göras också i Sverige. Vi behöver inte ligga efter danskarna även om vi har byggt en bro till dem.

Anf. 17 MATS BERGLIND (s) replik:

Fru talman! Viktigast i den här debatten är ändå, tycker jag, att vi är överens om inriktningen. Vi är överens om att förslaget som sådant är bra. Om det sedan behöver kompletteras i efterhand tänker inte jag vara motståndare till det. Det här är i alla fall ett steg i rätt riktning. Alla är angelägna om detta, som anses vara ett bra förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Beskattning av europakooperativ

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU28
Beskattning av europakooperativ (prop. 2005/06:36).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

*En modernare
kriminalvårdslag*

9 § En modernare kriminalvårdslag

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU33
En modernare kriminalvårdslag (prop. 2005/06:123).

Anf. 18 JEPPE JOHNSSON (m):

Fru talman! Vi står bakom samtliga våra 19 reservationer och fyra särskilda yttranden. Mängden tyder väl på att vi har olika uppfattningar om både stora och små saker. Men jag yrkar bifall endast till reservation 1.

Fru talman! Kriminalvården i Sverige har stora problem. Det finns en rad offentliga rapporter där man har kritiserat bristerna i verksamheten, och återfallsstatistiken talar sitt tydliga språk när det beträffande vissa brott är 80 % som återfaller i brott innan tre år gått.

Inom kriminalvården har regeringens misslyckande med att skapa ett fungerande rättsväsende särskilt tydligt kommit i dager. Statens ansvar för brottsligheten tar ju inte slut när brottslingen dömts till fängelse. Det är tvärtom då som den verkliga utmaningen börjar – att genom frihetsberövandet både straffa och återanpassa en dömd brottsling.

Fru talman! I SEKO-Nytt från den 6 februari i år står det så här: ”För att få kriminalvården att fungera i enlighet med uppdraget, ge personalen bra förutsättningar att arbeta och en hygglig arbetsmiljö, får inte beläggningen överstiga 85–90 %.”

Fru talman! Jag instämmer i SEKO:s uppfattning. Kriminalvården håller visserligen på att bygga ut antalet platser, men det räcker inte. Ska vi ha en kriminalvård värd namnet ”vård” – det heter ju *kriminalvård* – måste vi lösa platsbristen.

Under mars var medelbeläggningen på Sveriges häkten 106 %. De slutna anstalterna hade en beläggning på 101 %. De öppna klarade sig visserligen med 96 %, men också det är för högt.

Trots detta lägger vi ned anstalter. Jag tänker bland annat på det som för någon vecka sedan stod i medierna om Roxtuna som ska läggas ned nu vid halvårsskiftet. På Roxtuna skriver till och med internerna till justitieminister Bodström och säger att de vill ha kvar anstalten. Enligt TT skriver de: ”Roxtuna är en av de få anstalterna som har en fungerande drogterapi.”

Fru talman! Varför lägger man ned Roxtuna? Ja, det gör man inte därför att den är dålig, utan därför att den ska finansiera en annan anstalt. Men antalet platser netto blir inte vad man kunde förvänta sig. Nej, svaret på frågan om varför Roxtuna läggs ned är att de satsningar som Bod-

ström och ni socialdemokrater påstår att ni gör inte på *långa* vägar räcker till.

Fru talman! Jag ska inte sjunga som jag först hade tänkt göra utan säger bara: Släpp fångarne loss, det är trångt! Så tolkar jag detta betänkande.

Vi är inte bortskämda med att förslag från regeringen kommer snabbt. Men det gjorde detta förslag. Det har ju inte gått ett år sedan Kriminalvårdsutredningen lade fram sitt förslag.

I stället för att komma med ett helt genomarbetat förslag lyfter regeringen ut de delar som eventuellt kan lätta lite på trycket.

Som vi ser detta är många av förslagen en återgång till någon form av halvtidsfrigivning.

I ett debattsvar nu i vår i tidningen Folkbladet uttalar sig Bodström under rubriken ”Vi kortar inte straffen av ekonomiska skäl.”

Vad är då skälet? Jag undrar om ni socialdemokrater anser att vi har för långa straff och att ni därför vill korta ned dem.

Jag kan ge två exempel som jag tycker att ni ska ta med er. Strafftiden för grov misshandel är ett-tio år. Men senaste statistik som jag fått tag på visar att medelstrafftiden för detta brott var 18 månader.

För grov kvinnofridskränkning – ett brott som möjligtvis skulle kunna få er att reagera – varierar strafftiden mellan sex månader och sex år. Den utdömda medelstrafftiden för detta brott var tio och en halv månad.

Det vet både ni socialdemokrater och vi moderater, och ni socialdemokrater tycker ju att det är bra, att straffskalorna inte används. Flertalet påföljder ligger längst ned i botten på straffskalan eller till och med under straffskalan.

Fru talman! Regeringens förslag om vistelse i halvvägshus samt utökad frigång öppnar i praktiken för en halvering av vissa strafftider, som redan i dag av väldigt många uppfattas som korta. Detta motsätter vi oss. Det har vi också skrivit i reservationer.

Jag har en fråga till majoriteten. Många som är dömda för ekonomisk brottslighet eller vissa sexualbrott brukar ju sköta sig riktigt, riktigt bra i fängelserna. Tycker ni att det är lämpligt att också de får avtjäna stora delar av sin strafftid med utökad frigång, det vill säga i sin egen bostad? Och hur ska ni kontrollera att man inte återupptar sin brottsliga verksamhet? Man kanske till och med ska hem och bo i den bostad där ett eventuellt brottsoffer finns. Nu utgår jag från att det inte blir på det sättet, men möjligheterna öppnas ju.

Fru talman! Vår grundinställning är att utdömt fängelsestraff ska avtjänas och att villkorlig frigivning ska kunna bli möjlig när man har avtjänat två tredjedelar av strafftiden.

I vårt förslag finns en morot. I ert förslag finns möjligtvis en liten, liten piska. Moroten i vårt förslag är att sköter du dig, ja, då blir du villkorligt frigiven efter två tredjedelar av strafftiden. Det skulle ge, är vi helt övertygade om, ett mycket bättre klimat på våra fängelser, både för de intagna och för de anställda, vilket skulle möjliggöra en helt annan vård och behandling. Oavsett om vi är riksdagsledamöter eller fängslade, är vi oerhört mottagliga för incitament som kan påverka vår framtid. Alla är det inte, det vet jag, men de allra flesta är det.

Vid bedömningen av om det ska bli aktuellt med en frigivning ska det naturligtvis tas väldigt stor hänsyn till hur man har skött sig under tiden i fängelset – hur man har deltagit i sin programverksamhet, hur studierna har fortskridit, hur man har skött permissionerna och om man har varit drogfri.

Det är oerhört viktigt att hela strafftiden gäller vid allvarlig misskötsel. Vet man det från början när papperen är klara, vet man också vilka spelregler som gäller. Då är det en morot, och jag tror att det kommer att förbättra kriminalvården.

Fru talman! När Bodström presenterade propositionen kunde man få uppfattningen att nu var det hårda tag som gällde. Jag kommer ihåg att när jag såg det på text-tv nästan rös jag av hur ruskigt det skulle bli för dem som inte skötte sig. Om man inte skötte sig kunde man få sitta längre än två tredjedelar av strafftiden.

Så här sade Bodström enligt tidningen City den 31 januari: ”Samtidigt är det viktigt att de som missköter sig på olika sätt – bråkar, använder droger eller rymmer – också ska få konsekvenser av det. I stället för de 15 dagar som ges i tillägg i dag, ska tillägg kunna ges upp till sex månader.”

Det är ruskigt, det är tufft, det är hårt. Men läser man sammanfattningen i dagens betänkande på första sidan kan man ju få en helt annan uppfattning, och jag tror att det är den som gäller. Där står det:

”Villkorlig frigivning skall som huvudregel även fortsättningsvis ske när två tredjedelar, dock minst en månad, av strafftiden avtjänats. Om det vid den tidpunkten finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning skall den skjutas upp.”

Synnerliga skäl är på juristspråk, har i alla fall jag fått lära mig, väldigt tungt. Jag tror att de allra flesta kommer att friges efter två tredjedelar av strafftiden, även om de strular ganska ordentligt. Och på s. 16 står det att det bara är de som riktigt, riktigt allvarligt har misskött sig som ska få längre strafftid. Så den här piskan är väldigt liten. Vår morot hade varit mycket, mycket bättre och hade smakat mycket bättre, det lovar jag.

Fru talman! Många som sitter på våra fängelser har drogproblem. Den som döms till fängelse ska kunna erbjudas hjälp att sluta med både droger och kriminalitet. Han eller hon ska vara bättre rustad då straffet är avtjänat. Vi bejakar möjligheten att kunna avtjäna sitt straff helt eller delvis på behandlingshem. Men som vi alla vet avbryter i dag de allra flesta sin vård när två tredjedelar av straffet är avtjänat. Detta är inte bra. Vi anser att hela behandlingen ska genomföras. Har det bedömts att man behöver en behandling en viss tid är det faktiskt minimum för att klara av att bli drogfri. Man ges inte en chans om man på eget val kan avbryta behandlingen när två tredjedelar av tiden har gått. Vi ser möjligheten att avtjäna delar av ett fängelsestraff på ett vårdhem eller motsvarande som en förmån. Den bör ses som en ömsesidig överenskommelse mellan den som behöver vården och samhället. Man kommer överens helt enkelt, och sedan är det detta som gäller. Och det är viktigt att man kommer överens, för annars kanske inte den riktiga viljan finns hos den som ska ha vården. Då tycker jag att vi kanske ska satsa ännu mer på några andra som är motiverade och verkligen vill. Då tror jag att vi når bäst resultat.

Därför bör man ställa upp villkor som innebär att man helt enkelt är skyldig att genomgå hela vårdvistelsen, även om den så att säga faller

bortom de två tredjedelarna av strafftiden. Villkorlig frigivning bör alltså inte komma i fråga innan den avtalade vårdtiden är genomförd. Den som avbryter behandlingen i förtid ska enligt vår uppfattning inte heller få tillgodoräkna sig tiden som avtjänad strafftid. Avbrottet ska till och med kunna räknas som en form av misskötsel.

Fru talman! Det är viktigt att tiden i fängelse används på ett riktigt sätt. Programverksamheten ska naturligtvis hålla hög kvalitet. Många behöver förbättra sin utbildning. Då avser jag både studier och yrkesutbildning.

Vi vill återupprätta arbetslinjen inom kriminalvården. Kriminalvården ska ha en tydlig arbetslinje. Det är mycket viktigt. Många interner har inte normala rutiner. Man behöver lära sig att laga mat, tvätta, städa, läsa tidningen, med mera – enkla, banala saker för oss. Det är viktigt att man lär sig detta, och där tror jag att vi är överens.

Fru talman! Avslutningsvis ska jag kort nämna några av förslagen som förts fram i motioner.

För mig är det självklart att den som har dömts till utvisning efter avtjänat straff ska sätta undan pengar av det man tjänar under fängelse tiden till hemresan. För mig är det självklart att fängelsedömda inte ska ha tillgång till sitt pass då de sitter i fängelse. Jag tycker också att det borde vara möjligt att övervaka vissa dömda med elektronisk fotboja under permission, till exempel de som är dömda för grov kvinnofridskränkning.

I dagens Sverige är det inga problem att övervaka, i stort sett på metern när, var fiskare och fiskebåtar befinner sig. Det borde inte heller vara omöjligt att hålla koll på dömda brottslingar under permission – om viljan hade funnits. Det gör den inte hos nuvarande riksdagsmajoritet.

Anf. 19 KARIN GRANBOM (fp):

Fru talman! När det finns omfattande system i samhället som inte fungerar tillsätts det ofta en parlamentarisk offentlig utredning för att tänka igenom och diskutera vad man kan göra åt problemet. Utredningens uppgift är att förbereda ett lagförslag.

Under närmare två och ett halvt år jobbade Kriminalvårdskommittén med att få fram ett förslag till en ny kriminalvårdslag. Jag var själv med i utredningen, liksom några till som sitter här i dag. Det var högt i tak och vi var många som med stor entusiasm tog oss an uppgiften. Förslag på hur kriminalvården skulle kunna förbättras lades till andra förslag. Till slut blev det två hela böcker på 1 100 sidor. För er som inte har sett dem kan jag visa hur de ser ut.

Utgångspunkten i betänkandet var att skapa drivkrafter för varje enskilt intagen att förändra sig och att det skulle bli ett bättre klimat på anstalterna. Slutprodukten blev ett omfattande förmånssystem som innebär att intagna som följer sin verkställighetsplan och som i övrigt rättar sig efter regler får förmåner och har möjlighet att flyttas upp i ett nivåsystem som reglerar innehållet i verkställigheten. Misskötsamhet skulle kunna medföra att den intagne flyttades ned i samma system, och konsekvenser skulle snabbt följa på olika handlingar.

Folkpartiet står bakom den här typen av individanpassat system i anstalt som bygger på incitament för de intagna att sköta sig och utvecklas i en positiv riktning. Problemet med det förslag som vi debatterar i dag, regeringens proposition *En modernare kriminalvårdslag*, är att regering-

en har lyft ut Kriminalvårdskommitténs förslag om utökad utslussning separat utan att det ses som en del av ett större förmånssystem.

Jag står bakom att det måste bli bättre utslussningsmöjligheter än i dag för dem som suttit i fängelse under en lång tid. Men det är fel att enbart plocka ut det förslag som var det mest långtgående som kommittén föreslog. Att få utökad frigång, det vill säga att kunna vistas helt utanför fängelset efter halva tiden utan fotboja, var tänkt som den största belöningen för en person som varit klanderfritt skötsam under en längre tid.

Under den tiden tills personen skulle kunna uppnå denna stora förmån skulle han eller hon ha fått många mindre belöningar på vägen. Kriminalvårdskommittén föreslog dessutom att utökad frigång enbart skulle vara för dem med minst ett år i fängelse och alltså tidigast kunna komma i fråga efter det att någon hade suttit minst sex månader.

Regeringen tycker att dömda med sex månaders fängelse och uppåt ska kunna ta del av utslussningsmöjligheterna. Därmed räcker det med att dessa intagna varit enbart tre månader i fängelse. Det är för kort tid för att visa att man verkligen förtjänar att komma ut efter halva tiden. Dessutom handlar det knappast om utslussning. Utslussning är viktigt vid längre straff.

Det handlar kort och gott om en belöning för den som varit skötsam och att regeringen får loss platser i kriminalvården. Förslaget är ytterligare ett i raden av förslag som kommit på sista tiden om hur man på olika sätt kan omvandla fängelsepåföljder som domstolarna dömt ut till något annat. Att personer döms till sex månaders fängelse och är ute efter halva tiden utan att man vågar tala om halvtidsfrigivning för vissa är att komplicera allt och riskera att urholka domar och rubba allmänhetens förtroende. Därför yrkar jag bifall till reservation 7.

Det har sedan en tid varit möjligt med utslussning med fotboja vid längre straff. Det tycker vi i Folkpartiet är bra. Då får en intagen vänja sig vid friheten samtidigt som kriminalvården kan uppfylla sitt övervakningsansvar på ett riktigt sätt. Men utökad frigång, att få vistas utanför anstalt utan boja före villkorlig frigivning, kan vi inte säga ja till, särskilt inte när kvalificeringstiden är så kort.

Den andra delen av propositionen handlar om den villkorliga frigivningen som normalt infaller efter två tredjedelar av påföljden. Missköter sig en intagen kan den villkorliga frigivningen flyttas fram med 15 dagar. Regeringen tycker nog med all rätta att det blivit ett stort problem att den villkorliga frigivningen flyttas fram så ofta med resultatet att intagna blir kvar i anstalt. Platser upptas som behövs till andra, och det hela blir dyrt.

I stället för att se att senareläggning av villkorlig frigivning är följderna av ett råare anstaltsklimat med många som missköter sig och göra något åt det problemet ser regeringen i stället till att minska möjligheterna till senareläggning av villkorligt frigivning. Det är den i stort sett enda reaktionen på felaktiga beteenden.

Nu ska det krävas synnerliga skäl för att frigivningen ska flyttas fram. Enstaka fall av misskötsamhet ska inte få någon konsekvens. Om någon i enstaka fall vägrar delta i anvisad sysselsättning eller vid enstaka tillfälle är aggressiv ska inget hända. Detta är fel. All misskötsamhet måste få en konsekvens, någon direkt reaktion.

Framflyttning av villkorlig frigivning är inte ett bra incitament att hejda misskötsamhet. Men det är den enda negativa konsekvens vi har att ge, eftersom regeringen inte vill möjliggöra något annat. Då måste vi ha kvar möjligheten att efter varje misskötsamhet kunna besluta om senareläggning.

Hur kommer det annars att bli på anstalterna? Är det okej att var och varannan någon gång ibland betar sig som den vill? Jag vet att personalen inte ser fram emot att varje intagen kan tillåta sig att i enstaka fall vara aggressiva och ifrågasätta regler. Men att rymma någon enstaka gång ska enligt regeringens förslag kunna föranleda senarelagd villkorlig frigivning. Då ska framflyttningen kunna bli mer än 15 dagar som det är i dag.

Vi i Folkpartiet tycker att det är bra att regeringen skärper konsekvensen av rymning. Men vi tycker inte att det som föreslås är det som behövs. Vi vill se att rymning i sig själv utgör ett brott. Bara för att det står någon och öppnar dörren har man väl inte rätt att ge sig av från fängelset utan att det kommer en konsekvens av detta?

Man har inte heller rätt att ge sig av från häktet. Minns ni fritagningen vid Västerås tingsrätt i fredags då två killar fritog en häktad under rättegång? Vad ska han få för påföljd? Han kan inte få framflyttad villkorlig frigivning. Se till att kriminalisera rymning från både häkte och anstalt.

Regeringen kallar sin proposition, sitt förslag, *En modernare kriminalvårdslag*. Det är i huvudsak den vi har behandlat i utskottet, och därför heter också betänkandet så. Men betänkandet innehåller också en hel del motionsförslag.

Hade några av de förslag som handlar om förbättrat innehåll i kriminalvården, såsom ökade möjligheter till arbete och behandling av till exempel psykisk störning, biträts, hade vi kanske börjat kunna kalla betänkandet för modernt. Men utskottsmajoriteten tar inte chansen att göra en enda förbättring, utan biträder bara regeringen. Det är synd när vi vet att det inte står bra till i kriminalvården.

Regeringen har tyvärr inte någon sammanhållen strategi för att göra någonting åt det. Förslaget som vi debatterar i dag är tråkigt nog bara ytterligare en lapp i ett lapptäcke. Av Kriminalvårdskommitténs omfattande förslag bidde det bara en tumme.

Anf. 20 OLLE SANDAHL (kd):

Fru talman! Först vill jag tacka för fru talmannens godhjärtade beslut att släppa in mig i debatten som stand-in för Peter Althin.

Visst delar jag regeringens och justitieutskottets bedömning att det behövs en modernare kriminalvård. Inget behov kan vara mer uppenbart. Återfallsfrekvensen och brottsfrekvensen är fullständigt förlamande.

Om någon utveckling har skett i modern tid är det en utveckling till det sämre. Så för all del, en reformering är högst motiverad och angelägen. Problemet är att den föreslagna reformen inte bidrar till lösning av de problem kriminalvården har, möjligen tvärtom.

En viktig del i påföljdssystemet är brottsoffrets trygghet och upprättelse. Ett syfte är att gärningsmannen döms till påföljd som skyddar brottsoffret under en tid av berättigad trygghet. Många brottsoffer ser med bävan fram emot den dagen då gärningsmannen släpps fri.

Föreliggande förslag innebär att tiden på anstalt kortas väsentligt. Detta görs utan att det planeras någon alternativ fungerande skyddsmetod eller att någon ny mer effektiv och tidsbesparande behandling med bättre prognos föreslås som därigenom skulle kunna skapa en kompensatorisk trygghet.

Inga nya förslag till verkningsfull behandling som ger den dömda bättre prognos för att förändra sitt liv föreslås. Bara de interner som allvarligt missköter sig ska enligt regeringens förslag hindras från tidigare-lagd utslusningsåtgärd.

Det jag nu sagt ska inte tolkas som att jag motsätter mig förberedelser för frigivning genom ordnad bostad, ekonomi, arbete och annat. Tvärtom: Jag ser det som en förutsättning för lyckad frigivning.

Föreliggande förslag riskerar att ytterligare skada ett redan bottennoterat förtroende för svenskt rättsväsende hos allmänheten. Kristdemokraterna anser att tydlighet i påföljdssystemet är viktigt. Påföljder ska vara förutsägbara både i vad gäller art, innehåll och utsträckning.

Med det nya förslaget om utslusning efter halva fängelsestiden kommer tiden i fängelse att avvika ytterligare från vad som står i domen jämfört med dagens system. Vi tror att brottsoffren kommer att uppleva detta som en orättfärdig utveckling. Det är missvisande att någon döms till exempelvis tio års fängelse när personen i själva verket kommer att flyttas från fängelset redan i halvtid för att slutligen bli villkorligt frigiven efter drygt sex och ett halvt år.

Även samhället ska mena vad det säger och säga vad det menar. En påföljd måste vara förutsägbar både för den dömda och för brottsoffret.

När den dömda ges frihet i förtid planeras det visserligen ske i en viss kontrollerad form, men effektiviteten i denna kontroll kan ifrågasättas. Det finns en i systemet inbyggd risk att den dömda tidigare än i dag kommer att återgå till tidigare umgängen och vanor. Kristdemokraterna menar att mindre kontakt med den destruktiva delen av det tidigare livet ger större chans till en utveckling mot ett liv utan brott. Ingen evidensbaserad kunskap eller annan kunskapsgrund har presenterats som skulle tala för att det föreslagna systemet där interner släpps ut tidigare utan adekvat behandling och utan ordnad social plattform är framgångsrikt.

Den väl kända trängseln på överfulla fängelser kan osökt leda till misstanken att det möjligen finns andra drivkrafter bakom förslaget – andra drivkrafter än förbättrad rehabilitering och minskad återfallsfrekvens. Man skulle kunna misstänka att det egentliga syftet med regeringens förslag är att skapa plats på fängelserna. Det är i och för sig nödvändigt. Vi har lagt resurser i vår budget och förslag för att åstadkomma detta. Men plats får inte skapas till priset av en sämre vård. Det är i så fall en ovärdig politik – både för de intagna, som inte får kvalificerad behandling och därmed en ärlig chans att förändra sina liv, och för de brottsoffer som har rätt att vänta sig samhällets skydd.

Kriminalvården ska, som namnet antyder, ge vård – kriminalvård. Kristdemokraterna har i många år varit det parti som har stått upp för verklig kriminalvård. I alltför stor utsträckning är kriminalvården i dag en förvaring i väntan på frigivning. Det behövs mer behandling vad avser både kvalitet och volym, annars kommer brottsligheten inte att minska. Hela påföljdstiden måste naturligtvis utnyttjas enligt en fortlöpande, reviderad, individuell behandlingsplan.

All vård måste planeras och byggas på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Självklart måste också missbruksbehandlingen, som ofta är kärnan i situationen, byggas på evidensbaserad kunskap. Misslyckas missbruksbehandlingen kommer återfallen i brott som ett brev på posten.

Från första dagen i fängelse måste fokus ligga på en god utslussning och ett icke-kriminellt liv efter behandlingsperioden. Regeringens förslag tillgodoser inget av detta.

Fru talman! Institutet med halvvägshus verkar mer vara ett sätt att åtgärda kriminalvårdens egna problem än de problem som kriminalvården egentligen ska lösa. Idén tycks vara att den dömda under andra halvan av fängelsestraffet under inga omständigheter ska vistas i fängelse eller, för den delen, i annan ordnad struktur där vård kan ske. Som har framgått ifrågasätter Kristdemokraterna syftet och effektiviteten.

Personal ”bör regelbundet finnas på plats i halvvägshuset”, skriver regeringen. Naturligtvis måste en person som är dömd till fängelse ha bättre tillsyn – och framför allt vård – än vad som kan rymmas under denna tunna formulering. Hur nära nog obehandlade interner utan personal, placerade tillsammans i halvvägshus framgångsrikt, på egen hand, skulle minska frekvensen av återfall i brottslighet och därmed frekvensen av brottsoffer återstår att förklara.

Utökad frigång är den utslussningsform där regeringen går längst från det ordinarie fängelsestraffet. Det är också längst från uppdraget att ge rehabilitering och behandling. Det innebär att den intagne avtjänar fängelsestraffet i sin bostad. Det gäller även dem som har dömts för relationsvåld, men i dessa fall, skriver regeringen lugnande, bör verkställigheten inte ske i det gemensamma hemmet. Fattas bara!

Men inget hindrar att gärningsmannen bor precis i närheten. Detta kan inte sägas uppfylla brottsoffrets berättigade krav på trygghet. Brottsoffrens situation måste ändå komma i första hand.

Regeringen menar att frigången genom kontrollsystem leder till så ingripande moment att den inte upplevs som en urholkning av det utdömda fängelsestraffet. Påföljden ska nu inte bara vara upplevt straff. En minst lika viktig komponent är den ambitiösa behandlingen, som i det här systemet försvagas.

Med detta sagt vill jag, fru talman, yrka bifall till reservation 2 och avslag på propositionen. För tids vinnande yrkar jag bifall bara till denna reservation, även om jag och övriga kristdemokrater står bakom alla våra reservationer.

Anf. 21 ALICE ÅSTRÖM (v):

Fru talman! I dag tar vi faktiskt viktiga steg i riktning mot en mer individanpassad kriminalvård. Det är en kriminalvård som vågar se de problem som finns när man ska gå från anstalt ut i frihet.

Detta är ett förslag som förbättrar möjligheterna att minska återfallen, och det förbättrar möjligheterna för den enskilda individen att på ett säkrare sätt och under längre tid få en möjlighet att sakta återanpassa sig till samhället. Nu förbättrar vi möjligheterna till utslussning. Vi inför möjligheter till frigång, där du utanför anstalten på dagtid får en möjlighet till studier, arbetsträning eller behandling.

Jag tycker att det är viktigt att poängtera att möjligheten till behandling också finns med på det här området. Som många av de tidigare talarna har pekat på i sina inlägg är det viktigt att få vård och behandling och en möjlighet till återanpassning. Här öppnar vi ännu mer för denna möjlighet.

Man förbättrar också möjligheten till vårdvistelse. Det är det som i dag kallas § 34-vård. Där har det funnits massiv kritik även från de borgerliga partierna mot att man har använt sig av § 34, med andra ord att den intagne i stället får vistas på ett behandlingshem och få vård och behandling, i för liten utsträckning. Det har också berott på att detta bara har kunnat göras mot slutet av straffen, och kommunerna har varit tvungna att skriva på en ansvarsförbindelse att betala för återstoden av vården. Detta har varit ett problem. Det har varit ojämnt över landet. Vissa kommuner har tagit ett större ansvar medan andra kommuner har vägrat. Det har inneburit att vi inte har kunnat individanpassa denna åtgärd, utan vi har varit beroende av kommunernas välvilja.

Nu öppnar man en möjlighet för ett område som kallas vårdvistelse, där man under en mycket längre del av straffet ska kunna vistas på ett behandlingshem där staten och kriminalvården tar sitt ansvar för kostnaderna. Detta möjliggör en mer rättssäker påföljd. Man är inte beroende av kommunens välvilja. Man kan också i större utsträckning använda den kompetens som finns i behandlingssfären, utanför anstalterna.

Fru talman! Sedan ser vi också möjligheterna för dem som har kommit en bra bit på väg att få en vistelse under friare förhållanden i ett halvvägshus. Det innebär att den intagna är placerad i ett kriminalvårdens kontrollerade hem som är anpassat för att ge de intagna särskilt stöd och tillsyn. Det här innebär stora framsteg. Vi vet att det finns många på anstalterna som skulle kunna pröva ett annat sätt att bo och leva och sakta slussas ut. Den möjligheten finns inte i dag, men här öppnar man för att den intagna ska kunna ta ett större ansvar i ett boende samtidigt som det finns stöd och hjälp. Dessutom kan man ha kontroll över den intagna.

Det sista som införs är utökad frigång. Det innebär att den intagna under kontrollerade former avtjänar sista delen av fängelsestraffet i sin bostad.

Fru talman! I debatten har det låtit som om man släpper allting helt fritt här. Men det finns olika kontrollåtgärder som man kan vidta utifrån den enskilda individens situation. Övervakning med elektronisk fotboja är ett av de alternativ som man kan använda under den här tiden. Jag tror att det i många fall kommer att vara det sätt man väljer för att kontrollera dessa personer. Det som är bra med den här lagstiftningen är att den är modern. Man vågar titta på vad som fungerar för den enskilda individen och vad som är bäst i olika situationer.

Fru talman! Med detta tror jag att vi ökar möjligheterna för fler interner att återanpassa sig till samhället och att vi faktiskt kan minska återfallen. Med den här lagstiftningen kan Sverige återigen börja ta steg mot att vara ett land som kan stå för en modern och human kriminalvård. Sverige har varit ett föregångsland i många år, men andra länder har haft modet att gå vidare och utveckla detta. Kanada är ett sådant land. Många länder har system som innebär att folk inte sitter av hela strafftiden, men det låter inte så i debatten. Man tittar inte på vilka möjligheter det finns till

frigivning och så vidare i nästan alla de länder som man ofta brukar jämföra oss med när det gäller strafftiderna. Man kan konstatera att Sverige inte alls har de korta straffen. Vi har snarare tappat när det gäller att utveckla kriminalvården, men nu tar vi viktiga steg.

Fru talman! Som tidigare talare också poängterat finns det många fler saker att göra. Vi är absolut inte klara med att utveckla kriminalvården. Kriminalvårdsutredningen har en mängd bra förslag som fortsätter att beredas. Jag hoppas att det inte dröjer alltför länge innan de kommer.

Vi i Vänsterpartiet är positiva till ett förmånssystem – piska och morot, som många kallar det i debatten. Men vi är också lite oroade över vad ett sådant system kan innebära eftersom man som intern blir väldigt utlämnad till personalen. Det är andra som gör bedömningen av vad man har lyckats uppnå eller inte lyckats uppnå. Därför kopplar vi ett sådant här system till att man inför en fängombudsman. Därmed yrkar jag bifall till reservation 32.

Det finns många internationella konventioner som reglerar förhållandena på fängelserna och skyddet för mänskliga rättigheter för interner. Vår grundlag tar också upp flera rättigheter som också gäller dem som sitter i våra fängelser.

Detta finns i andra länder, och i Storbritannien har det införts en fängombudsman som arbetar med dessa frågor. Det har faktiskt fått positiva effekter för internerna och även för anstaltsledningarna. Alla säger att systemet i Storbritannien har bidragit till att få en bättre fungerande verksamhet för alla parter. Därför anser vi att det är viktigt att ett förmånssystem där man kan mista förmåner och få förmåner också är kopplat till skyddet av den enskildes rättssäkerhet så att man har möjlighet att få sin sak prövad om man upplever att man har blivit orättvist behandlad.

Fru talman! Det finns också andra saker som är viktiga att ta upp. Vi behöver ha en debatt om vilka krav som är rimliga att ställa på kriminalvården. Ibland när jag lyssnar på debatten undrar jag vad det är vi förväntar oss att kriminalvården ska uppnå. Människor som hamnar i anstalt, och som kanske är 20, 22 eller 23 år, har oftast en dokumenterad historia som kan ha börjat redan i småbarnsåldern. Sedan har barnvårdscentralen, förskolan, skolan, socialtjänsten, arbetslivet och psykiatrin misslyckats. Inte någonstans har man kunna lösa problemen. Den sista konsekvensen blir att man hamnar i anstalt. Sedan kräver vi att kriminalvården ska kunna lösa problemen på fyra månader, två år, tre år eller fem år. När människorna inte klarar sig när de kommer ut från anstalten utan återfaller i sitt gamla beteende, säger vi: Kriminalvården har misslyckats. Titta på återfallsfrekvensen! Allting är helt kasst inom kriminalvården. Personalen är inte tillräckligt utbildad. Behandlingsprogrammen är kassa. Allt är misslyckat.

Jag tror inte att det är rimligt att förvänta sig att kriminalvården ska kunna lösa det som vi inte har kunnat lösa i alla andra instanser. Därför är det farligt med debatten om hur mycket kriminalvården misslyckas och hur återfallsfrekvensen ser ut. Då ser vi inte alla andra delar. När vi nu individanpassar och ställer större och större krav på internerna att de måste ta ett ansvar för sin egen situation vill vi i Vänsterpartiet också ställa frågan: Vilka krav kan vi ställa på samhället? Vill samhället verkligen ha tillbaka den intagna?

I dag stänger vi fler och fler arbetsplatser för dem som är dömda. I debatten hör vi gång på gång att har man blivit dömd för det ska man inte få jobba med det och ska man inte få finnas där eller där. Vi ska ställa krav på internerna, men vi måste också ställa krav på att samhället är berett att ta sitt ansvar och ta emot dem som vi försöker rehabilitera inom kriminalvården. När det inte lyckas är det inte kriminalvårdens misslyckande, utan det är samhällets misslyckande.

Fru talman! Jag ser att jag egentligen har dragit över tiden något, men jag vill ändå ställa några frågor till de borgerliga partierna efter att ha läst motionerna.

Jag vill fråga Moderaterna: Varför lyfter man upp i motionen, och även i debatten, att inom vissa brottskategorier återfaller 80 % när man vet att det är extremt? Vill man utmåla kriminalvården och de kriminella som ett ständigt misslyckande? Det är inte den sanna bilden. Jag tycker att man som lagstiftare och ansvarig för området inte ska spåda på myter och fortsätta att sprida en bild som inte är sann.

Jag har också en fråga till Kristdemokraterna. Jag blev ganska förvånad när jag läste i motionen att problemen med uppror och narkotika på anstalterna är stora och att rymningar och fritagningar är vanliga. Jag vill fråga Kristdemokraterna: Vilket statistiskt underlag har ni för att säga något sådant? Jag vill gärna höra den statistik som visar att detta är en sanning. Annars ska man ta ansvar för att man återigen sprider myter som är farliga på det här området.

Sedan har jag en fråga till Centerpartiet. Den kan jag kanske få svar på i talet. Den gäller möjligheten till halvtidsfrigivning som Vänsterpartiet har slagits för tidigare, men den här gången avstår vi. Vi vill se hur det här systemet som nu träder i kraft fungerar. De skriver att för att det här ska vara möjligt måste vi ställa krav på en perfekt skötsamhet efter att man har fått halvtidsfrigivningen. Ser inte Centerpartiet vilket klientel vi har på våra anstalter? De flesta har en diagnos eller psykiska störningar. Vi måste också kunna ställa krav som är rimliga att uppfylla, för annars inför vi saker som inte är möjliga att uppfylla. Att välja den vägen kommer att skapa frustration och en farligare situation på våra anstalter.

Anf. 22 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! I dag debatterar vi åter kriminalvården. Det är knappast första gången under mandatperioden som vi gör det, men i dag är det faktiskt en skillnad, för nu har vi några konkreta förslag att ta ställning till. Regeringen har lämnat en proposition som man har döpt till *En modernare kriminalvårdslag*. Det finns en del av de förslagen som Centerpartiet står bakom, och detta återkommer jag till.

Men jag tänkte börja med att svara Alice Åström. Först slås man i Alice Åströms anförande av hur hon totalt glömmer bort individens ansvar för sina egna handlingar. Vi har som individer och som medborgare ansvar för vad vi själva gör. Visst kan vi ha haft en mycket svår barndom, vara narkotikamissbrukare och ha psykiska problem, men i grunden måste man utgå från den egna individens ansvar. Man kan prata om samhällets ansvar och samhällets misslyckande, men man måste i slutändan komma tillbaka till att när människor begår brott får de stå för sina handlingar och också ta det straff som utdömts.

När det gäller halvtidsfrigivning lät det på Alice Åström som att Centerpartiet står bakom att införa halvtidsfrigivning, men så är inte fallet. Det vi har föreslagit är att domstol i vissa extraordinära fall ska kunna utdöma möjlighet till halvtidsfrigivning. Det handlar om fall då man redan från första början kan säga om den som dömts att det inte är fråga om en vanebrottsling som kommer att begå brott igen. Jag kan ge ett exempel på en situation: En kvinna som efter kanske årtionden av miss-handel från sin man gör det hon inte borde göra – hon slår ihjäl honom. Hon måste dömas till ett ganska långt fängelsestraff, men redan från första början kan man säga att den här kvinnan inte kommer att gå ut och slå ihjäl fler personer. Då menar jag att domstolen skulle kunna sätta upp i domen att om man sköter sig perfekt ska man kunna frigivas efter halva tiden. Men det gäller alltså extraordinära fall, och det handlar inte om att varje intagen skulle få den här möjligheten – långt därifrån. I övrigt står vi fortfarande bakom två tredjedelars villkorlig frigivning.

För Centerpartiet är den centrala målsättningen med kriminalvården att de intagna inte ska återfalla i brott efter frigivningen. Redan från första dagen i fängelse ska man ha en individuell planering för sin tid i anstalten och hur man ska få rehabilitering, kanske vidareutbildning eller lära sig ett yrke för att man, den dagen man kommer ut, ska kunna leva ett laglydigt liv. Samtidigt har också fängelsestraff en allmänpreventiv betydelse som man inte får glömma bort. Alla ska veta att brott straffar sig. Det är viktigt att inte urholka betydelsen av ett fängelsestraff. Utöver detta kan det helt enkelt finnas ett skyddsbehov för samhället, det vill säga att en människa helt enkelt är farlig så länge han är ute i samhället med oss andra och därför behöver sitta inne i fängelse för att samhället ska få sitt skydd tillgodosett.

Det krävs alltså en mycket noga övervägd gräns mellan vad vi kan göra för att de intagnas rehabilitering till ett laglydigt liv ska bli så bra som möjligt och vad vi kan göra för att fängelsestraffet ändå inte ska urholkas och allmänhetens förtroende inte ska minska. Dessutom får det inte finnas en urholkning av det allmänna skyddet för allmänheten.

Även om Centerpartiet verkligen betonar behovet av alternativa straffformer och förbättrade utslussningsmetoder tycker jag att den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gått för långt i den här propositionen. De nu föreslagna åtgärderna riskerar faktiskt att urholka betydelsen av fängelsestraffet och därmed minska allmänhetens förtroende. De riskerar också att medföra att fler brott kommer att begås under den tid då man avtjänar sitt straff.

Centerpartiet står bakom de två första förslagen, om vi tar dem i den ordning som de står i den nya lagstiftningen, nämligen de som gäller frigång och vårdvistelse. Dessa två, som vi kan kalla utslussningsåtgärder, är ju inte speciellt nya, utan de innebär en modernisering av de utslussningsåtgärder som redan finns. Vi kan också från Centerpartiets sida ställa upp på så kallade halvvägshus, men vi ställer vissa krav. Vi menar att halvvägshus kan vara en fördel. Efter sin avtjänade tid ute i samhället är det bra om man kan ta steg mot att leva nära det liv som man sedan ska ut och leva när man inte längre är en intagen. Men samtidigt får det inte finnas någon risk för att den intagne ska fortsätta att begå brott.

Regeringen har valt att föreslå att det inte ska finnas någon ”beaktansvärd risk” för att den intagne ska ”begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig”. Detta förslag lägger man fram trots att Kriminalvårdskommittén lagt fram samma förslag som vi i Centerpartiet nu föreslår, det vill säga att det inte ska finnas någon risk alls. Jag tycker att det är konstigt att regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte lyssnar på Kriminalvårdskommittén. Det var ett väl avvägt förslag som man lade fram. Att lägga till ordet ”beaktansvärd” gör att betydligt fler intagna kan komma i fråga för de här åtgärderna, och det ökar också risken för att någon ska begå nya brott, rymma eller allvarligt missköta sig. Det är inte bra för allmänhetens förtroende. Det är just sådana här åtgärder som kan urholka betydelsen av fängelsestraff. Detta har till exempel Brottsoffermyndigheten påpekat på samma sätt som vi i Centerpartiet gör.

Det finns ytterligare ett problem med förslaget om halvvägshus, och det är att vistelsen i halvvägshuset kan ske utan elektronisk övervakning. Den *kan* förenas med elektronisk övervakning, men kriminalvården kan också besluta sig för att det inte behövs någon sådan övervakning. Vi menar att om allmänhetens förtroende ska upprätthållas är det viktigt att man vet att den person som finns i halvvägshuset och ju kan vara ute i samhället i en stad eller vad som helst är kontrollerad från kriminalvårdens sida. En person kan inte smita ut från det här huset när som helst och begå nya brott utan att kriminalvården ser var de rör sig. Detta är inte något som bara jag står här och tycker. Det är till exempel också något som Åklagarmyndigheten har skrivit i sitt remissvar. Risken är att det blir det tidigare brottsoffret som får lida för att den som sitter i halvvägshuset har en möjlighet att röra sig fritt utan kontroll.

Fru talman! Vi i Centerpartiet ställer oss alldeles negativa till den utökade frigång som majoriteten föreslår. Utökad frigång innebär i klartext att den intagne får lämna fängelset efter halva tiden för att avtjäna resterande tid i hemmet, med eller kanske utan elektronisk övervakning. Är den dömd dömd till ett riktigt långt fängelsestraff kan den nya regeln med utökad frigång innebära nästan två års kortare tid på anstalt än med dagens regler. Det tycker jag är att gå för långt, och det är också flera remissinstanser som ställer sig tveksamma till det här förslaget, till exempel Åklagarmyndigheten, Frivårdsföreningen, Kriminalvårdsstyrelsen och Brottsförebyggande rådet.

I stället borde man ha kvar de utslussningsmöjligheter med fotboja som redan finns i dag. Reglerna ändrades så sent som i april 2005, och att redan nu avskaffa de reglerna känns märkligt. Förslaget om utökad frigång innebär faktiskt ingen stor förändring jämfört med nuvarande regler för dem som avtjänar korta eller medellånga straff om den utökade frigången beslutas i kombination med elektronisk övervakning. Det är för dem med riktigt långa straff som det blir en stor skillnad, och frågan är om det är rätt prioritering att en person som sitter av ett 10–14 år långt straff, till exempel för ett riktigt grovt narkotikabrott, ska få en kortare tid i fängelset.

Jag har dragit över min tid – ursäkta, fru talman! Jag avslutar med att yrka bifall till reservation 8 under punkt 8 om intensiv övervakning med elektronisk kontroll.

Anf. 23 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag är helt överens med Johan Linander om individens eget ansvar för de handlingar man gör. Det är därför vi har straffsystemet. Det är därför man har fått påföljden. Man måste ta ansvar för sina handlingar.

Men man får heller inte vara blind för samhällets ansvar. Man får heller inte vara blind för vilka möjligheter individen har att ta ett fullt ansvar. Man måste kunna göra också dessa avvägningar och våga diskutera det.

När vi vet att väldigt många av dem som sitter på våra anstalter har adhd, psykiska störningar och så vidare måste vi också ställa frågan: Hur kan samhället ta sitt ansvar, och hur stort och på vilken nivå ska det vara, för att se till att vi får denna balansgång och får det att fungera? Men individen måste givetvis alltid ta ansvar för sina egna handlingar, och därför har vi ett straffsystem.

När vi nu diskuterar barnmisshandel och vet hur många barn som växer upp under hemiska förhållanden – här är vi alla engagerade – ska vi också veta att väldigt många av de barn vi inte ser kommer att hamna på våra anstalter. Vågar vi inte se den kopplingen utan då börjar prata om individens fulla ansvar för sina handlingar tycker jag att vi har misslyckats.

Min fråga till Johan Linander blir därför: Måste man inte, även om man pratar om individens ansvar, våga se den här helhetsbilden och säga att det inte är riktigt så enkelt och så svart eller vitt som det kan låta?

Anf. 24 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Jo, visst är det så. Jag håller helt med Alice Åström. Utöver individens eget ansvar måste vi från samhällets sida se till att det finns möjligheter. Det ska finnas utbildning, hjälp att få när man är sjuk och så vidare. Det är klart att samhället har ett stort ansvar för att man som medborgare ska kunna ta sitt eget ansvar. Där är vi kanske lite överens. Jag tyckte bara att Alice Åström betonade samhällets ansvar så otroligt mycket medan hon glömde bort individens eget ansvar.

Jag tycker också att man som intagen ska få större chanser. Första gången man sitter i fängelse ska man ha större chanser och större möjligheter. Sedan kan det finnas de som väljer att inte ta till sig den rehabilitering som borde finnas men som det inte är så mycket med just nu eftersom överbeläggningen på fängelserna, som bland annat Vänsterpartiet är ansvarigt för, gör att behandlingsmetoderna inte fungerar som de borde göra. Om någon har fått den hjälp som samhället erbjuder men ändå väljer att fortsätta att begå brott och komma tillbaka får vi ju säga att samhället har försökt ta sitt ansvar men att individen väljer att inte sköta sig som man borde. Då minskar också möjligheterna för samhället att hjälpa till, och då ökar såklart individens eget ansvar.

Anf. 25 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det är att förenkla. Innan jag hamnade i riksdagen var jag behandlingsarbetare, och jag vet att det inte är så enkelt som att säga: Nu har du fått den här hjälpen, och du har gjort det här valet. Det är inte så enkelt att förändra människor och människors historia, bakgrund och psykiska status. Det kan handla om missad skol-

gång och missad träning i social kompetens under de här åren. Det är inte så enkelt som att säga: Nu har vi gjort det här, och du har gjort ditt eget val och får ta det fulla ansvaret. Jag önskar att det vore så enkelt, men det är det ju inte. Ska man jobba med dessa frågor tror jag att man måste våga se den här komplexa situationen.

Aftonbladet hade i en av sina artiklar ett reportage om en pojke som hade blivit misshandlad under hela sin uppväxt och som sedan själv blev misshandlare och kriminell. Han kunde inte hantera sin aggressivitet och så vidare, och det kommer att vara en lång process innan han kan det. Frågan är: Hur mycket eget ansvar kan man säga att han måste ta för varje gång han inte klarar av att hantera detta? Och hur lång var processen när han blev utsatt för det här övergreppet?

Jag önskar att det gick att prata om svart eller vitt, men vi måste se båda bitarna.

Sedan har jag ännu en fråga till Johan Linander. Det handlar om detta med elektronisk fotboja och att man inte skulle behöva ha det i halvvägshuset. Är inte detta ett typiskt exempel på det Centerpartiet säger om halvtidsfrigivning för vissa grupper – kvinnan som hade slagit ihjäl sin man eller kvinnor som har en helt annan bakgrund? Här har man den individuella möjligheten. Det är kanske just den gruppen som inte behöver elektronisk fotboja. Centerpartiet är ju berett att införa halvtidsfrigivning utan halvvägshus för den här gruppen. Så här kan man faktiskt använda detta.

Jag tror att det är viktigt att se det på det sättet. Där är egentligen Centerpartiet och majoriteten överens.

Anf. 26 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Så där väldigt överens kanske vi inte är.

Det finns en stor skillnad. Varför ska den här kvinnan i så fall sitta på ett halvvägshus? Det finns inget skyddsbehov från samhället, hon sköter sig perfekt under tiden hon är intagen och det finns över huvud taget ingenting som talar för att hon ska fortsätta att begå brott. Varför ska hon då sitta i halvvägshus? Då är det väl bättre att hon sitter hemma och är fri. Därför tycker vi att domstolen ska ha denna möjlighet att bevilja halvtidsfrigivning och att det inte ska ligga på kriminalvården att ta det som ett administrativt beslut.

Jag ställer mig också frågande till Alice Åströms beskrivning av chans på chans. Visst – vi får aldrig ge upp en människa. Självklart är det så. Men låt oss säga att en intagen får möjlighet till halvvägshus utan elektronisk övervakning, och så fort han får chansen sticker han ut och ger sig på det tidigare brottsoffret eller kanske ett vittne som har vittnat i rättegången. Då åker han såklart in igen, och då är det inte halvvägshus i fortsättningen. Så blir han frisläppt och fortsätter att begå brott. När denna person då åter sitter i fängelse, ska han få nya chanser till halvvägshus? Ska han få nya chanser till utökad frigång fast han misskötte det förra gången? Jag tycker inte att vi kan offra detta brottsoffer eller detta vittne ytterligare en gång. Då måste man se till samhällets skyddsintresse före denna persons möjlighet till ytterligare utslussningsåtgärder.

Jag tycker inte att det är så lätt som att bara säga att man ska få nya och nya chanser. Det finns också andra människor i samhället som vi måste ta hänsyn till.

Anf. 27 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Fru talman! Jag sitter och lyssnar med stort intresse på den här debatten. Jag har hört mycket. Vi har pratat om och arbetat mycket med kriminalvårdsfrågor under de år som jag har haft glädjen att vara här i riksdagen. Vi tillsatte en särskild grupp – s, v och mp – som under hösten satt och arbetade med och tittade på kriminalvårdsfrågor, och jag tycker faktiskt att vi har kommit fram till någonting som vi lite stolt kan säga är en modernare kriminalvårdslag. Jag tycker att den har moderniserats. När jag lyssnar på debatten tycker jag också, med få undantag, att vi har fått in en humanistisk och vårdande tanke i resonemanget. Undantaget är möjligtvis Jeppe Johnssons vi-och-de-tänkande och strafftänkande.

Jag tycker att Johan Linanders sista inlägg var lite fascinerande. Han funderade över den här kvinnan som satt i hemmet och hade begått ett brott. Hon skulle inte kunna begå några fler brott, och hon skötte sig exemplariskt. Då säger du: Varför skulle hon sitta i fängelse? Då kan hon väl vara hemma i stället.

Ja, det vore ganska spännande om vi tittade på kriminalvården på samma sätt som på sjukvården. Uppgiften är alltså att få folk att låta bli att begå brott och fungera som bra samhällsmedborgare. Då har vi ett litet aber, Johan Linander. Ska man få slå ihjäl en annan person på grund av att man har utsatts för väldigt svåra övergrepp, komma in och sköta sig alldeles utmärkt i 14 dagar, försäkra att man aldrig kommer att slå ihjäl honom igen och sedan släppas ut? Vi har ett litet dilemma här, skulle jag vilja säga.

Vad vill vi ha kriminalvården till? Vi vill faktiskt ha den lite grann som en sjukvård. Vi vill att de människor som har begått brott ska avhålla sig från att göra det i framtiden. De ska inse felaktigheterna i sitt handlande, och de ska lära sig att hantera och klara av sitt liv i samhället som positiva, bra, konstruktiva samhällsmedborgare. Det är vi helt och hållet överens om.

När jag läser i yttrandena som finns och när jag hör er resonera blir det, som jag syftade på förut, Jeppe Johnssons vi-och-de-tänkande: Det finns en del som alltid begår brott, och dem måste vi spärra in för att skydda samhället. Ja, det finns människor som samhället av olika skäl måste skydda sig mot. Det är ett fåtal människor, och de människorna ska vi ge en så dräglig tillvaro som möjligt. Jag tror att de nog har den tyngsta bördan att bära själva gentemot sig själva.

De allra flesta människor som döms för brott i det här landet begår inga fler brott. Ett litet fåtal människor, den grupp som Alice Åström nämner, människor med olika typer av diagnoser, människor som har störningar och problem, återkommer ganska så ofta. De människorna behöver vi hjälpa på ett så bra sätt som möjligt. Vi kan faktiskt inte klumpa ihop människor och bara säga: Du har begått det brottet, så du ska ha så många år. Lås in dem! Det hjälper ingenting. Det visar historien.

Det är det som gör mig så positiv till det förslag som ligger nu, nämligen att vi har förändrat lite grann i det historiska synsättet på hur vi ska betrakta människor som bryter mot lagen. Den individualiserade ingrediensen som vi har i detta anser jag är väldigt viktig. Den kurativa delen som vi har i kriminalvårdslagen är också väldigt viktig. Jag vill gärna

understryka att vi använder ordet påföljd i stället för straff. Det tycker jag också känns väldigt viktigt.

Jag vill att kriminalvården ska vara mer flexibel. Johan Linander! Jag delar uppfattningen när det gäller de människor som inte riskerar att begå brott. Men vi måste faktiskt, som du nämnde, på något sätt understryka att vissa handlingar inte är acceptabla. Då får vi finna någon annan väg för det. Jag vet inte om det är den bästa vägen att låsa in de människorna. Men på något sätt måste vi göra det.

Fru talman! Miljöpartiet har här åtta särskilda yttranden där vi betonar frågeställningar som vi anser är synnerligen viktiga. Vi pratar mycket om sysselsättningen inne i fängvården. Vi pratar om ansvarsuppträningen i form av arbete och självförvaltning som vi anser vara väldigt viktigt.

Vi har dessutom tre reservationer. Vi har riktat en av reservationerna till barn till brottslingar. Den reservationen, nr 20, ber jag att få yrka bifall till.

Människor som hamnar i kriminalitet är ofta inte ensamma. De kan vara föräldrar, och de kan vara anhöriga på annat sätt till människor som också drabbas. I det här fallet har samhället ett stort ansvar att skydda de barn till intagna som finns. Därför har vi i vår reservation yrkat på att det ska finnas en tydlig och klar kontakt mellan polis, socialförvaltning och andra redan vid ett häktningstillfälle. Om man vet att det finns barn i bilden behöver de barnen stöd för att klara av att mamma eller pappa har gjort något som har varit så fel. Därför anser vi att det är viktigt att man på ett så tidigt stadium som möjligt tar kontakt och upplyser socialförvaltning och andra lämpliga personer om att hjälpa och stödja de här barnen.

Brottsoffren är en annan grupp människor som drabbas av kriminalitet. De förtjänar också stort stöd så att de inte ska behöva känna ängslan och oro. Jag tycker att det ska finnas en möjlighet för brottsoffer och förövare att mötas och reda ut problemen. Jag begär inte att man ska tvinga folk i denna situation. Här måste det handla om frivillighet. Men jag tror att det är viktigt att på det sättet avvärja hotet som annars kan finnas i själva handlingarna.

I stora drag, fru talman, tycker jag att vi har tagit ett steg. Vi har många steg kvar att ta. En del av dessa steg har vi att ta i den här kammarren. Då ska vi rikta det mot samhället i stort. Samhället har onekligen ett mycket stort ansvar på två områden, nämligen att förhindra att brott begås, men när det har begåtts gäller det att minska skadeverkningarna för brottsoffren så mycket som möjligt. Det tredje och största ansvaret är att se till att det inte upprepas. Ge människor de instrument som de behöver ha för att kunna hantera samhället i framtiden utan kriminalitet! Jag vet att droger, diagnoser och andra svagheter eller tillkortakommanden gör att man behöver ha stöd och hjälp så man kommer därifrån. Jag anser att det är vår uppgift att arbeta för det.

Anf. 28 JOHAN LINANDER (c) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att förtydliga att jag eller Centerpartiet aldrig har talat om att släppa ut någon utan att de ska få sitt straff. Alla som begår brott ska få sitt straff, och i nästan alla fall ska de avtjäna minst två tredjedelar av tiden. Om de missköter sig ska de avtjäna ännu större del av sin utdömda tid, kanske hela tiden. Men i extraordinära fall

ska domstol kunna döma ut *möjligheten* till halvtidsfrigivning. Det är det vi har föreslagit. Det brukar annars vara Leif Björnlod som talar om att stänga fängelserna och släppa fångarna loss. Det kanske är lite naivt.

Jag skulle vilja höra vad Leif Björnlod säger till den kvinna som har blivit misshandlad av sin sambo och mannen blir dömd för detta men sedan ska sitta i ett så kallat halvvägshus i samma stad och dessutom utan elektronisk övervakning. Hade det inte varit enklare att tvinga fram elektronisk övervakning om så bara för den här kvinnans upplevda trygghet? Även om det inte finns något reellt hot kan även en upplevd otrygghet vara oerhört jobbig.

Anf. 29 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Fru talman! Det var ju bra att jag fick se dig igen, Johan Linander. Jag blev nästan lite glad när jag hörde dig tala om den här kvinnan och du ställde frågan: Varför ska hon då sitta där? Det kändes väldigt humanistiskt. Men nu hör jag att *Strafe und Order* kommer tillbaka här. Det märker vi. Det står verkligen för den så kallade mesalliansen. Där avslöjade du dig igen. Jag vill inte ha något straff över huvud taget, för jag lägger in andra värden i ordet straff. Jag vill ha vård, jag vill ha behandling och jag vill ha kurativ verksamhet och preventiv verksamhet för att undvika att brotten begås. Det är det viktigaste.

När det gäller kvinnan som bor i den stad där hennes misshandlande sambo sitter i ett halvvägshus utan elektronisk övervakning är jag helt övertygad om att man gör en mycket nogsam bedömning av riskerna för upprepad misshandel innan den mannen hamnar i den situationen. Jag känner i det fallet stort förtroende för de myndigheter och instanser som har gjort den bedömningen och att det fungerar. Sant är dock att detta har försökts, och det har vid några tillfällen misslyckats. Det är sant. Det är tillkortakommanden, så jag vill att den prövning man genomför i det här fallet ska vara mycket grannlaga. Det är riktigt. Sedan ska man naturligtvis ge kvinnan det stöd hon behöver.

Anf. 30 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Man blir lite skrämmd av Leif BjörnloDs tal om att det inte ska finnas några straff och att det bara är vård som gäller. Man kan ha två reaktioner på detta.

Först och främst: Vilket skydd ska medborgare i övrigt ha? När människor begår brott mot dig, mig eller samhället är det klart att de ska bestraffas. De ska få en påföljd. Det är dels för att de ska veta att de inte ska begå brott, dels för att det finns ett skyddshänseende mot övriga medborgare.

Vi vet alla hur det ser ut i kriminalvården i dag. Det är överbeläggningar och dubbelbeläggningar. Det har utdömts vite mot kriminalvården för att man inte klarar av att sätta alla intagna i var sin cell. Det är inte så länge sedan kriminalvårdens generaldirektör sade att om kriminalvården hade varit ett privat företag hade det försatts i konkurs för länge sedan. Alla som pratar om kriminalvården säger att det inte går att utföra den behandling och rehabilitering som borde göras eftersom det finns alldeles för lite resurser, för lite personal, för dåligt utbildad personal och för att det är alldeles för trångt i fängelserna.

Sedan står Leif Björnmod här och pratar om att det inte ska vara straff utan bara vård. Vänsterkartellen är ansvarig för hur kriminalvården ser ut i dag, och det innebär att det är sämre vård, behandling och rehabilitering på fängelserna än det har varit på mycket länge.

Anf. 31 LEIF BJÖRNMOD (mp) replik:

Herr talman! Det är därför vi lägger fram förslag om en modernare kriminalvårdslag. Det är för att förbättra situationen. Det är viktigt.

Apropå att vara skrämmande: Johan Linander skrämmer mig när han sätter likhetstecken mellan skydd av medborgare och straff. Är enda sättet att skydda medborgare att straffa någon förövare? Det ser jag som ett tillkortakommande. Jag kan absolut inte se att straffet på något sätt, någon gång, har avhållit någon från kriminalitet.

Det gamla medeltida, primitiva, systemet att bunta ihop fångar, låsa in dem och sedan släppa ut dem har inte minskat kriminaliteten i samhället. Vi ska ha fullkomligt klart för oss att det inte fungerar.

Jag tror, Johan, att det här beror på att vi lägger in olika betydelse i ordet straff. Att förhindra brottslingar att begå brott kan ske bland annat med hjälp av inlåsning. Men enligt min uppfattning är det inte samma sak som straff. Det kan vara problemet.

Straff är något annat. Det ligger nära hämnd och vedergällning. Det är vi alldeles för utvecklade för att tänka på.

Anf. 32 HELENA FRISK (s):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens förslag om en modernare kriminalvårdslag. Jag har sagt det tidigare i kammaren, och det tål att sägas igen, att när det gäller kriminalpolitiken är vårt självklara mål att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. I det ligger att skapa ett samhälle för alla med en politik som minskar avståndet mellan människor.

Skolpolitiken, familjepolitiken och socialpolitiken är viktiga delar i det kriminalpolitiska arbetet. Det spelar ingen roll hur bra kriminalvård vi har om det inte finns något att komma ut till.

Många har åsikter om dagens kriminalvård, och dessa skiftar i allra högsta grad. En del hävdar att vi har en kriminalvård i kris där de intagna inte behandlas på ett värdigt sätt. Andra menar att våra intagna i mångt och mycket har det alldeles för bra. Inget av detta ger en rättvisande bild av hur svensk kriminalvård faktiskt ser ut. Det är viktigt att komma ihåg.

Eftersom jag vet att justitieutskottets ledamöter har ett stort och äkta engagemang i frågorna hoppas jag att vi i dag kan föra en seriös debatt om detta. Det tror jag att alla tjänar på. Utan tvivel är vi i mångt och mycket överens om målen för kriminalvården. Våra förslag på hur vi ska nå dit skiljer sig dock en hel del åt. Det är det vi ska diskutera här och nu.

En av kriminalvårdens viktigaste uppgifter är att rehabilitera dömda, det vill säga förbereda dem för ett icke kriminellt liv. Nu återfaller en alltför stor del av dem som sitter i fängelse i ny brottslighet när de kommer ut. Det finns förstås inga enkla lösningar på detta. Däremot kan vi alla bidra till att föra utvecklingen i rätt riktning. Det handlar om att öka våra kunskaper och söka de bästa åtgärderna. Vi behöver engagerade människor som bryr sig om, och vi behöver insatser på många plan.

Det förslag som nu ligger på riksdagens bord kommer inte heller att lösa alla problem. Men det är ett steg framåt, och det tycker jag är bra. Förslaget går i korthet ut på att skapa en mer individualiserad och flexibel kriminalvårdslag där den intagnes egen vilja till förändring spelar en större roll än i dag.

Det handlar, som tidigare har sagts, om fyra olika utslussningsalternativ. Det är frigång, som vi har redan i dag. Vårdvistelse är ett nytt begrepp och går ut på att i högre grad än i dag låta den intagne vistas utanför anstalt för till exempel vård för sitt missbruk. För intagna som är i behov av extra stöd inför frigivningen införs vistelse i halvvägshus. Det innebär att den intagne bor i ett av kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge den intagne särskild stöd och särskild tillsyn. Utökad frigång innebär att den intagne under kontrollerade former – märk väl under kontrollerade former – avtjänar sista delen av sitt straff i sin bostad.

Jag vet att önskemålen om att redan nu införa ett så kallat förmånssystem finns, men där är vi inte riktigt ännu. Men jag är säker på att vi kommer att återkomma till det framöver. Det finns många och bra förslag i Kriminalvårdskommitténs betänkande som är väl värda att arbeta vidare med. Jag vet det eftersom jag satt med i den utredningen.

Jag är helt övertygad om att kriminalvården måste individanpassas på ett helt annat sätt än i dag. Det behövs tydliga och enkla regelsystem, och det efterlyser alla – inte minst de intagna själva.

Som vanligt tas mycket upp i reservationerna som det redan jobbas med både på departementet och inom kriminalvården. Det är jätteviktiga frågor, och många är väl värda att tas upp till diskussion. Det gäller bland annat vikten av utbildning och vidareutbildning av kriminalvårdens personal. Ett bra exempel är den utbildning som pågår i Sala, men där är också förutsättningarna något bättre. Där utbildas nu personal för fullt, och personalen är med från början när verksamheten i Sala startas. De är utbildade och klara när de intagna väl kommer dit. Så tror jag att man måste jobba mer framöver, men det är inte så enkelt – förstås.

Utbildning och sysselsättning för de intagna behöver fortsätta att utvecklas utifrån den enskildes behov. Det gäller även programverksamheten. Att man nu inriktar sig på kvalitet i stället för kvantitet i programmen är förstås bra.

När det gäller situationen för kvinnor och barn till fängelsedömda krävs särskilda insatser. Därför har kriminalvården beslutat att senast den 1 september ska en funktion med speciellt ansvar för barnfrågor finnas på varje häkte och anstalt samt inom frivården. Det är oerhört viktigt för barnen att ha en god kontakt med sin mamma eller pappa. Särskilda besökslägenheter är förstås en viktig del i detta så att familjer kan träffas under något så när vettiga förhållanden.

Självförvaltning har nämnts i debatten. Den används mer och mer inom kriminalvården. Det är saker som kan tyckas självklara för många av oss men som kan vara nog så tuffa utmaningar för många av våra intagna. Det handlar om vardagsnära saker för att göra livet på anstalt mer likt det som finns utanför murarna. Det kan handla om att laga sin mat, lägga upp sin egen budget och planera sina matinköp. Det är jätteviktigt.

Ett gissel och något vi alltid måste ha för ögonen är narkotikan på våra anstalter. Regeringen har därför inom ramen för narkotikahandlingsplanen avsatt 120 miljoner 2005–2007 för att bekämpa narkotikan. Det arbetet börjar nu ge resultat. Enligt Kriminalvårdsstyrelsens generaldirektör Lars Nylén kommer det in mindre mängder narkotika på våra anstalter i dag. Flera har fått möjlighet att delta i påverkansprogram, och antalet narkotikafria platser ökar.

Vi får inte slå oss till ro med detta. Kampen mot narkotikan måste ständigt föras. Det är naturligtvis oerhört viktigt att våra anstalter är narkotikafria.

När det gäller säkerhet och kontroll gäller det förstås att hitta en rimlig balans. Det ena behöver ju inte utesluta det andra.

Jag tycker att de åtgärder vi har vidtagit för förbättrad säkerhet och kontroll också ger kriminalvården relativt goda möjligheter att förhindra att narkotika kommer in på våra anstalter. Att hermetiskt tillsluta våra anstalter tror jag inte på. Det gör det bara ännu svårare för de intagna att komma tillbaka till samhället igen.

Jag har sagt det här i kammaren flera gånger förut, men jag säger det igen: Jag tror att samhället behöver komma in på våra anstalter, för kriminalvården kommer inte ut.

Samverkan mellan myndigheter inför och efter frigivningen är absolut nödvändig för att man över huvud taget ska nå resultat. Det är ju tyvärr så att om man har suttit i fängelse står man inte precis högst upp på någons prioriteringslista. Arbetsgivarna och hyresvärdarna står inte direkt i kö för att erbjuda sin hjälp.

Vi måste, som har sagts här tidigare, lägga ett större ansvar på samhället i stort. Där har vi ett gemensamt ansvar.

Även om den särskilda narkotikasatsningen har bidragit till bland annat förbättrade vårdkedjor finns det fortfarande oerhört mycket kvar att göra. Därför har kriminalvården i uppdrag att upprätta samverkansavtal med kommunerna när det gäller både kontraktsvård och placeringar på behandlingshem. Syftet är alltså att i ökad utsträckning ge intagna möjlighet till vård och behandling.

En bra, human och effektiv kriminalvård betyder otroligt mycket. När det fungerar som bäst ger det en verklig chans till ett nytt liv – ett liv utan brott. Därför är det otroligt viktigt hur samhället – vi alla – ser på de dömda. Tror vi att kriminella kan rehabiliteras är också möjligheten att åstadkomma det mycket större.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill förebygga brott genom en politik mot ekonomisk utslagning och socialt utanförskap. Vi vill bekämpa brott genom att arbeta för ett effektivt rättsväsende, en socialt medveten poliskår och kompetenta domstolar.

Vi vill förhindra återfall i brott genom en progressiv kriminalvård som syftar till att återföra brottslingar till ett vanligt liv.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 33 JEPPE JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! I mitt anförande sade jag att jag, när jag hörde Thomas Bodström presentera den här propositionen, nästan rös över hur hårda tag

det skulle bli mot dem som misskötte sig. När man skrapar lite på ytan ser både Helena och jag vad ni är ute efter.

Det handlar inte om att någon ska sitta inne längre. På s. 16 står det: Vad gäller villkorlig frigivning ska huvudregeln alltså vara att sådan frigivning ska ske när två tredjedelar av straffet har avtjänats. Det ska råda en stark presumtion för att så sker. De flesta intagna bör även i framtiden frigges vid denna tidpunkt. För att den villkorliga frigivningen ska skjutas upp bör det krävas att den intagne allvarligt har misskött sig.

Jag sade tidigare att det också ska krävas synnerliga skäl. Både Helena Frisk och jag vet att det är ganska mycket.

Hur mycket ska man då få missköta sig och ändå få nåden och ynnesten att gå efter två tredjedelar av tiden, om man befinner sig i fängelset efter två tredjedelar, eller man kanske redan är hemma?

Anf. 34 HELENA FRISK (s) replik:

Herr talman! Det förslag som ligger på riksdagens bord i dag handlar om att man ska få möjlighet att under väldigt kontrollerade former komma ut tidigare. Det tror jag är oerhört viktigt. Man ska successivt släppas ut under kontrollerade former.

För mig handlar det mycket om vilken människosyn man har. Såvitt jag kan bedöma skiljer sig vår syn på människan mycket åt när det gäller de här frågorna. Jag tror att de intagna har större möjlighet att komma tillbaka i samhället om de successivt släpps ut än om de tvingas sitta hela fängelsestraffet och släpps ut utan förberedelser över huvud taget. Det är där jag tror att vi misslyckas mycket i dag.

Exakt hur mycket man ska missköta sig ska inte jag bedöma. Jag tycker ändå att det är viktigt att det i det nya systemet finns en möjlighet att förlänga straffet med sex månader innan man kan bli villkorligt frigiven. Det lönar sig därför att sköta sig bättre.

Anf. 35 JEPPE JOHNSON (m) replik:

Herr talman! Det var som jag misstänkte. Jag misstänkte att ni inte alls hade tänkt igenom hur mycket man skulle behöva missköta sig. Det hade ju varit bra om ni hade vetat det när ni nu lägger fram ett sådant förslag.

Jag tycker inte alls att ert förslag innebär att det ska löna sig att sköta sig. I stort sett alla ska släppas ut tidigare oavsett vad de hittar på där inne.

Vi är överens om att det är viktigt med vårdvistelse. Det är många som behöver det. Helena Frisk har ju suttit i Kriminalvårdskommittén tillsammans med mig bland annat. Där kom vi fram till att om man avbryter vårdvistelsen tidigare än man kommit överens om ska man inte få tillgodoräkna sig en tredjedel av tiden. Vi tycker att om man får chansen att samhället satsar på vård och man får vistas utanför fängelset och få ganska dyrbar vård ska man fullfölja. Man ska inte ha det fria valet att bara sticka därefter.

Hur kan det komma sig att Helena Frisk har bytt fot från när hon satt i Kriminalvårdskommittén och i stället tycker så här: Regeringen föreslår i propositionen att tid som den intagne vistas utanför anstalt genom en utslussningsåtgärd ska räknas in i verkställighetstiden?

Helena sade, vilket jag håller med om, att kriminalvården ska individanpassas. Ni har ju haft makten i snart tolv år. Om man ska kunna individanpassa kan man inte ha så trångt i fängelserna som vi har i dag. Ni brukar ju vara stolta men inte nöjda och ni brukar vara på väg mot någon vision. Vilken är er vision? Hur stor beläggningsfrekvens ska vi ha i fängelset? Kan ni ge något besked om när ni når målet?

Anf. 36 HELENA FRISK (s) replik:

Herr talman! Det stämmer inte att man får bete sig hur som helst på anstalt. Det får man inte. Det finns bra sanktionssystem redan i dag. Det kommer att finnas ytterligare sanktionssystem när det här förslaget genomförs.

Jag bad i mitt anförande att vi ska vara seriösa och sakliga i den här debatten. De här frågorna är så viktiga att de kräver det. Jag hoppas att Jeppe också tycker det.

Vård och behandling måste påbörjas på ett mycket tidigare stadium än i dag. Min förhoppning är naturligtvis att man ska ha fullföljt sin vård och behandling när den villkorliga frigivningen träder in. Jag håller med om att det är olyckligt att man avbryter sin behandling tidigare. Därom är vi hyfsat överens.

Anf. 37 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till Helena Frisk.

Om vi utgår ifrån att de som ska få utökad frigång faktiskt också har elektronisk övervakning, vilket jag hoppas att de kommer att få, skiljer det sig inte så mycket mot dagens utslussningssystem med fotboja för dem som är dömda till korta och medellånga straff. Det blir ungefär lika lång tid som man kan ha fotboja i utökad frigång som nu i utslussning med intensiv övervakning.

Den stora skillnaden blir för dem som är dömda till riktigt långa straff för riktigt grova brott. Då pratar vi framför allt om grova narkotikabrottslingar. Det är ju de som får de längsta straffen. Det kanske i någon mån också gäller mord och dråp, om man inte är dömd till livstid för mord.

Är det en medveten prioritering från Socialdemokraternas sida att man ska korta tiden för dem som är dömda till riktigt långa straff för verkligt grova brott? Det är faktiskt inte där som återfallsfrekvensen är minst, utan det är de som sitter på halvlånga straff som har störst möjlighet att komma tillbaka till samhället till ett laglydigt liv. Vore det inte bättre att sätta in prioriteringarna där i stället?

Anf. 38 HELENA FRISK (s) replik:

Herr talman! Nej, det handlar definitivt inte om att korta strafftiderna. Jag tror att ett system där vi låter människor sakta men säkert återanpassas till samhället i övrigt spelar en väldigt stor roll, jämfört med dagens system, där man ofta tyvärr släpps ut till ett samhälle där ingen egentligen vill ta emot en någonstans. Vi vet ju hur det ser ut för människor som släpps ut i dag.

Med de här utslussningsalternativen finns det möjligheter att jobba med den enskilde individen i tid. Det är det jag tror att vi måste göra, även om det naturligtvis är så som Alice Åström sade i debatten, att det

inte bara är ett ansvar för kriminalvården, utan vi måste få in hela samhället och se till att vi alla tar vårt ansvar i de frågorna.

Prot. 2005/06:127
19 maj

Anf. 39 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Men hur man än vrider och vänder sig blir det nästan två års kortare tid på anstalt med de förslag ni lägger i dag för dem med de allra grävsta brotten. Då har jag räknat på 14 års tidsbestämt fängelsestraff, som är det längsta man kan få, till exempel för grovt narkotikabrott. Nu blir det nästan två års kortare tid på anstalt om man får de nya utslusningsalternativen jämfört med de alternativ som finns i dag.

Den andra frågan som jag tänkte ställa, som jag också ställde till Leif Björnlod, handlar om den kvinna som tidigare har blivit hotad och miss-handlad och som får veta att förövaren ska sitta i ett halvvägshus i samma stad och inte ens ska ha elektronisk övervakning. Vore det inte lämpligare att säga att det ska vara elektronisk övervakning i de här fallen, bara för att kvinnan, brottsoffret, ska kunna uppleva att det åtminstone finns en viss kontroll? Det gäller även den upplevda tryggheten. Även om bedömningen är att den här mannen inte kommer att begå några nya brott är den upplevda tryggheten viktig.

Jag skulle också vilja höra något ord om förändringen från ”risk” till ”beaktansvärd risk”. Som jag har förstått det satt Helena Frisk i Kriminalvårdskommittén, där man lade fram förslaget att det inte ska finnas någon risk för återfall i brott för att man ska få de nya möjligheterna med halvvägshus och utökad frigång. Men när förslaget kom till regeringen ändrade man det till att det inte ska finnas någon beaktansvärd risk. Vad är det som har gjort att Helena Frisk och Socialdemokraterna nu accepterar att det finns en viss risk för återfall i brott?

Anf. 40 HELENA FRISK (s) replik:

Herr talman! Det går inte att fullständigt utesluta risker. Vi måste naturligtvis minimera dem, men att utesluta dem helt tror jag är omöjligt.

Där det finns behov av elektronisk övervakning även i halvvägshus ska det finnas. Man måste lita till de bedömningar som görs. Vi utgår från att de som får möjligheten att komma ut i halvvägshus också har en vilja att komma tillbaka till samhället. Det är det som är utgångspunkten för mig.

Jag har en fråga: Vilka människor vill vi egentligen möta på gatan när vi är ute och går? Vill vi möta en människa som efter fängelsestraffet har fått möjligheten att på ett så bra sätt som möjligt återanpassas? Var vi än befinner oss i landet ska vi ju möta de här människorna. Det är ju så med alla straff att vi inte låser in människor och kastar bort nyckeln, utan en dag ska de finnas bland oss ute i samhället igen. Hur vill vi då att de ska se ut? Det är där jag sätter min utgångspunkt, och jag tror på ett system där man sakta men säkert slussas ut i samhället igen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

*En modernare
kriminalvårdslag*

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2005/06:JuU19
Barn som bevittnat våld (prop. 2005/06:166).

Anf. 41 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! I dag har vi viktiga frågor att diskutera, framtidsfrågor, och jag tycker att det är väldigt synd att majoriteten inte representeras av ett statsråd. Jag tycker att justitieministern borde ha varit här och försvarat sina tre propositioner. Det verkar inte som om han kommer varken till denna viktiga debatt eller till nästa.

Herr talman! Jag vill börja med att citera ur Rädde Barnens skrift *Därför Barnahus*, ett uttalande av en pojke som tagits emot på Rädde Barnens Centrum för barn och ungdomar i kris. Det lyder så här:

”Pelle är tio år och berättar om en uppväxt där pappa misshandlat mamma. Han säger att han också blivit slagen. Inga polisanmälningar har lett till åtal. Pelle är rasande över att ingen lyssnar på honom. Han vet ju vad som hände. Varför kan inte han få berätta för polisen?”

Herr talman! Jag har tagit med mig Pelles fråga hit till kammaren och till majoritetens företrädare i detta betänkande JuU19. Varför kan inte Pelle få berätta för polisen om det brott som har begåtts mot honom? Han har utsatts för ett brott. Han har lidit skada när han har tvingats åse den misshandel som hans mamma blivit utsatt för.

Enligt Moderaternas uppfattning är han målsägande. Vi tycker att vi kunde ha stöd för detta i vår lagstiftning. Målsägande är den juridiska termen för den som blivit utsatt för brott. Enligt lagen är målsägande den som endera blivit utsatt för brott eller den som blivit förnärad eller lidit skada av brott. Enligt min uppfattning är det angeläget att barn skall betraktas som målsägande och att den nuvarande lagstiftningen förtydligas – annars kommer barnen fortsatt att hamna mellan stolarna.

Det är inte få barn det handlar om. Uppskattningar som har gjorts tyder på att det är 100 000 barn som varje år utsätts för detta.

Att bevittna våld mellan de personer som barnet är mest beroende av kan vara svårare än att själv bli misshandlad, eftersom barnet inte kan förstå det som händer, ofta känner svår ångest för att det inte kan stoppa våldet och många gånger känner att det har skuld i att våldet började. Barnet blir offer, många gånger på ett värre sätt än den som fick ta emot slagen.

Ett barn i en familj där hot och våld när som helst kan förekomma lever i ett ständigt krigstillstånd. Hemmet som ska ge trygghet blir i stället en plats som skapar ångest och upprätthåller rädslan för vad som kan hända.

Detta anser majoriteten inte är en uppgift för rättsstaten att beivra och hantera. För mig är det helt oförståeligt. Jag upprepar min inledande fråga: Varför får inte Pelle berätta för polisen?

Polisen har i dag skyldighet att rapportera närvaro av barn vid brottsplatser. Det finns i lagstiftningen, så att man kan säga att det redan är omhändertaget. Men Rädde Barnen har kartlagt hur mycket detta förekommer och redovisade i sin undersökning för något år sedan att endast

20 av 72 barn kom till socialtjänstens kännedom. Mer än två tredjedelar av barnen rapporterades alltså aldrig av polisen till socialtjänsten!

Det räcker inte att peka finger och säga att rutiner måste skärpas upp utan vi måste göra fler och bättre saker. Vi måste göra bättre saker för barnen som lever mitt i våldet. Socialdemokraternas förslag i denna proposition duger inte. Det måste till mer.

Barnens situation vid familjevåld måste uppmärksammas bättre, och inte på det sätt som sker i det här betänkandet och de här förslagen, där Socialdemokraterna vill frikänna förövaren och låta staten stå för ersättningen för den kränkning och det brott som barnet har utsatts för. Vi tycker att detta är oacceptabelt, att den som har begått ett brott varken ska betala skadestånd eller bli dömd utan frikännas från både brottet och den ekonomiska skulden. Blir barnet målsägande så blir också barnet en tydlig part i rättsprocessen med rätt till skadestånd, brottsskadeersättning och upprättelse från förövaren. Då kan vi garantera att barnen får den uppmärksamhet som deras situation kräver och förtjänar.

Till sist, herr talman: Straffen för brotten mot barn och kvinnor måste bli strängare genom att man använder hela den straffskala som finns att tillgå. I dag hamnar generellt straffen på den nedre delen av skalan. Normalfallet borde ju vara att majoriteten av straffen befinner sig i mitten av skalan för att ge utrymme för att straffa lindrigare eller hårdare beroende på om brottet anses som grovt eller som lindrigare. Fängelsestraff borde vara det lägsta straffet för grov misshandel, inte minst tanke på möjligheten att åstadkomma en effektiv rehabilitering. Samhället måste ge tydliga signaler om att våld inte accepteras!

Herr talman! Mycket mer finns att säga om detta, men jag stannar här med att åter yrka bifall till reservation 1 under punkten 1.

Anf. 42 KARIN GRANBOM (fp):

Herr talman! Våld mot kvinnor var en gång något som det talades tyst om. Nu debatteras och uppmärksammas det problemet. Våld mot barn är i mångt och mycket fortfarande ett dolt problem. Barn som utsätts för våld vänder sig i stor utsträckning till sina kompisar. Varför de inte vänder sig till vuxenvärlden är värt att fundera över. Tycker de inte att det är någon idé – eller är de rent av rädda för att allt ska bli värre?

För några veckor sedan genomfördes en Temoundersökning av anmälningsbenägenheten bland vuxna som misstänker att barn utsätts för våld. Av de ungefär 1 000 personer som svarade hade en av fem haft en misstanke, men bara hälften av dem gjorde en anmälan. Av dem som gjort en anmälan var det bara 50 % som sade att den som hanterade anmälan gjort ett bra jobb. Anmälningsbenägenheten måste så klart öka, och det bästa sättet att göra detta på tror jag är att se till att man vet anmälan leder till något bra.

I dag har det landat ett förslag i kammaren om barn som bevittnar våld. Det är bra att frågan kommer upp. Som jag sade diskuteras våld mot kvinnor i hemmet alltmer. Men barnen har inte syntts särskilt väl trots att de nästan alltid finns med i dessa sammanhang. Rädda Barnen beräknar att mellan 100 000 och 200 000 barn lever i miljöer där närstående utsätts för våld. Genom propositionen får dessa barn lite ljus på sig. Men nog kunde regeringen, när den ändå var inne på ämnet, ha agerat kraftfullare? Propositionen innebär att om man kan konstatera att barn

bevittnat våld ska de i framtiden kunna få ersättning från Brottsofferfonden. Det är förvisso bra att de får ett konkret bevis på att de har blivit utsatta för något som är fel. Men ersättning från staten är en lite märklig konstruktion. Det borde tydligare framgå att det är en gärningsman som ställs till svars för att han har begått ett brott mot ett barn.

I socialtjänstlagen ska det fastställas att barn är offer för brott om de bevittnar våld, och detta ska lägga grunden för att barnen ska kunna få en summa pengar av brottskadeersättningen utifrån graden av det våld de bevittnat. Men juridiskt sett får inte barnen status som brottsoffer. Propositionen ger dem inte status som målsägande, och åklagaren kan inte heller föra skadeståndsanspråkstalan. I det skadestånd som gärningsmannen ska räkna ihop, och däri finns troligen skadeståndet till mamman, finns det inga siffror som visar att han faktiskt också har begått ett brott mot barnet som upplevde våldet. Det är i stället staten som betalar, och staten kan inte senare kräva den som har gett upphov till skadan på de pengar som har betalats ut.

Vi i Folkpartiet tycker att barnet borde få både skadestånd från gärningsmannen och skydd, stöd och hjälp från staten. Vi tycker att det borde införas en ny bestämmelse i brottsbalken som visar att barn som bevittnat våld inom familjen utsatts för psykisk misshandel. Detta skulle göra att barnet kan bli målsägande och därmed få skadestånd. Gör man så visar man tydligt vem det var som hade rätt och vem som gjorde fel.

Vi tycker också att socialtjänstlagen måste ändras så att det blir tydligt att kommunernas socialnämnder ska verka för att den som utsatts för ett brott och dennes anhöriga får stöd och hjälp. I dag är det bestämt att det ska vara "bör" verka i stället för "ska" verka. I dag är det alltså en åsikt som uttrycks, att socialnämnden "bör" hjälpa den som utsatts för brott. Det är vi i riksdagen som har det yttersta ansvaret. Varför ska vi lämna sådana luckor? Anser vi att brottsoffer och deras anhöriga ska få hjälp? Då är det "ska" som gäller. Regeringen och majoriteten vill dock fortsätta utreda, trots att minst två offentliga utredningar, liksom många insatta organisationer, föreslår ett "ska" i skrivningen. Vi folkpartister sätter ned foten. Därmed yrkar jag bifall till reservation 1 med innebörden att "bör" ska ersättas med "ska".

Förutom att socialtjänsten måste bli bättre på att hantera barn som direkt eller indirekt blir utsatta för våld måste också en bättre samverkan myndigheter emellan komma till. Barnahus är bra, och jag ser fram emot en utbyggnad. Men alla barn som far illa passar inte i barnahusverksamheten. Samverkan mellan myndigheter måste därför fungera i andra former.

Om barn- och ungdomspsykiatri vill jag säga några ord. Varje gång som jag får höra talas om tragiska fall där barn som utsatts för mycket svåra händelser ställs i lång kö till BUP blir jag ledsen. Det är tråkigt att höra om barn som är utsatta för hemska händelser, men att samhället sviker en gång till genom att dessa barn inte får professionell hjälp, det är faktiskt ännu värre. Det borde aldrig vara mer än en månads väntetid till BUP. Därför satsar vi i alliansen 250 miljoner kronor mer än regeringen på psykiatri. Det kommer många barn att må bättre av.

En annan sak som regeringen passar på att lägga fram förslag om i detta sammanhang är att målsäganden bland annat i samband med den

dömdes utevistelse och frigivning från fängelse ska kunna få information om vad som gäller för beslut om besöksförbud.

Detta är ett välkommet förslag. Det är bra med en lagstadgad rätt till information för brottsoffer eftersom informationen om deras rättigheter i dag inte fungerar så bra.

Vad som nu föreslås är rätt till information om besöksförbud. Men i förlängningen finns det en hel del att ta tag i på detta område.

I samma paragraf som det nu görs ett tillägg i står det att målsäganden ska få underrättelse om den dömda flyttas, om han är på permission, när han ska frigges med mera. Men det är minsann inte alltid som underrättelse skickas ut, framför allt inte i god tid. Och det är mycket allvarligt.

Jag har sagt det förr, men jag passar på att säga det igen eftersom det passar i detta sammanhang och eftersom förslaget finns med, nämligen att det krävs ett kvalitetssäkrat system för uppföljning av att dessa underrättelser, och framöver också denna information om besöksförbud, verkligen går ut.

Att besöksförbuden behöver vara mer verkningsfulla är en debatt som vi får ta vid ett annat tillfälle.

Avslutningsvis: Enligt Rädda Barnen är det mer än 100 000 barn som tvingas utstå våld mot en anhörig. Regeringen har beräknat att 100 av dem varje år kan få en ersättning från Brottsoffermyndigheten. Visst är propositionen ett steg framåt. Men man behöver inte vara en stor visionär för att kunna tänka sig ett förslag som hade varit lite tjockare och lite kraftfullare för att man skulle göra någonting också för de 99 900 barn som inte får någon ersättning.

Anf. 43 OLLE SANDAHL (kd):

Herr talman! De mest skyddsbehövande och sårbara i samhället och de som vi har störst ansvar för att skydda är våra barn. Barn ska prioriteras högst i rättsväsendet. I propositionen finns flera förslag som jag kan stämma in i. Det gäller till exempel besöksförbud och lagreglering av informationsskyldighet till målsägande. Det gäller tydliggörandet av att barn som bevittnat våld är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp. Det är bra att det görs klart att ett barn som blir inblandat i och bevittnar våld själv därigenom drabbas av brott.

Förslaget om att barn som bevittnat våld ska ges rätt till brottsskadestånd från staten är också exempel på ett framsteg. Mot den bakgrunden är proposition 166 *Barn som bevittnat våld* högst välkommen. Men Kristdemokraterna vill gå ett steg längre och menar att ett sådant barn inte bara av socialtjänsten utan också av rättsapparaten ska ses och behandlas som ett brottsoffer.

Socialtjänstlagen föreskriver att socialnämnden "bör" verka för att den som drabbats av brott och dennes anhöriga får stöd och hjälp och särskilt "bör" beakta att kvinnor som varit utsatta för våld kan vara i behov av stöd. Detta "bör" också gälla barn som bevittnat våld.

Som företrädare för medborgarna i Sverige, inte minst barnen, ser jag ingen anledning att i detta sammanhang explicit uttrycka en begränsad ambition för socialtjänsten genom att skriva "bör". För Kristdemokraterna och övriga allianspartier är det angeläget och naturligt att tydligt ange

*Barn som bevittnat
våld*

samhällets höga ambitionsnivå för drabbade barn, och då duger bara ”ska”.

På samma tydliga sätt vill vi kristdemokrater entydigt markera avståndstagande från misshandel av barn och tydligt inskräpa att samhället aldrig kan acceptera ett sådant beteende. Vi har på senare år sett exempel på fall där vuxna misshandlat små barn, ibland så allvarligt att barnet dött av skadorna. Domstolen har i många fall valt att enbart använda den nedre delen av straffskalan. Ett höjt minimistraff skulle tydliggöra samhällets inställning till misshandel av barn. Om domstolarna vanemässigt väljer att använda den nedre delen av straffskalan är det domstolens sak. Men det är riksdagens sak att ange straffskalan, och det är rimligt att höja straffminimum för grov misshandel av barn till två års fängelse. Detta skulle dessutom enligt min bedömning leda till bättre överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet.

Kristdemokraterna brukar normalt inte kräva straffskärpningar utan ser mestadels andra mer effektiva vägar till rehabilitering och brottsprevention. Grov misshandel av barn motiverar ett undantag och ett avsteg från denna vana.

I likhet med föregående talare har också jag noterat Rädda Barnens uppskattning att det handlar om uppemot 200 000 barn i Sverige som bevittnar våld inom familjen. Tilläggsreflexionen kring det skulle kunna vara att det möjligen är beklämmande att alla vi tre talare på rad hänvisar till en frivilligorganisations siffror som en av våra grundläggande fakta-källor. Även här har naturligtvis samhällets företrädare ett ansvar att bredda kunskapsunderlaget som ska utgöra grund för riksdagsdebatter. Att vi hänvisas till frivilliga krafter är tänkvärt.

Polisen har skyldighet att anmäla till socialtjänsten när barn far illa. Som också har sagts tidigare har Rädda Barnen, återigen en frivilligorganisation, tagit ansvar och visat att endast 20 % av antalet barn som upplevt våld i familjen har kommit till socialtjänstens kännedom. I många fall har polisen underlåtit att rapportera, och i några fall tappades rapporten helt enkelt bort. Bara en tredjedel av de barn som far illa rapporteras till socialtjänsten.

Herr talman! Det finns siffror som visar att två tredjedelar av barnläkarna underlåtit att anmäla trots misstanke om misshandel.

I barnkonventionens artikel 3 slås följande fast: ”Barnets bästa ska sättas i främsta rummet.” Här behövs alltså en klar deklaration från riksdagen med krav på att Rikspolisstyrelsen utvecklar riktlinjer för hur polisens rapportering till socialtjänsten i framtiden ska gå till.

Herr talman! Jag yrkar, i likhet med tidigare talare i talarstolen, bifall till reservation 1 och begränsar mig för tids vinnande till detta även om vi står bakom samtliga reservationer från Kristdemokraterna.

Anf. 44 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Jag ska börja med att säga att jag önskar att vi inte behövde ha denna debatt. Jag önskar att vi inte behövde någon ny lagstiftning som reglerar när barn bevittnar våld. Och jag önskar att det inte fanns några barn som tvingas leva i familjer där våld, hot och kränkningar är vardag.

Man kan blunda hårt, men det hjälper inte det minsta. Regeringen har börjat öppna ögonen och i propositionen föreslås att barn som bevittnat våld ska ses som brottsoffer enligt socialtjänstlagen och ska ha rätt till brottsskadeersättning. Det är bra så långt. Det är förslag som Centerpartiet och alliansen tidigare har lagt fram. Och självklart är vi glada för att Thomas Bodström, regeringen och vänsterkartellen här i kammaren tar efter våra förslag.

Tyvärr lyckas inte Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att öppna ögonen helt. De kisar och försöker att undvika hela sanningen, och det tycker jag är sorgligt.

Vi i Centerpartiet menar att barn som tvingas bevittna våld – oftast se och höra när pappa slår och hotar mamma – är brottsoffer. De utsätts för en psykisk misshandel som i många fall är värre än att själva bli slagna.

Detta kom också Kommittén mot barnmisshandel fram till i sitt betänkande. Till och med i regeringens egen proposition kan man läsa: ”Barn som bevittnar våld mot en närstående påverkas normalt psykiskt av upplevelsen. Reaktionerna liknar dem hos ett barn som själv utsatts för brott och kan, enligt viss forskning, till och med vara allvarigare när barnet bevittnat våld än om det själv varit utsatt för det direkta övergreppet.”

Om Socialdemokraterna och regeringen nu har förstått detta, varför vill man inte ge barnen det skydd som de behöver? De blir utsatta för brott.

I stället väljer regeringen något slags halvmesyr och en helt ny variant i svensk lagstiftning. Barnet ska ses som ett brottsoffer enligt socialtjänstlagen. Det slås fast i den föreslagna socialtjänstlagens 5 kap. 11 § att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott.

Men enligt brottsbalken är det inte alls så. Barnet har inte alls utsatts för något brott utan ska bara få rätten till brottsskadeersättning från staten. Den som psykiskt har misshandlat barnet genom att till exempel misshandla en närstående kan inte dömas för denna psykiska misshandel och behöver inte heller betala skadestånd till barnet.

Brottskadeersättning ska betalas ut, och visst är det bra. Men det är staten som ska betala ut det och inte den som har utsatt barnet för kränkningen som enligt socialtjänstlagen också är att betrakta som ett brottsoffer.

Detta är en märklig konstruktion som för mig är svår att förstå. Jag skulle vilja höra Socialdemokraternas företrädare Elisebeht Markström förklara varför ni har valt en lösning där en handling enligt socialtjänstlagen ska uppfattas som ett brott men inte är ett brott enligt brottsbalken. Det är mycket märkligt.

Herr talman! Det självklara borde vara, som bland annat Kommittén mot barnmisshandel och vi i Centerpartiet föreslår, att ett barn som tvingas att bevittna våld av eller mot närstående ska ses som ett brottsoffer eftersom han eller hon utsätts för psykisk misshandel.

Därför yrkar jag bifall till reservation 4 punkt 5 om målsägandebegreppet.

Dagens beslut borde över huvud taget inte handla om barnets rätt till brottskadeersättning utan om en kriminalisering av psykisk misshandel av barn. Med ett sådant beslut behövs det inga konstiga konstruktioner och halvmesyryer som ger rätt till brottskadeersättning utan att det finns något brott och utan att den som har begått handlingen själv är skadeståndsskyldig.

Från Centerpartiets sida har vi också motionerat om att misshandel av barn ska särregleras i brottsbalken. Vi har föreslagit det tidigare, och vi ger oss inte. Vi menar att det inte räcker med att misshandel av barn är en särskilt försvårande omständighet, utan det borde vara en egen paragraf i brottsbalken. Det är i grunden värre när en vuxen slår ett barn än om en vuxen slår en annan vuxen. Därför borde barnmisshandel vara ett eget brott med ett högre straffvärde än vid misshandel av vuxna.

I samband med propositionen har Centerpartiet också lyft fram ytterligare ett problem när ett barn blir utsatt för våld av sin vårdnadshavare. Vid själva rättsprocessen mot vårdnadshavaren utses en särskild företrädare för barnet. Det är ganska självklart att vårdnadshavaren inte kan företräda barnet i processen mot sig själv. Men om barnet får skadestånd utdömt är det vårdnadshavaren, det vill säga kanske förövaren själv, som ska företräda barnets intressen när det gäller att få ut skadeståndet. Det är uppenbart en orimlig ordning. Vem tror att vårdnadshavaren kommer att kräva ut skadeståndet från sig själv?

I stället borde den särskilda företrädaren som barnet har haft i rättegången få ett förlängt uppdrag så att den särskilda företrädaren också får utkräva skadeståndet från vårdnadshavaren för barnets räkning. Vi tycker att det skulle vara en liten förändring, kostar inte speciellt mycket men skulle lösa problemet för dessa barn.

Anf. 45 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s):

Herr talman! Den senaste tidens uppmärksamhet på barn som far illa råkar sammanfalla med att regeringens förslag om att förbättra stödet för barn som bevittnar våld ska behandlas i kammaren. Det är i och för sig en ren tillfällighet, men våldet mot barn är dessvärre inte tillfälligt utan pågår dagligen och stundligen runtom oss. Ibland är våldet så grovt att barnet avlider.

Antalet anmälningar om att barn misshandlas ökar. Till viss del förklaras det av en ökad anmälningsbenägenhet. Så kan det säkert vara, men vad vi kan vara riktigt säkra på är att de anmälningar som vi ser bara är toppen av ett isberg. Mörkertalet är stort, och det mesta av våld och övergrepp mot barn förblir en hemlighet för barnen, och kanhända systemen, att bära.

Det förslag som vi nu hanterar ska leda till att stödet för barn utvecklas och blir bättre och att barn som bevittnar våld hemma, mellan närstående, i bästa fall kommer att fångas upp mycket tidigare än i dag.

Det är, herr talman, väl känt att kommunernas stöd till barn som far illa ser väldigt olika ut. På sina håll har man länge arbetat med handlingsplaner och har stödverksamhet av olika slag. När barn drabbas av våld ska samhället vara ordnat på ett sådant sätt att barnets rätt till skydd tas för givet. Så är det inte i dag.

För att det ska bli möjligt krävs genomtänkta strategier med ett mycket tydligt barnperspektiv, en fungerande samverkan mellan olika

myndigheter men också en stor medvetenhet och kunskap hos alla som arbetar med barn om hur riskerna för barn ser ut och hur barn som far illa också på olika sätt signalerar det.

Kommunerna får nu ett uttalat ansvar att hjälpa och stödja barnen. Men det räcker inte att kommunerna tar sitt ansvar; också myndigheterna måste göra det. Därför har Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling ett uppdrag att förbättra samarbetet mellan polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola när det gäller barn som far illa. Däribland räknar vi barn som bevittnar våld. Det är naturligtvis avgörande för om socialtjänsten ska kunna hjälpa barnen att de får kännedom så tidigt som möjligt om att ett barn kan misstänkas fara illa.

Det här uppdraget som de tre myndigheterna har fått ska redovisas till regeringen vid årsskiftet. Jag utgår från att polisens rutiner nu skärps och kvalitetssäkras. Det måste vara självklart att de är uppmärksamma på om det finns barn inblandade när de kommer till ett hem, en bostad, som är en brottsplats, eller när de utreder våldsbrott inne på stationen. De ska inte bara vara uppmärksamma utan också självfallet agera till barnets hjälp. Där brister det i dag, det vet vi. Det har andra talare här före mig berättat om. Rädda Barnens studier är glasklara. Kvinnojourerna och barnrättsorganisationerna har i många år förundrats över att barnen är så osynliga när polis och andra myndigheter ändå är inne i ärendet. Det är mycket märkligt och naturligtvis fullständigt oacceptabelt.

Herr talman! Tiden tillåter inte någon djupare redogörelse för hur våldet drabbar barnen, men vi kan vara på det klara med att barnen får långtgående, och inte sällan livslånga, konsekvenser av en våldsam barndom. Det finns många vittnesmål om den saken.

Därför är det så viktigt att kommunerna och myndigheterna upprättar handlingsplaner, skapar rutiner och utbildar personalen så att de vet vad och hur de ska göra när de möter barn som har det svårt. Att välja att inte agera till ett barns hjälp står inte bara i strid med nuvarande lagstiftning. Det är ytterst ett oerhört svek mot barnet.

Betänkandet handlar om barn som bevittnat våld. Men jag vill också ha sagt i det här sammanhanget att det finns ett tydligt samband mellan våld mot kvinnor och att barnen inte bara bevittnar våld utan också själva blir misshandlade.

I sammanhanget måste sägas att stödet till män som misshandlar behöver utvecklas. Kriminalvården och vissa få verksamheter runt om visar på goda exempel. Det är viktigt att vi inte begränsar oss till att tala om våldsutsatta kvinnor och deras barn utan har två fokus och talar om våldssamma män och deras barn och vad som kan göras för att förhindra ytterligare våld.

Jag ska nämna något om de reservationer som finns i betänkandet. Den första är från Moderaterna, som skriver att skadestånd bör betalas av gärningsmannen. Det är alldeles riktigt. Normalt sett är det gärningsmannen som betalar skadestånd till den som har drabbats, men då ska hans eller hennes ansvar begränsas till sådana skador som kan konstateras vara en direkt konsekvens av brottet. För de här barnen ser det inte riktigt ut så. Deras lidande och eventuella skador, långtgående skador och ibland störningar, är på ett helt annat plan och kanske inte visar sig omedelbart.

För att inte rubba på skadeståndslagens principer har vi nu valt att i stället införa en brottsskadeersättning som avviker från skadeståndsla-

gens principer. Här krävs inte längre någon annan bevisning än att det kan göras troligt att barnet har bevittnat våld av eller mellan närstående. Någon utredning som bevisar att barnet har drabbats av en psykisk påverkan ska inte göras, utan beslut om brottsskadeersättning ska fattas om barnet upplevt sådant som typiskt sett påverkar ett barn som bevittnat våld. Det gör att många fler barn kommer att kunna få ersättning utan att hamna i en målsägandesituation.

När nu staten tar på sig ansvaret för att betala brottsskadeersättningen till barnen är det alltså ett sätt att visa att barn som bevittnat våld är offer för brott, trots att våldet kanhända inte har riktats mot barnet direkt, för då är det ju en helt annan sak som ska prövas för sig.

Den här sortens ersättning kan tjäna som ett led i en upprättelse och ge bekräftelse på att det som barnet varit med om var ett brott som barnet inte på något sätt bär ansvar för. Men det som är riktigt viktigt är ändringarna i socialtjänstlagen, alltså kommunernas ansvar att hjälpa och stödja barnen och skydda dem från ytterligare våld. Det är det riktigt långtgående som har stor betydelse för barnen, inte ersättningen i sig. Ersättningen fungerar som signal och bekräftelse.

En reservation från Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna handlar om att man vill kriminalisera psykisk misshandel av barn som har bevittnat våld. Utskottet har valt att stå fast vid det ställningstagande som Barnmisshandelskommittén gjorde, och som senare också riksdagen följde, nämligen att inte gå fram med en sådan ny lag. I stället valde riksdagen för ett par år sedan att införa den nya straffskärpningsgrund som tar sikte på att när straff döms ut i de här fallen ska det ha betydelse som en försvårande omständighet att barn har varit tvungna att uppleva och bevittna våldet.

Vi har alltså valt att hålla barnet utanför processen på så sätt att barnet inte blir målsägande, med allt vad det innebär. Vi väljer alltså nu att gå vidare och införa den nya brottsskadeersättningen i stället för gängse skadestånd.

Det finns verkligen skäl, som alla här har sagt, att lyfta fram barn som bevittnar våld. Det som kommer att ha störst betydelse är, som jag nyss sagt, att kommunernas ansvar poängteras. Vi slår fast att barn som bevittnat våld är offer för brott, däremot inte målsägande, och att de behöver kommunens stöd.

Jag vill, herr talman, de sista sekunderna här passa på att göra lite reklam. Det kommer nämligen att bli filmvisning här i riksdagen den 2 juni. Det är Sveriges Kvinnojourers Riksförbund som med medel från Allmänna arvsfonden har producerat en film. Det är den andra i sitt slag. I filmen, som har titeln *Jag sa att jag hade en mardröm*, möter vi barn under den tid som de går i gruppverksamhet på en av de få kvinnojourer som har utbildad personal för arbete med barn som bevittnat våld.

Filmen är avsedd för personal och andra som kommer i kontakt med barn. Det är ett utbildningsmaterial som är alldeles nytt. Jag hoppas att det ska kunna fungera som inspiration för alla de kommunalpolitiker som nu ska få den nya socialtjänstlagen i sitt knä när de fyra barn som finns med i filmen berättar vad de har varit med om och att de så småningom ställer nya resurser till förfogande, så att barnen får den hjälp de verkligen behöver.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna och gör mig beredd för en ny dust i den andra talarstolen.

Prot. 2005/06:127
19 maj

*Barn som bevittnat
våld*

Anf. 46 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Det är beklämmande att höra att Elisebeht Markströms omsorger om skadeståndslagens paragrafer är större än om de barn som har tvingats bevittna våld, för, som Elisebeht Markström säger, vill man inte förändra den skadeståndslag som vi har och paragrafernas utseende. Men vad jag och vi moderater säger är att barn måste bli målsägande för att kunna få ett stärkt skydd.

Mina frågor är: Varför får inte Pelle lov att berätta för polisen? Varför är det för Socialdemokraterna inte viktigt att barnen blir målsägande? Hur ska barnen med ert sätt att se få ett tillräckligt skydd och tillgång till behandling utan att anses som målsägande?

Elisebeht Markström använde lång tid av sitt anförande till att skylla på andra – på kommunen, på sjukvården, på skolan och någon annan. Men vi som lagstiftare har också en skyldighet. Varför kan vi inte ta vår skyldighet på allvar och ge barnen ett bättre skydd?

Så, Elisebeht Markström, hur ska barnen få ett tillräckligt skydd med förslagen i propositionen? Hur ska stödet bli bättre? Hur ska deras situation upptäckas tidigare? Hur ska de tydligare strategierna implementeras?

Anf. 47 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det första som jag vill säga är att jag tror att Cecilia Magnusson kanhända inte har tillräckligt på fötterna för att bedöma mitt engagemang för barn som bevittnat våld. Låt oss inte göra det till en trätöfråga. Jag tror att vi alla här har samma ambition. Sedan väljer vi olika vägar, Cecilia Magnusson, och det kan man kanhända kräva respekt för.

Jag försökte i mitt anförande redogöra för hur vi ser på frågan om hur stödet för barn ska bli bättre. Det är en alldeles riktig beskrivning som har givits här, den som Rädda Barnen har givit och som det står om i betänkandet, att dessa barn inte får den hjälp och det stöd de behöver.

I första hand behöver barn skydd. De behöver också få komma i sådana sammanhang där de får tala om vad de har varit med om. De kan gå i gruppverksamhet. En del kan komma att behöva individualterapi, men jag tror att det är en minoritet som behöver det. De behöver få sätta ord på vad de fått vara med om, och de måste lyfta bort skuld och skam. Det är den vuxne förövaren som ska ta ansvar för sina handlingar.

Vi har valt att försöka hålla barnet utanför domstolarna och i stället gå fram med en brottsskadeersättning som erkänner att barnet har bevittnat våld, att det är offer för brott. Att vara offer för brott är inte liktydigt med att också bli målsägande. Det måste vi väl ha klart för oss.

Vi tror dessutom att med detta system bör rutinerna för polisen och andra myndigheter som kommer i kontakt med barnen skärpas och kvalitetssäkras så att barnen verkligen får den hjälp som de har rätt till och ska ha enligt socialtjänstlagen.

Anf. 48 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jag betvivlar inte Elisebeht Markströms engagemang i frågan. Däremot betvivlar jag hennes kompetens att realisera verk samma åtgärder för barnen med utgångspunkt i det betänkande som vi nu behandlar.

Elisebeht Markström säger att den vuxne ska ta ansvar för sina handlingar. Ja, det är ju det vi säger att man måste göra i stället för det förslag som Elisebeht Markström står bakom och som vi ska besluta om här. Genom brottsskadeersättningen frikänner Socialdemokraterna den som har begått brottet – inte bara från vad den har åsamkat barnet utan också från den ekonomiska skulden. Vi moderater säger: Låt barnet bli målsägande. Då har man möjlighet att få både skadestånd, behandling och upprättelse för det brott man har blivit utsatt för.

Elisebeht Markström ger inget besked om hur barnets skydd ska bli bättre. Hon talar om polisen, socialtjänsten och så vidare – visst, de har en viktig roll och vi som lagstiftare kan se till att de får de verktyg de behöver. Men barn hittas inte under sängar eller vettskrämda i garderober om de inte är målsägande. Vi måste ju åstadkomma att barnen hittas. Hur kan Elisebeht Markström och Socialdemokraterna tro att 100 av 100 000 barn ska komma i åtnjutande av brottsskadeersättningen? Är det ett tillräckligt skydd?

Anf. 49 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Skyddet till barn ska ges av kommunerna. Det ges inte i domstolarna. Det tror jag att vi kan vara överens om.

Vi säger att vi för att lyfta fram barnen och visa att de är offer för brott är beredda att införa en brottsskadeersättning som ska utgå utan att det behöver ske som skadestånd. Om skadestånd ska betalas ut måste man ju också kunna bevisa att det som barnet har varit utsatt för verkligen har lett till en sådan psykisk påverkan att det skulle kunna utgöra skäl för skadestånd. Vi säger att det inte behövs: Se till att barnen får brottsskadeersättningen. Det behöver inte göras några sådana utredningar som grund för ersättningen, utan det räcker med att barnet har vistats i en sådan miljö som typiskt har påverkat barnet negativt.

Därmed behövs ingen annan bevisning. Man behöver inte förhöra barnen, och det behöver inte bevisas vad barnen har sett eller hört. Vi vet att barn som lever i familjer där detta pågår dagligen och stundligen tar skada.

Den kanske viktigaste saken i hela paketet är att vi lyfter fram kommunernas ansvar för att hjälpa, stödja och skydda dessa barn. För det krävs en hel del arbete, kan jag säga. Det saknas i dag. Det har Cecilia Magnusson själv efterlyst. Nu försöker vi strukturera och se till att lagstiftningen ger stöd för att man ska kunna ställa krav på kommunerna att detta ska vara en prioriterad verksamhet. De får nu en uppgift att se till att dessa barn får det stöd de behöver. Sedan kan det komma att se olika ut i olika kommuner.

Anf. 50 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Elisebeht Markström talade om ett mycket tydligt barnperspektiv när hon skulle beskriva propositionen. Jag tycker att det skulle ha varit ett mycket tydligt barnperspektiv om man hade valt att slå fast i

brottsbalken att ett barn som tvingas bevittna våld i hemmet blir utsatt för psykisk misshandel. Den pappa – för det är oftast pappan – som slår mamma inför barnen ska också veta att han begår ett brott mot barnen.

Frågan är: Varför har ni valt en sådan halvmesyr? Det är en främmande fågel i svensk rättstradition. Ni vill att barnet ska ses som ett brottsoffer enligt socialtjänstlagen men inte enligt brottsbalken.

Jag fick en ansats till svar tidigare. Ni säger att ni vill hålla barnet utanför rättsprocessen. Men när barnet självt blir slaget och utsatt för våld är det ju naturligt att det ska vara med i rättsprocessen. Då behöver barnet inte hållas utanför. Med detta säger ni alltså att psykisk misshandel inte är så farligt. Framför allt säger man till den som har begått brottet att förövaren inte har något ansvar för den skada som barnet lider.

Anf. 51 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Barnmisshandelskommittén utredde huruvida frågan om barn som har bevittnat våld i hemmet ska tas upp i ny lagstiftning, i en egen paragraf i brottsbalken. Man kom fram till att man inte ville förorda det. Det blev heller inte så, och riksdagen ställde sig bakom det synsättet.

I stället valde riksdagen häromåret – för tre år sedan, tror jag – att införa en straffskärpningsgrund. Om man misshandlar någon inför barn är det att betrakta som en grund för straffskärpning, som ska ses som en försvårande omständighet när man utdömer straff.

Jag har försökt att ta reda på hur det nu ser ut: Har domstolarna använt denna straffskärpningsgrund? Ja, det visar sig att de har gjort det. Det finns inte jättemånga eller jättetydliga skrivningar i domsluten, men man kan ändå tydligt se att de gör det. Att, som Centerpartiet, säga att man vill ha en särskild paragraf för att försäkra sig om att domstolarna verkligen gör vad Johan Linander vill att de ska göra är lite främmande. Jag tror att det räcker med den lagstiftning vi har.

Att vi sedan ska följa upp den och kontrollera att det har blivit så som den lagstiftande församlingen, det vill säga riksdagen, har bestämt är en annan sak. Men vi behöver inte ständigt skapa nya paragrafer för att skriva domstolarna på näsan hur de ska göra.

Det finns en paragraf om en straffskärpningsgrund. Den har verkat i ett par tre år nu, och jag tror att vi vid en översyn kommer att se att domstolarna också har tagit hänsyn till den. I de domar som jag har läst har man gjort det.

Anf. 52 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag tycker att Elisebeht Markström blandar ihop två saker här. Straffskärpningsgrunden handlar ju om våld som är riktat mot barn, och då är den försvårande grunden just att det är ett barn som det är riktat mot.

Centerpartiet har föreslagit att vi ska ha en egen paragraf som heter barnmisshandel i brottsbalken. Det ska framför allt vara högre minimistraff än när det gäller misshandel av en vuxen. Det är alltså en helt annan sak.

Våldet är ett brott mot den person som det riktas mot, men även om ett barn bevittnar det och lider svårt psykiskt är det fortfarande inget brott mot barnet. Nu säger ni att det är ett brott mot barnet enligt socialtjänstlagen, det vill säga att barnet ska ses som ett brottsoffer enligt social-

tjänstlagen. Men det är fortfarande inget brott enligt brottsbalken. Förövaren kan inte dömas för den psykiska misshandeln. Förövaren blir inte skadeståndsskyldig gentemot barnet. I stället säger staten att barnet kanske behöver en viss kompensation, och därför träder staten in och betalar brottskadeersättning.

Men staten säger inte till förövaren: Du har begått ett brott mot det här barnet, och därför ska du betala skadestånd och straffas för psykisk barnmisshandel.

Blanda inte ihop begreppen här!

Anf. 53 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag tvingas konstatera att Johan Linander är dåligt påläst. Den straffskärpningsgrund som riksdagen fattade beslut om för två år sedan innefattar just att barn har bevittnat våld.

Det kanske lite grann förklarar Johan Linanders stadiga argumentation att vi behöver ha ytterligare en ny paragraf i brottsbalken. Detta är redan omhändertaget i den lagstiftning som riksdagen har fattat beslut om. Gå hem och läs på, Johan Linander.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 14 §.)

11 § Ingripanden mot unga lagöverträdare

Föredrogs

justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU34

Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165).

Anf. 54 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Det är väldigt viktigt att vi försöker bekämpa brottslighetens orsaker. Jag hade förmånen att besöka det Sverige som det går så bra för i veckan. Det var Katrineholm i kartellens Sverige, där Socialdemokraterna har styrt mycket länge.

Vid en träff med företrädare för de sociala myndigheterna kunde jag konstatera att det var kö till ungdomsmottagningen. Man var mycket oroad över att så många ungdomar hade börjat skolvägra. Man var orolig över att det fanns alltfler extrema grupper som började organisera sig och var synliga – höger, vänster och andra grupperingar. Man såg hur det var rekordhög ungdomsarbetslöshet i Katrineholm. Man kunde konstatera att det inte fanns några fältassistenter.

Så ser det ut i det landet som vänsterkartellen talar så starkt och väl om och säger att det går så bra för. Det är ett land där vi vet att barnfattigdomen också har brett ut sig. Aftonbladets ledarsida har i dag rubriken: "Barnfattigdomen är en skam för Sverige". Vänsterkartellen är nöjd med sina insatser, eller åtminstone stolta, eller hur det nu brukar vara.

När vi nu debatterar ingripanden mot unga lagöverträdare får man aldrig glömma bort det förebyggande arbetet. Det är det absolut viktigaste. Vi talar om vad vi kan göra för föräldrar, vad vi kan göra i skolor, och vad vi kan göra från sociala myndigheter.

Historien är att frågan om unga lagöverträdare har varit satt i långbänk under många år. Sedan förra valet, när Socialdemokraterna valde att lägga ned detta i en låda och inte göra någonting, har antalet barn som är inlåsta i fängelser, eller ungdomshem, ökat. Vi får fortsatt alarmerande siffror om att allt yngre hamnar allt tidigare i ganska allvarlig kriminalitet.

På åtgärdssidan har vi sett att Socialdemokraterna har konstaterat att det inte finns ungdomstjänster i alla kommuner. Det har väl funnits i knappt hälften. Det har varit så år efter år, och ingenting har hänt. Man har kunnat konstatera att den påföljd som har funnits, vård inom socialtjänsten, har tillåtits vara ett fortsatt experimenterande med lite av varje. En hel del fungerar bra. Men det har varit en vildvuxen flora av vård inom socialtjänsten som ibland inte bygger på någonting man tror vetenskapligt fungerar för att få den unge att upphöra med kriminalitet.

Så har det sett ut i många år. Nu tycker jag att detta blir lite bättre. Jag vill säga det. Men ingripanden mot unga lagöverträdare är också väldigt mycket tomma ord. Det är mycket missriktad välvilja, och det är en hel del önsketänkande. Jag ska ta upp det som jag tycker är bra.

Det är väldigt bra att ungdomstjänst blir en egen påföljd. Det är väldigt bra att man försöker att åtminstone lite strama upp vård inom socialtjänsten, som nu byter namn till ungdomsvård. Det är också rätt tänkt med en särskild kvalificerad kontaktperson inom socialtjänsten för de unga människor som är i riskzonen. Det är helt rätt tänkt. Det är inget konstigt.

Men, mina vänner i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet: Detta är ju bara ord! Det finns inte en fältassistent i Katrineholm. Ta tåget och åk till socialdemokratiska Katrineholm! Det finns inga fältassistenter.

Det går bra för Sverige. Det går inte bra för de ungdomar som det går illa för. Vi talade här förut om kriminalvården och hur svårt det är att rehabilitera människor som suttit inlåsta mycket länge i fängelser. Folkpartiet liberalernas bästa botemedel mot detta är att se till unga människor inte tillåts gå ned i kriminalitet. Vi jobbar förebyggande. Begår de ändå brott är det tidiga och mycket tydliga insatser som gäller.

Vi menar på att man också måste titta på annat. Det gäller till exempel föräldraansvaret. Barn har föräldrar. En del föräldrar har inte kompetens, som det heter på socialspråkssvenska. Jag menar att alla föräldrar har någon kompetens. Vi ska markera att föräldrar är ansvariga för sina barn.

Vi lyfter fram en sak som är konstig. Om ett barn har begått ett brott menar jag att det borde vara självklart att föräldrarna måste närvara vid rättegången. Varför är man inte skyldig om man har barn att närvara vid rättegången när ens barn har begått brott? Det klart att man får närvara. Men varför finns det inget ansvar att närvara?

Varför diskuterar man inte att jag som förälder kan ha ett ekonomiskt ansvar för de skador som mitt barn orsakar? Det är jag som har ansvaret för barnet. Det står i föräldrabalken och i alla möjliga lagstiftningar och internationella konventioner. Men det följer inte ett ekonomiskt ansvar. Jag menar att man kan pröva ett begränsat sådant ansvar.

Det blir lite konstigt när man inser att människor har ett ekonomiskt ansvar för sina husdjur och för vad de gör. Men de har inget ekonomiskt ansvar för sina barn. Jag menar att man som förälder har ett större ansvar för sina barn än för sina husdjur.

Vi måste markera föräldrarollen vid sidan av att man kan stödja föräldrarollen. Det står inte i motsats till varandra. Den särskilda kontaktpersonen kan göra fina insatser.

Det är bra att man pekar på att man vill ha skyndsamhetskrav när det gäller unga som har begått brott för alla brott där det kan bli fängelse. Det är bra. Det borde vara så vid alla brott, ska jag ärligt säga. Ungdomar ska behandlas extra snabbt. De ska få se kopplingen mellan handlingen och konsekvens.

Här är det också samma sak. Varför har man inte ett system, vilket vi föreslår från Folkpartiet och alliansen, att barn som är drabbade av brott också har förtur. Vi vet att barn som är drabbade av brott lätt kan gå över och bli gärningsmän. Våld föder våld.

Det är viktigt att det går snabbt för det unga brottsoffret så att man får tag i en gärningsman och kan sätta i gång med en process. Det är ingen förtur. Det kan ta nästan hur lång tid som helst. Det är jättelånga köer till våra domstolar.

Det stämmer heller inte riktigt ihop med verkligheten. När jag reser i Östersund, Ånge och Härnösand eller i Karlskoga, Kristinehamn och Karlstad möter jag poliser som säger samma sak. Har man inte en ungdomsgrupp vill man ha det. Man vill ha poliser som jobbar nära och förebyggande.

Det är självklart överallt. Finns det en ungdomsåklagare kan den inte göra lika mycket som två ungdomsåklagare. Det gäller att vara snabb, tidig och se till att unga människor som begår brott slutar med det så tidigt som möjligt.

Herr talman! Det vi måste lyfta fram här framför allt är att man inte gör någonting för de många unga människor som begår brott före 15 års ålder. En särskild kvalificerad person som ska ha kontakten räcker inte. I dag kan en ung människa under 15 år i praktiken bara mötas av två åtgärder. Det första är ingenting, eftersom det bygger på frivillighet och samverkan, eller tvångsomhändertagande.

Man ska gratulera till att det trots allt har skjutits till några kronor så att kommunerna lättare ska kunna tvångsomhänderta barn i Sverige i dag. Men det är väldigt defensivt. Jag vill undvika att barn ska tvångsomhändertas. Jag tror att man kan göra saker mycket tidigare innan det har gått så långt.

Då måste man införa någon form av så kallat mellantvång i socialtjänstlagen. De unga människor under 15 år som begår brott måste, även om de inte samtycker, vara skyldiga att medverka i någon form av åtgärd. Det kan vara behandlingsprogram eller helgavskiljning. Jag är heller inte främmande för att de ska delta i någon form av ungdomstjänst.

Det kan gälla en 14-åring som har sparkat ned och rånat en annan människa. Om man är kapabel till det är man enligt min uppfattning också kapabel att tvätta en yta som man har klottrat ned.

Här saknas en vilja till insikt. Eller är vänsterkartellen så otroligt låst vid det faktum att om man gör någonting är det otäckt, och då erkänner man att det är en brist? Det är en väldigt missriktad välvilja. Jag menar

att majoriteten inte vill något illa, men insikten om att man ska undvika åtgärder är farlig på lång sikt. De här unga människorna behöver tidigare och tydligare insatser.

Jag har varit på många fängelser, inte alla men en hel del. Jag har varit på många ungdomshem där rekordmånga barn sitter inlåsta i dag. Jag har träffat föräldraföreningar mot narkotika, Kriminellas Revansch i Samhället och andra organisationer. Aldrig någonsin har en människa som jag har träffat sagt: Jag blev kriminell och fördjupade mig i kriminalitet för att samhället grep in för tidigt och för tydligt. Alla har sagt tvärtom, och jag lyssnar på de här människorna. Jag vet att jag nu kommer att få höra att Folkpartiet minsann vill gripa in och måla ut. Nej, det här handlar om ett djupt kärleksbudskap. Att ställa krav är faktiskt att bry sig. Att våga vara tidig och tydlig hjälper de här unga människorna att inte hamna på Kumlafängelset i förlängningen.

Herr talman! Jag ser att min talartid är slut. I mina replikskiften kommer jag att återkomma till frågan om medling, som jag tycker är bra. Men nu föreslås det med full fart och med stor glädje, enligt majoriteten, att vi ska ersätta åtal för unga människor som har begått brott med medling. Det är att vara väldigt verklighetsfrånvärd, menar jag. Det är en missriktad välvilja som slår helt bakut. Det kommer att leda till stora ökade problem för de poliser, socialtjänstföreträdare och ungdomsåklagare som försöker bekämpa och motverka att unga människor förstör sina egna liv och andras på vägen.

Herr talman! För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 3.

Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (m):

Herr talman! Jag tänkte börja med att återgå till Pelle, tio år, som inte blev sedd och inte blev målsägande när hans pappa slog hans mamma. Några år senare kan det faktiskt vara så att Pelle, som är offer, har blivit ung lagöverträdare för att vi inte har gjort tillräckligt för att gripa in och hjälpa honom och ge honom behandling så att han kommer över det han har blivit utsatt för. Därför är det väldigt bra att vi tar dessa två ärenden i ett sammanhang.

Jag instämmer i väldigt mycket av det Johan Pehrson har sagt. Jag vill ta min utgångspunkt i att det brottsförebyggande arbetet är oerhört viktigt. Det här är en framtidsfråga. I dag vet vi väldigt lite om de barn som är precis i brytpunkten att börja utveckla ett beteende som leder till att hälften av dem blir kriminella vuxna. Det handlar om barn som är så pass unga som fyra, fem, sex, åtta eller, som Pelle, tio år. Det är där vi måste göra mer. Det står inte mycket om detta i regeringens proposition. Där står man i princip helt handlingsförlamad. Mer måste göras, och regeringen har visat att den inte klarar av det. Det finns andra som kan ta vid och åstadkomma de förändringar som krävs.

Det är rätt otäckt att vi inte vet hur många dessa barn är. Jag lyssnade på en genomgång av vad forskningen i dag vet om normbrytande beteende i barndomen och vad det har för betydelse för en senare kriminell livsstil i vuxen ålder. Med tanke på det är det en skrämmande läsning som återfinns i det här betänkandet. Vi måste på ett helt annat sätt ta oss an de små barnen med beteendestörningar och de äldre barnen som börjat utveckla tendenser, kanske snattat eller börjat skolka redan i åtta-, nio

eller tioårsåldern. Det gäller för den delen också de ungdomar som riskerar att tillägna sig en kriminell karriär. Det är först och främst dem som regeringen här försöker lägga förslag om. Jag är inte lika översvällande inför de förslagen som Johan Pehrson var i sin inledning.

Regeringen fortsätter ju den väg som man slog in på 1999, och den försämrar snarare situationen än tvärtom, som man säger att målsättningen är. Till sist kallade man in en utredning för att följa upp och utvärdera de misstag som hade begåtts. Vi trodde att de kanske skulle komma till insikt, men det har de tyvärr inte orkat med. Det är trötta förslag som inte kommer att klara av att hindra ännu fler unga människor att fastna i kriminalitet.

Vi har här 51 reservationer, och i dem presenterar vi i alliansen ett alternativ till den rådande politiken. Det är ett alternativ som går till botten med problemen.

Familjen är samhällets främsta brottsförebyggande resurs. Funge-
rande familjer behövs som en skyddande faktor för barn med normbrytande beteenden och för de unga som naturligt prövar att revoltera i ungdomsåren – jag har gjort det själv. Kan inte samhället med mindre insatser stödja familjefunktioner och göra tidiga ingripanden kommer både samhällskostnader och mänskliga kostnader att bli gigantiska ett antal år senare. Mödravårdscentralen, barnavårdscentralen, dagis, skola, socialtjänst, sjukvård, rättsväsende och andra måste kunna bilda en skyddande kedja för att stoppa tillväxten av ungdomskriminaliteten. Det här är en av våra viktigaste framtidsfrågor.

När man begår brott som ung måste samhällets samlade reaktion vara glasklar. Det är den långt ifrån i dag, och det blir inte särskilt stor skillnad med de ändringar som vi ska besluta om här i dag. Det måste göras mer. Varför har till exempel inte regeringen och Socialdemokraterna föreslagit familjesamråd som är en etablerad verksamhet som finns i många andra länder? Det skulle vara verksamt för att stärka upp nätverket runtomkring de unga som ännu inte har fyllt 15 år. Det avstyrker ni.

Vi tycker att det är fel att socialtjänsten ska ansvara för det som man nu har valt att kalla ungdomsvård. Socialtjänsten ska ju hjälpa och stötta människor, inte straffa och genomföra sanktioner. Vi vill att ansvaret för ungdomsvården ska föras över till kriminalvårdens frivård. Det första argumentet har jag redogjort för. Det finns fler, och det andra är att om det fördes över till kriminalvården skulle sanktionen se likadan ut över hela landet. Johan Pehrson redogjorde så vackert för hur det ser ut i dag. Här har vi en naturlig lösning. Inte heller det tycker man är någonting att ta fasta på.

Det är mycket daltande. Fortfarande ska den unge gå med på påföljden för att den ska kunna utdömas. På s. 23 högst upp skriver regeringen så här: De föreslagna förändringarna får anses ge den unge ett rimligt inflytande på utformningen av innehållet i de påföljder som blir aktuella.

Den unge får ett rimligt inflytande. Är det skarpa och tydliga sanktioner från samhällets sida? Kan Socialdemokraternas representant här förklara detta för mig och för övriga?

Det fortsätter med uppföljning av straffet och genomförandet. Vi har föreslagit att man ska kunna göra en uppföljning av hur sanktionen har genomförts, om det har blivit bättre eller sämre, hur det har gått och om man har skött sig. Men då säger utskottet på s. 25: "Utskottet kan i och

för sig se vissa fördelar med en ordning där uppföljningsmöten hålls även utan misskötsamhet men bedömer att nackdelarna överväger.” Kan Kerstin Andersson tala om för mig vilka nackdelarna med uppföljningssammanträden är? Då vore jag tacksam.

Herr talman! Ansvar för slutna ungdomsvård måste också ses över. Jag var häromveckan på Bärby ungdomshem som har specialiserat sig på unga sexualförbrytare. De som vårdar dessa killar – det är killar som finns där – är frustrerade, för de får inte tid att vårda dem och ha en effektiv behandling innan de släpper ut dem i samhället igen. Vad beror det på? Jo, det beror på att så korta strafftider döms ut att de inte har en rimlig chans att ge de här pojkarna en sjyst behandling så att de kan komma ut i samhället igen utan att begå nya brott. Men varför föreslår inte Socialdemokraterna längre tider, så att man i ungdomsvården kan ge ungdomarna en chans att bli tillrättvisade?

Vi lägger fram förslag om kvalitetshöjning. Vi lägger fram förslag om helgavskiljning. Det är ett mycket dåligt förslag, nämligen att man ska kunna sitta av sitt straff under helger, då de flesta brotten begås.

Det är anmärkningsvärt trött och fattigt i majoritetens betänkande. Om vi ska kunna komma till rätta med de här problemen så måste det till helt andra åtgärder.

Anf. 56 OLLE SANDAHL (kd):

Herr talman! Bättre än att hantera unga lagöverträdare på det ena eller andra sättet är det förebygga att lagöverträdelser alls uppstår. Patienter och de som yrkesmässigt sysslar med sjukdomar vet att det innebär överlägsen kvalitet att förebygga sjukdom eller skada jämfört med att med möda, utgift och osäker prognos behandla. En förebyggd skada är till fördel för både individ och samhälle. När det gäller brottslighet tillkommer ännu en vinst, nämligen att man undviker att ännu en människa blir ett brottsoffer. Man kan inte resonera om ingripanden mot unga lagöverträdare utan att samtidigt tala om förebyggande.

Kristdemokraterna anser att normöverföring från vuxna till barn är en avgörande förutsättning för att förebygga brott. Familjens roll, att fostra och leda de unga, är då av största vikt. Det offentliga ska genom olika åtgärder stödja föräldrar och ge möjlighet till mer tid med barnen. En stark relation mellan familj, skola och närsamhälle skapar social kontroll som verksamt bidrar till att minska riskerna att unga dras in i brottslighet.

Det borde till exempel vara självklart att ha arbetsro och trygghet i skolan och att allvarliga brott som begås i skolan polisanmäls. Alla skolor bör ha en kontaktperson hos polisen. Hela 15 % av de våldsbrott som barn söker vård för har skett i skolan. Det är uppenbart att socialtjänsten, polisen och skolan måste ha ett nära samarbete för att tidigt motverka kriminalitet. Sekretesslagstiftningen borde ändras så att rektorer kan informeras om elever som begår brott. Särskild barn- och ungdomskompetens måste finnas inom hela rättsväsendet.

Det finns inga straffprocessuella skäl att utreda brott som begås av barn under 15 år. Någon förundersökning ska därför normalt sett inte inledas men får göras om den kan antas ha betydelse för att avgöra om behov finns av socialtjänstens insatser eller om det annars är av särskild vikt att en utredning äger rum. För barn under tolv år får en utredning

inledas endast om det finns synnerliga skäl. I de allra flesta fall läggs minderårigas brott bara till handlingarna.

Kristdemokraterna menar att alla brott ska utredas. Vi anser också att det bör införas särskilda ungdomsrotlar som snabbt utreder brott där ungdomar är inblandade. Vi anser att föräldrarna ska involveras mer när deras barn misstänks för brott än vad som är fallet i dag. Skolan, de sociala myndigheterna och polisen ska vara skyldiga att ha upparbetade rutiner för att informera föräldrarna om barn misstänks för brott. Polisen måste förbättra sina rutiner när det gäller föräldrars närvaro vid förhör.

Vi kristdemokrater anser också att det ligger i samhällets intresse att stödja föräldrarnas engagemang i sina barn även när barnet ställs inför rätta. Det är av största vikt att föräldrar är med under rättegången och får ta del av det som utspelar sig under rättsprocessen. Föräldrar till barn under 18 år ska alltid ha rätt till ersättning för sin inställelse i rätten, oavsett om barnet är tilltalad, målsägande eller vittne. Det bör göras till en plikt för föräldrar att vara med under rättegången när deras barn är aktörer i rättsprocessen.

För att ytterligare förbättra förutsättningarna för en snabb handläggning av ungdomsbrott vill vi inrätta särskilda jourdomstolar för ungdom. I likhet med Barnombudsmannen anser vi att det rättsliga systemet inte är utformat utifrån barns och ungdomars förutsättningar. Propositionen har flera goda förslag. Exempel på sådana är att tillsätta kvalificerade kontaktpersoner i socialtjänsten och skyldigheten för kommuner att erbjuda medling. Syftet med att begränsa böter som påföljd är också bra. Allt detta är välkomna steg i rätt riktning.

Vi har motionerat om att påföljderna för unga måste ses över och att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten kan behöva avskaffas. Det föreslår regeringen nu, och även det låter bra, men det erbjuder ändå ingen lösning.

Nuvarande påföljd, överlämnande till vård inom socialtjänsten, ska ändras och byta namn till ungdomsvård. Det föreslås också att ungdomstjänst införs som en ny fristående påföljd för lagöverträdare under 21 år. Det föreslås bli obligatoriskt för kommunerna att administrera den här ungdomstjänsten. En plats behöver inte vara anordnad redan när domstolen dömer i målet.

Vad gäller propositionens förslag till ungdomsvård instämmer Kristdemokraterna med Hovrätten över Skåne och Blekinge, som i sitt remissvar skriver att tanken med förslaget är god men att det saknas metoder för att avgöra i vilka fall det finns ett verkligt behov. Man anser inte att det är försvarbart att bygga en ordning med straffrättsliga reaktioner på så lös vetenskaplig grund. Det krävs forskning och utveckling av metoder för att skapa ett vetenskapligt underlag för påföljderna. Vårdbehovet måste först med trovärdighet kunna konstateras, och vården måste kunna vila på vetenskap och beprövad erfarenhet innan tiden är inne att införa nya system.

En utvärdering av vård inom socialtjänsten enligt 1999 års påföljdsreform har visat att den vanligaste insatsen där var samtalskontakt, där samtalen ofta, som det sades, kretsade kring det aktuella brottet, dess konsekvenser, familje- och skolsituationen, relation till kamrater, etik och moral samt droger. Andra vanliga insatser var att man över huvud taget hade en kontaktperson och någon form av programverksamhet.

Dessa insatser var inte bara de vanligaste utan ofta de enda insatserna enligt vårdplanen. Detta leder utvärderingen till sin bedömning, nämligen att det i många fall inte förelåg något vårdbehov i egentlig mening.

Frågan kvarstår därför nu, nämligen vilken vård de unga lagöverträdare som enligt regeringens förslag ska överlämnas till ungdomsvård faktiskt kommer att få. Propositionen ger inga förslag till kvalitetsförstärkning, vare sig när det gäller bedömning av eventuellt vårdbehov eller när det gäller vårdens innehåll. Propositionen föreslår ett namnbyte. Förslaget blir således ett slag i luften och tar inte de unga lagöverträdarnas behov av insatser på allvar.

Regeringens förslag innehåller en märklig regel om påföljdspreskription där man säger att en utdömd ungdomstjänst ska bortfalla om inte domen börjat verkställas innan fem år förflutit från det att den vann laga kraft. Vi menar i motsats till detta att ungdomstjänsten bör verkställas senast en månad efter att domen vunnit laga kraft. Det är mycket viktigt med snabba reaktioner på brott, i synnerhet när det gäller unga lagöverträdare. Om det är de flesta överens.

Det finns mer att säga, men tiden är knapp. Därför avslutar jag här och yrkar bifall till reservation nr 3.

Anf. 57 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Vi har fått höra mycket om det här förslaget redan. Därför kan jag väl korta ned mitt anförande något.

Förslaget som vi har att ta ställning till i dag är ganska omfattande i själva texten, men i förslag och innehåll är det tyvärr magert. Det finns en del förslag som vi har hört om tidigare också som vi välkomnar och givetvis kommer att rösta för. Det anmärkningsvärda i det här betänkandet och i propositionen är alla de förslag som inte finns med.

Fortfarande tycker jag att det andas en något naiv syn på barn och ungdomar som har börjat begå brott: Om vi bara är snälla nog så kommer de nog att sköta sig och sluta begå brott. Jag tror inte att situationen är så enkel och så oproblematiserad. Vad ungdomar som är på väg in i kriminalitet behöver är tidiga reaktioner och tydliga reaktioner, att samhället omedelbart säger: Det där är inte okej. Så där ska man inte göra. Hur ofta har det inte hänt att ungdomar som börjat begå brott märker att ingenting händer, ingen reaktion från samhällets sida? Jaha, då kan vi göra det en gång till.

Vi lägger inte alla förslag i våra 25 reservationer, eller hur många det nu är, för att vi vill straffa de här barnen och ungdomarna. Vi gör det för att vi vill hjälpa dem ur kriminaliteten. Det är verkligen att hjälpa de här ungdomarna.

Jag har varit på många fängelser och ungdomshem. Jag har inte hört en enda säga sig vara arg eller besviken för att samhället ingrep eller gjorde det för tidigt. Så om vi vill göra dem en tjänst, om vi vill hjälpa de här ungdomarna, handlar det om att samhället ska ingripa.

En forskare vid socialhögskolan i min hemstad Lund som har forskat på ungdomsgång pekar på tre viktiga punkter vad gäller kriminella ungdomsgång, och de vill jag definitivt skriva under på.

För det första måste samhället snabbt gå in i och beivra tendenser till kriminella ungdomsgång så att de inte hinner bygga upp fasta etablerade kriminella nätverk och strukturer.

För det andra tar det alldeles för lång tid i dag mellan gärning och åtgärd. För att riktigt unga ska förstå allvaret i det de gör måste reaktionen komma snabbt.

För det tredje upplever de som är under 15 år inte någon koppling mellan det de gör och den åtgärd de hamnar i, alltså samtal med socialtjänsten.

Herr talman! Centerpartiet står som sagt bakom en stor mängd reservationer, men jag väljer att yrka bifall enbart till reservation 45 under punkt 48 om drogtester på barn under 15 år.

Jag önskar verkligen att det aldrig någonsin skulle behövas några drogtester för barn under 15 år, men verkligheten är inte så ljus. Det finns barn som missbrukar. Det finns barn nere i elva-tolvårsåldern som ingår i kriminella gäng. Det finns ett behov att hjälpa de här barnen långt innan de fyller 15 år.

När man läser betänkandet skulle man kunna tro att majoriteten har förstått att det behövs åtgärder och hjälp även för barn under 15 år. I sammanfattningen av betänkandet står det: ”Stödet till unga personer, även till dem under 15 år, förstärks. En särskilt kvalificerad kontaktperson skall kunna utses om den unge är i behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel.”

Då inställer sig frågan: Hur ska man veta att någon börjat missbruka beroendeframkallande medel när man inte ens får testa de här barnen under 15 år? Människors personliga integritet betonar vi från Centerpartiets sida gång efter gång, men när det gäller barns säkerhet och trygghet måste samhället våga fatta svåra beslut även om barnet eller föräldrarna inte inser vilka problem som håller på att byggas upp.

Herr talman! Jag skulle kunna säga mycket mer om det här, kanske framför allt om familjens roll. Men det har vi också hört mycket om tidigare, så jag väljer att avsluta här.

(forts. 15 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

SfU10 Migration och asylpolitik

Punkt 1 (Migrationspolitiken)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, m, fp, c)

Votering:

139 för utskottet

109 för res. 1

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 21 v, 16 mp

För res. 1: 39 m, 37 fp, 21 kd, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 3 (Barnets bästa)

1. utskottet
2. res. 4 (kd, fp, c, mp)

Votering:

158 för utskottet

90 för res. 4

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 35 m, 21 v

För res. 4: 4 m, 37 fp, 21 kd, 12 c, 16 mp

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 11 (Dublinärenden m.m.)

1. utskottet
2. res. 15 (kd, m, fp, c)
3. res. 16 (v, mp)

Förberedande votering:

108 för res. 15

38 för res. 16

101 avstod

102 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Huvudvotering:

102 för utskottet

109 för res. 15

37 avstod

101 frånvarande

Kammaren biföll res. 15.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s

För res. 15: 39 m, 37 fp, 21 kd, 12 c

Avstod: 21 v, 16 mp

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 14 (Synnerligen ömmande omständigheter)

1. utskottet
2. res. 19 (kd, fp, c)

Votering:

141 för utskottet

107 för res. 19

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 38 m, 1 mp

För res. 19: 1 m, 37 fp, 21 kd, 21 v, 12 c, 15 mp

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 17 (EU:s flyktingpolitik)

1. utskottet
2. res. 23 (kd, m, fp, c)

Votering:

102 för utskottet

109 för res. 23

37 avstod

101 frånvarande

Kammaren biföll res. 23.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s

För res. 23: 39 m, 37 fp, 21 kd, 12 c

Avstod: 21 v, 16 mp

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 36 (Asylsökande och rätten till arbete)

1. utskottet
2. res. 51 (kd, m, fp, c)

Votering:

123 för utskottet

125 för res. 51

101 frånvarande

Kammaren biföll res. 51.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 21 v

För res. 51: 39 m, 37 fp, 21 kd, 12 c, 16 mp

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 41 (Personer som håller sig gömda)

1. utskottet
2. res. 60 (kd, v, mp)

Votering:

140 för utskottet

58 för res. 60

49 avstod

102 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 2 m, 36 fp

För res. 60: 21 kd, 21 v, 16 mp

Avstod: 37 m, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 12 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 43 (Ersättning till kommunerna m.m.)

1. utskottet

2. res. 63 (v)

Votering:

214 för utskottet

21 för res. 63

12 avstod

102 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 39 m, 37 fp, 20 kd, 16 mp

För res. 63: 21 v

Avstod: 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 13 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 maj

LU35 Ny skuldsaneringslag

Punkt 1 (Ny skuldsaneringslag)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd, c)

Votering:

176 för utskottet

72 för res. 1

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 37 fp, 21 v, 16 mp

För res. 1: 39 m, 21 kd, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 2 (Andra åtgärder mot överskuldsättning)

1. utskottet

2. res. 2 (fp)

3. res. 3 (v)

Förberedande votering:

42 för res. 2

36 för res. 3

170 avstod

101 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Prot. 2005/06:127
19 maj

Huvudvotering:
163 för utskottet
37 för res. 2
48 avstod
101 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 102 s, 39 m, 21 kd, 1 mp
För res. 2: 37 fp
Avstod: 21 v, 12 c, 15 mp
Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU24 Finansieringen av kärnavfallens slutförvaring

Punkt 2 (Lagförslagen i övrigt)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd)
Votering:
151 för utskottet
96 för res. 1
1 avstod
101 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 1 fp, 21 v, 12 c, 16 mp
För res. 1: 39 m, 36 fp, 21 kd
Avstod: 1 s
Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 4 (Behov av höjda avgiftsnivåer)

1. utskottet
2. res. 3 (mp)
Votering:
231 för utskottet
16 för res. 3
1 avstod
101 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 s, 39 m, 37 fp, 21 kd, 21 v, 12 c
För res. 3: 16 mp
Avstod: 1 s
Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU23 Ett regionalt förhöjt grundavdrag

1. utskottet

2. res. (fp, m, kd, c)

Votering:

139 för utskottet

108 för res.

102 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 21 v, 16 mp

För res.: 38 m, 37 fp, 21 kd, 12 c

Frånvarande: 42 s, 17 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

SkU27 Skattelättnad för bilar i vissa miljöklasser

Punkt 1 (Skattelättnad för lätta dieselbilar med låga partikelutsläpp)

1. utskottet

2. res. 2 (kd)

Votering:

189 för utskottet

21 för res. 2

37 avstod

102 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 s, 39 m, 21 v, 12 c, 16 mp

För res. 2: 21 kd

Avstod: 37 fp

Frånvarande: 43 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 2 (Miljöinriktad fordonsskatteomläggning för tunga bilar)

1. utskottet

2. res. 3 (kd)

Votering:

227 för utskottet

21 för res. 3

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 39 m, 37 fp, 21 v, 12 c, 16 mp

För res. 3: 21 kd

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU33 En modernare kriminalvårdslag

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd)

Förberedande votering:

45 för res. 1

21 för res. 2

181 avstod

102 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

187 för utskottet

39 för res. 1

21 avstod

102 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 36 fp, 21 v, 12 c, 16 mp

För res. 1: 39 m

Avstod: 21 kd

Frånvarande: 42 s, 16 m, 12 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 7 (Utökad frigång)

1. utskottet

2. res. 7 (fp, c)

Votering:

198 för utskottet

49 för res. 7

102 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 39 m, 20 kd, 21 v, 16 mp

För res. 7: 37 fp, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 13 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 8 (Intensivövervakning med elektronisk kontroll)

1. utskottet

2. res. 8 (fp, kd, c)

Votering:

178 för utskottet

70 för res. 8

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 39 m, 21 v, 16 mp

För res. 8: 37 fp, 21 kd, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 21 (Barn till intagna)

1. utskottet

2. res. 20 (v, mp)

Votering:

142 för utskottet

37 för res. 20

69 avstod

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 39 m, 1 fp

För res. 20: 21 v, 16 mp

Avstod: 36 fp, 21 kd, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Punkt 35 (Fångombudsman m.m.)

1. utskottet

2. res. 32 (v)

Votering:

227 för utskottet

21 för res. 32

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 39 m, 37 fp, 21 kd, 12 c, 16 mp

För res. 32: 21 v

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU19 Barn som bevittnat våld

Punkt 1 (Ändring i socialtjänstlagen)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, kd, c)

Votering:

139 för utskottet

109 för res. 1

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 21 v, 16 mp

För res. 1: 39 m, 37 fp, 21 kd, 12 c

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

1. utskottet
2. res. 4 (fp, kd, c)

Votering:

139 för utskottet

70 för res. 4

39 avstod

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 s, 21 v, 16 mp

För res. 4: 37 fp, 21 kd, 12 c

Avstod: 39 m

Frånvarande: 42 s, 16 m, 11 fp, 12 kd, 7 v, 10 c, 1 mp, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Ingripanden mot unga lagöverträdare

15 § (forts. från 11 §) Ingripanden mot unga lagöverträdare (forts. JuU34)

Anf. 58 KERSTIN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Barndomen och ungdomsåren är viktiga delar av varje människas liv. Hur vuxenlivet senare utvecklar sig grundläggs många gånger i tidig ålder. Därför är det så oerhört viktigt att barn och ungdomar får en bra start i livet.

Tyvärr är det inte så för alla barn. Trots att vi alla, både enskilt och tillsammans, på många vägar vill stötta våra unga misslyckas vi med några. Och varje barn som far illa är ett misslyckande, inte bara för den enskilda familjen och barnet utan för hela samhället.

Därför är varje debatt om hur vi kan arbeta brottsförebyggande för att förhindra att unga människor hamnar i kriminalitet en viktig debatt.

Det lokala brottsförebyggande arbetet är särskilt betydelsefullt när vi talar om barn och ungdomar. Unga begår ofta brott där de bor och tillsammans med andra som bor i närheten eller går i samma skola.

Det finns inga enkla lösningar. Det behövs insatser på många plan. Det behövs engagerade föräldrar och medmänniskor. Det behövs professionella människor. Det behövs vuxna som snabbt och tydligt reagerar och agerar, vuxna som inte ger upp, som inte tappar hoppet om att unga som begår brott går att få tillbaka till ett socialt liv utan kriminalitet.

Det har hänt mycket de senaste åren vad gäller unga lagöverträdare, men mycket är inte nog. När det gäller kampen mot utanförskapet, utslagning och kriminalitet kan vi aldrig ge oss. Det är viktigt att vi fortsätter att hålla fokus, på brottet, på brottets offer och på brottets orsaker.

Herr talman! Dagens påföljdssystem för unga lagöverträdare behöver förbättras och inriktas mer på att motverka fortsatt kriminalitet. Därför har vi socialdemokrater tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna tagit fram ett förslag om bättre påföljder genom en utveckling

av ingripande mot unga brottslingar. Det är ett led i det arbete som inleddes genom reformen år 1999.

Förslagen syftar också till att förbättra möjligheterna att tidigt ingripa för att motverka att barn under 15 år utvecklar en kriminell livsstil.

Den vanligaste påföljd vi ger unga i dag är böter. Böter är inte en bra påföljd för ungdomar som oftast inte kan betala. Bötesstraff saknar också det viktigaste av allt, nämligen det rehabiliterande inslag som vi anser viktigt i ett påföljdssystem för unga.

Vi inför ungdomstjänst som en ny och självständig påföljd. Den är tänkt framför allt för dem under 18 år. Ungdomstjänsten ska bestå av oavlönat arbete i högst 150 timmar och särskilt anordnad verksamhet av pedagogisk karaktär.

Socialtjänsten ska även i fortsättningen ha huvudansvaret för unga som begår brott.

Från och med den 1 januari 2008 kommer vi att ålägga kommunerna att se till att medling kan erbjudas. Vi vet att medling har och har haft en mycket viktig roll både för gärningsman och för brottsoffer.

Vi föreslår också att en särskilt kvalificerad kontaktperson ska utses. Syftet är att den vuxne ska utgöra ett mycket avancerat stöd och vägledning för den unge. Jag vill påstå att detta redan finns i min hemkommun Karlskrona.

Socialnämnden tillsatte som ett första steg två tjänster, en man och en kvinna, som arbetar med ett fåtal ungdomar som befinner sig i riskzonen för att bli omhändertagna enligt LVU eller som behöver extra stöd vid hemkomsten från en institutionsplacering. Dessa två personer jobbar mycket och intensivt med de unga på oregelbundna tider och på helger. De kommer ungdomarna och föräldrarna mycket nära och de kan ge mycket tid. Det är nödvändigt för att uppnå förändringar.

Ungdomstjänst, medling, en särskilt kvalificerad kontaktperson liksom en snabbare handläggning ger definitivt ett bättre stöd för unga som hamnat i drogmissbruk och kriminalitet. Systemet enligt de förslag som läggs fram här blir också tydligare och leder till ökad likhet inför lagen. Förslagen träder i kraft den 1 januari 2007.

Herr talman! Förslagen syftar även, som jag sade tidigare, till att förbättra möjligheterna att ingripa tidigt och motverka att barn under 15 år utvecklar en kriminell livsstil.

Polisen kommer att ha rätt att hålla kvar en brottsmisstänkt person under 15 år som har gripits eller tagits till förhör, dock inte längre än tre timmar. Syftet är främst att så snabbt som möjligt kunna överlämna den unge till vårdnadshavaren, socialtjänsten eller annan lämplig vuxen.

Herr talman! I många delar är vi politiskt överens. Vi har alla ett engagemang i frågor som rör unga lagöverträdare. Det finns dock en mycket tydlig skiljelinje i synen på vem som är bäst lämpad att ta hand om ungdomsvård och ungdomstjänst eller både-och. Egentligen handlar det om vem som kan möta en ung människa bäst och se till att han får professionell hjälp i sitt destruktiva beteende.

Moderaterna är mycket tydliga och menar i sina reservationer att påföljden vård inom socialtjänsten inte har fungerat och att tiden är ute för socialtjänsten som straffande instans.

Både Moderaterna och Kristdemokraterna tycker att kriminalvården lämpligast tar ansvar för ungdomstjänsten.

Det finns i Sverige en lång tradition och en bred förankring när det gäller att särbehandla unga lagöverträdare i straffrättsliga frågor. Det gäller särskilt åldersgruppen 15–17 år. Barn och unga som begår brott har ett särskilt behov av stöd och hjälp för att kunna återföras till ett socialt välfungerande liv utan fortsatt kriminalitet. Socialtjänsten har den kompetensen i dag.

Ambitionen är att barn och ungdomar så långt som möjligt ska hållas utanför kriminalvården och frihetsberövande påföljder. Denna ambition har också stöd i FN:s barnkonvention.

Min bild är att socialtjänsten tillsammans med rättsvårdande myndigheter har ett gemensamt intresse av att förhindra och motverka brott. Vägar som ger hjälp tillbaka till ett icke-kriminellt liv utvecklas i samverkan.

Ett tydligt exempel på bra och konstruktivt samarbete har jag haft glädjen att följa i Tyresö sedan år 2003. Det är ett arbete som sker i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm, kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet och Ersta Sköndal högskola.

I utskottets betänkande lyfter vi också fram detta goda arbete som en bra förebild till det obligatoriska införandet av ungdomstjänst i samtliga kommuner.

Vad är det då som har gjorts i Tyresö för att sätta gränser för våra unga lagöverträdare?

Det är ett ungdomstjänstprogram som man kan säga består av tre olika delar.

Den första delen är en aktiv referensgrupp med polis, åklagare, domare, forskare, ledande politiker och socialarbetare som träffas regelbundet för att utbyta erfarenheter och följa programmets utformning och resultat.

Den andra delen, ungdomstjänsten, som är direkt riktad mot den unge, innehåller två delar. Det är oavlönat arbete på en anvisad arbetsplats med handledare. Fokus ligger på att arbetet ska beröra. Här finns också frivilligorganisationer, bland annat Frälsningsarmén, som har visat ett otroligt engagemang. Genom möten med andra människors livsstilar skapas en ökad förståelse hos de unga.

Den tredje delen är påverkansprogram som fokuserar på det kriminella beteendet. Föräldrarna involveras och ur den unges nätverk rekryteras en mentor som följer den unge genom programmet. Det kan vara pappa. Det kan vara en morbror.

Den unge får arbeta med nätverkskartor. När den unge genomfört sin ungdomstjänst genomförs ett avslutningssamtal med alla som varit med på den unges väg.

I Tyresö har man lyckats. Socialtjänsten har visat att man kan i samverkan med många.

Många är de kommuner som redan varit kontakt med de engagerade personerna i Tyresö. Det finns ett stort intresse för att utveckla sin egen kommuns ungdomstjänst och möta kravet på den ungdomstjänst som vi nu inför obligatoriskt.

Herr talman! När det gäller att bekämpa brottsligheten behövs alla goda krafter i samhället. Det behövs samverkan i ett solidariskt samhälle. Samhället ska ta krafttag både mot själva brottet och mot brottets orsaker.

När det gäller att återföra ungdomar från ett kriminellt liv behövs beröring och påverkan. Det är inte snällism som många från alliansen har sagt i talarstolen.

Det är viktigt att vi aldrig någonsin ger upp hoppet om att det är möjligt. Det är ett ansvar vi har mot våra barn och ungdomar.

Ingripanden mot unga lagöverträdare

Anf. 59 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det finns inga enkla lösningar, säger Kerstin Andersson. Jag håller med. Vi kan inte ge oss. Jag håller med. Vi måste ta krafttag mot brottslighetens orsaker. Jag håller verkligen med.

Hur ser det ut i Socialdemokraternas Sverige? Hur ser det ut i Socialdemokraternas Katrineholm, där jag var i onsdags?

Jag vill understryka att man i Katrineholm jobbar väldigt bra inom socialtjänsten med att försöka möta unga människor. Man är inriktad mot unga med missbruksproblem, unga i extrema miljöer, flickor som utsätts för hederskulturer som är mycket negativa.

De kände tydligt att de saknar fältassistenter – socialtjänstens företrädare som kan vara ute på natten och se vad som händer på gator och torg när våra ungar super ned sig och unga människor utsätts för övergrepp och hamnar i miljöer som är mycket farliga.

Jag tycker att det här är en signal som visar att när ni pratar om att bekämpa brottslighetens orsaker handlar det mycket om medelklassen.

Det var ett himla väsen när man nu skulle höja ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen för oss som redan har det bra. Jag tycker också att det är nödvändigt på lång sikt, gärna för mig. Men varför prioriterar man inte de mest utsatta? Vilken tanke väcks hos Kerstin Andersson när man kan läsa i dagens Aftonbladet att barnfattigdomen är en skam för Sverige?

Det är klart att med tolv år till vid makten kommer det att fortsätta att vara en skam för Sverige. Jag vill att vi bekämpar brottslighetens orsaker och ser vad som behövs i form av socialtjänstföreträdare, fler poliser och fler behandlingsplatser och att vi ser till att barn- och ungdomspsykiatri får det stöd de behöver. Det vill ju Kerstin Andersson – jag är helt övertygad om att du vill detta. Verkligheten måste vara besvärande när det inte ens finns två fältassistenter i Katrineholm en lördagsnatt.

Anf. 60 KERSTIN ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag blir lite konfunderad när Johan Pehrson räknar upp var satsningarna behöver göras. Det är precis de satsningarna vi gör just nu – med barnen i centrum. Vi har avsatt mycket medel både till att förebygga och till fritidsverksamhet. Vi har avsatt medel till drogförebyggande verksamhet. Vi har gett mer pengar till kommunerna. Jag håller med Johan Pehrson om att fältassistenter är en mycket viktig grupp som varje kommun borde ha. Det är så. Men jag vänder mig lite mot detta. Likadant är det med barn- och ungdomspsykiatri, som vi också nu avsätter medel till. Det är ju lätt att säga att vi avsätter medel och avsätter medel. Men bakom detta att vi avsätter medel finns det ju också människor som ska jobba och engagera sig.

Innan jag går in och bemöter dig, Johan Pehrson, vill jag ändå säga en sak: Jag tror inte, Johan Pehrson, utan jag *vet* att med det förslag som ni nu tillsammans lägger i alliansen, där ni går samman med Moderaterna, med en sådan skattesänkning, kommer vi inte ens att ha kvar var femte

fältassistent i någon av kommunerna. Jag lovar dig det, Johan Pehrson! Då finns det inte pengar till välfärden.

Låt oss nu i stället gå in och tala om det vi ska göra, om våra ungdomar. Det brottsförebyggande arbetet är oerhört viktigt. Det har jag sagt, och jag har också sagt att det är med barnen i centrum vi socialdemokrater alltid försöker jobba. Svara mig i stället på detta med helgavskiljning, Johan Pehrson, detta att låta barn och ungdomar under helger befinna sig i utanförskap. Och på måndagen ska man släppa ut dem och tro att allt är som vanligt med barnen – vi pratar om barn, Johan Pehrson – som ska gå till skolan. Tror inte Johan Pehrson att det finns bättre lösningar än att låsa in en ung människa över helgerna? Jag kan återkomma med vad jag tror är en bättre lösning.

Anf. 61 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det blir en tävling om vem som är mest trovärdig. Efter tolv år med Kerstin Anderssons politik finns det inte fältassistenter i Katrineholm. Och så har man mage att tala om att bekämpa brottslighetens orsaker! Det är så man tror att man befinner sig på en annan planet.

Vi ska nu tala om vad vi ändå kan göra med regelverket. Då menar Folkpartiet liberalerna att det är väldigt viktigt med tidigare och tydligare insatser. Vi kan ta en ung människa som helg efter helg befinner sig på torget i Katrineholm och där kommer i kontakt med knark, använder knark, kanske säljer knark, misshandlar, kanske rånar, och begår andra typer av brott. Den unga människan lever ett väldigt kärlekslöst liv enligt min uppfattning. Den unga människan skulle må bra av att hamna på ett behandlingshem, på helgavskiljning, under tio helger eller femton helger. Det skulle ge den unga människan chansen att komma bort från gatans miljö och få möta duktiga, engagerade behandlingsassistenter som kan skicka med lite sunda värderingar i stället för de värderingar som kommer fram från dem som säljer knark till den här unga människan och får den här unga människan att begå grott.

Jag tycker att det är en väldigt konstig syn som Socialdemokraterna har på att vuxna, och den institutionaliserade vuxenvärlden, vill ta hand om de unga. Samma socialdemokrat som nu kritiserar mig är ju glad för att man anslog mer pengar för att vi ska kunna tvångsomhändertaga fler barn. Men vad är det? Det är ju det värsta vi kan göra. Vårt förslag innebär att under helgen ge en signal till den unge: Du kan få åka bort. Du ska få lära dig mer av vad livet kan gå ut på så att du inte förstör för dig själv och för andra. Det är också en signal till den unges kompisar i Katrineholm, på torget, att om man håller på och begår brott får man inte vara på torget på helgerna. Det är en väldigt viktig signal som jag blir förvånad över att ni inte vill se. Det handlar ju om att ge den unge någonting annat än gatans brutala verklighet där det är knark, där det kan vara våld och där man hamnar i brottsituationer som förstör den unges liv och också många andra liv på vägen.

Anf. 62 KERSTIN ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Den beskrivning som Johan Pehrson gjorde av denna yngling kan jag hålla med om. Han lever ett mycket kärlekslöst liv. Då skulle det vara bättre att man tog den här ynglingen från gatan och låste in honom över helgen, ett utanförskap. Tänk att jag tror att du har svaret i

just den proposition som vi har lagt fram i dag. Jag tror att du hittar svaret på vad man kan göra i stället där.

Jag ska ge dig ett exempel: kvalificerad kontaktperson. Det kan också göras med tvång, enligt LVU. Jag kan återigen ta ett exempel hemifrån. Det är väldigt lätt. Jag kunde ta exempel från andra kommuner också eftersom jag åker runt mycket, men nu tar jag ett hemifrån. Det handlar om tre killar som var på glid ordentligt, som missbrukade, som hade begått kriminella handlingar. Man tillsätter en kontaktperson, en ung engagerad kille. Den här personen träffar dessa tre killar i veckorna och varje helg. Han hittar nya fritidsverksamheter och försöker få bort dem. Han hittar helt plötsligt något gemensamt hos de här tre killarna, ett engagemang för musik och teater.

Efter att ha spelat innebandy och efter att ha gått på fotbollsmatcher hittar den här kontaktpersonen dessa tre killar. Han engagerar dem i ungdomens hus, där de i dag har fått en plattform bort från det kriminella livet, bort från ett destruktivt leverne. De känner sig behövda. De känner sig sedda. Jag tror att det bästa sättet är att ha en vuxen som vågar sätta gränser, gränser som kan ge trygghet och som reparerar. Det blir ett innanförskap i stället för ett utanförskap och en inlåsning. Det senare tror inte jag på, Johan Pehrson.

Anf. 63 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Det är ju skönt att det finns solskenshistorier, som den om de här tre killarna. Men vi vet ju att en av två ungdomskriminella utvecklar en livstidskriminalitet, och det är Socialdemokraternas ansvar. Ni har haft tolv år på er att försöka göra något åt det, men ungdomskriminaliteten ökar. Det skulle vara bra om vi av Kerstin Andersson fick höra om det har hänt något positivt. Mycket har hänt, men det är åt det negativa hållet. Finns det något positivt exempel från Kerstin Andersson skulle jag vara tacksam.

Jag kan ta fram ett. Det är Tyresö, som Kerstin Andersson faktiskt beskrev väldigt bra, och den verksamhet i ungdomstjänst som man där bedriver i den borgerligt styrda kommunen. Kommunalrådet Berit Assarsson har ett fantastiskt engagemang. Det kan man göra i Katrineholm och alla andra socialdemokratiskt styrda kommuner sedan många år tillbaka, men det har man inte gjort. Hur ska de utveckla sådan verksamhet under tvång?

Kerstin Andersson tycker ju inte att tvång är något bra. Man skriver ju i betänkandet att den unge ska ha inflytande över påföljden. Den kille som har slagit ned sin klasskompis och stulit hans mobiltelefon och plånbok ska ha inflytande över det straff han ska få. Kerstin Andersson, det snällaste jag kan säga om den inställningen är att den är naiv. Men naivitet hjälper inte någon ung människa på glid i samhället.

Anf. 64 KERSTIN ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag hörde Cecilia Magnusson från talarstolen säga att vi var trötta. Nu får vi höra hur naiva vi är.

Jag försöker ändå med ett varmt engagemang tala om att jag vet att det pågår en hel del runt om i kommunerna. Jag vet att det finns engagerade människor i socialtjänsten. Jag vet att det finns engagerade åklagare,

domare och poliser som befinner sig ute på gator och torg när ungdomarna finns där.

Jag vet också att det är många kommuner som kommer att se positivt på förslaget om ungdomstjänst. De kommer att ta till sig det.

Jag sade inledningsvis att det är många kommuner som har varit i kontakt med Tyresö kommun. De har både varit på besök där och fått skriftlig information.

Det är väl bra att detta har kunnat fortsätta under borgerligt styre i Tyresö, men det var Socialdemokraterna som startade detta, Cecilia Magnusson.

Det är riktigt att jag inte är mycket för tvång. Men ibland har vi som lagstiftare ett ansvar. Och när det gäller att införa obligatorisk ungdomstjänst handlar det om likvärdighet inför lagen och att det ska bli likhet runtom i Sverige, så att det inte ska vara som i dag att bara vissa ungdomar kan dömas till ungdomstjänst. Det är därför som det ska bli obligatoriskt.

Jag har en fråga till Cecilia Magnusson angående tvång. Den gäller er reservation om kriminalvården och slutna ungdomsvård och att de som är dömda ska föras in under kriminalvården.

Är ni oeniga inom Moderaterna i denna fråga? Socialutskottet behandlade propositionen för ungefär en månad sedan. I betänkandet finns en skrivning från tre av dina partikamrater. De skriver: Vi anser att de som döms till slutna ungdomsvård ska fortfarande Statens institutionsstyrelse ha ansvar för.

Det anser jag också. Men Cecilia Magnusson och hennes kamrater i justitieutskottet anser att slutna ungdomsvård ska föras över till kriminalvården. Vad är det som gäller?

Anf. 65 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! För klarhets skull ska jag säga att det var mina partivänner i socialutskottet. Kerstin Andersson sade justitieutskottet, men det är ju justitieutskottet som nu debatterar.

Kerstin Andersson, vi kan diskutera många saker. Men kan man vara nöjd när det är 80 % återfall? Kan man säga att det bästa är det som är och inte föreslå kraftfulla åtgärder? Det är för mig oförståeligt.

Kerstin Andersson, jag känner också många engagerade inom rättsväsendet och socialtjänsten. Det handlar till exempel om de poliser som jobbar på ungdomsroteln i Gävle och som tvingas lägga ned sitt viktiga arbete nu under sommaren eftersom man inte har ekonomiska möjligheter att låta dem fortsätta, utan de måste sättas in i utryckningstjänst. Hur bra är det, Kerstin Andersson, med den polispolitik som ni för och som inte tillåter engagerade poliser att fortsätta det viktiga arbetet att stävja ungdomskriminaliteten?

Vi moderater anser inte att det är acceptabelt att dela upp ungdomar beroende på om de behöver vård eller inte, vilket Socialdemokraterna vill beträffande den nya ungdomsvården.

Jag har en sista fråga till Kerstin Andersson. Ni skriver på s. 14 att bara de som har ett särskilt behov av vård ska överlämnas till vård eller annan åtgärd.

Men vilken ung människa som är föremål för en påföljd har inte behov av vård och behandling? Berätta för mig och alla andra vilken ung

människa som står inför den risken som inte har behov av vård och behandling.

Prot. 2005/06:127
19 maj

*Ingriden mot unga
lagöverträdare*

Anf. 66 KERSTIN ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill först säga till Cecilia Magnusson att när det gäller de åtgärder som nu införs så får Socialstyrelsen också ett uppdrag att komma ut med allmänna råd till kommuner, hjälpa till med metodutveckling, se till att man samlar på sig den kompetensen och så vidare. Jag tror att Socialstyrelsen kommer att göra otroligt mycket för att se till att det också blir likvärdighet runtom i landet så att barn kan omhändertas på ett bra sätt när de behöver stöd, råd och hjälp och för att komma vidare på sin väg i vuxenlivet.

När det gäller ungdomsvård och ungdomstjänst är förslaget sådant att det finns en hel del att välja mellan. Det är upp till våra rättsmyndigheter att se till vad som är lämpligt för den unge i samverkan med socialtjänsten som oftast gör en utredning och som också skriver sin vårdplan eller ett kontrakt.

Om det ska bli fråga om ungdomsvård ska det finnas ett klart och specificerat vårdbehov.

Cecilia Magnusson sade att man också kan behöva samtala om det kriminella beteendet. Det är det som hon efterlyser, eller hur? Men då tycker jag att hon ska titta på vad just Tyresö kommun gör. Om någon inte döms till ungdomsvård utan till ungdomstjänst så ingår det i ungdomstjänsten påverkansprogram där man tar upp det kriminella beteendet. Den unge får göra nätverkskort och har under hela vägen en mentor som stöttar och som också gör att han eller hon kommer till insikt om sitt beteende och om vilken väg han eller hon ska gå vidare i livet.

Anf. 67 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Vi har hört ganska mycket, och jag ska hålla mig till en specifik fråga i denna replikväxling med Kerstin Andersson.

Jag skulle vilja höra om Socialdemokraterna och Kerstin Andersson tycker att det är rimligt att föräldrar blir skadeståndsskyldiga när deras barn begår ett brott som leder till en skada som ska ersättas.

Jag ska ta ett exempel. Det händer tyvärr då och då att en elev i beviselse över någonting slår sönder fönsterrutorna i skolan. Om det då kan utredas vem som är skyldig och om den personen är straffmyndig kan han eller hon dömas för skadegörelse, och i så fall utdöms också skadestånd. Men oftast kan barnet inte betala. Då är frågan om Kerstin Andersson tycker att det är rimligt att föräldrarna ska betala för dessa sönderslagna fönsterrutor.

Anf. 68 KERSTIN ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Som Johan Linander kanske har sett så finns det i det här förslaget en hel del åtgärder som man kan gå vidare med. En åtgärd är faktiskt medling. Den har använts inom många områden och också när det gäller barn som har varit under 15 år. Jag ser att Johan Linander fnysser med näsan, men detta är fakta.

(JOHAN LINANDER (c): Jag förstår inte vad du menar.)

Medling kommer inte till utan att brottsoffret går med på det. Om en ung människa har slagit sönder en fönsterruta eller någonting annat så behöver inte det självklart innebära att det utdöms ett skadestånd. Det kan faktiskt vara så att man via en medling kommer överens med butiksägaren eller någon annan om ett kontrakt som innebär att den unge får vara i butiken på lördagarna för att så att säga jobba av detta. Så har det gått till.

Men om Johan Linander menar att föräldrar ska betala skadestånd, vilket framgår i en reservation, så delar jag inte den uppfattningen. Jag kan inte förstå hur man hjälper den unge – jag vet vart Johan Linander vill komma – om man låter en ensamstående mamma betala ett skadestånd.

Anf. 69 JOHAN LINANDER (c) replik:

Herr talman! Jag undrade först om Kerstin Andersson hade förstått denna oerhört enkla fråga eller inte. Det är väl ganska tveksamt om man ska ha medling när någon har slagit sönder en fönsterruta. Det är väl inte så många som är brottsoffer. Man kan kanske ha medling med fönsterrutorna. Men jag tyckte att det var ett mycket märkligt svar på en enkel fråga.

Men det kom i slutet av Kerstin Anderssons replik ett litet svar på den enkla frågan om föräldrarna ska betala. Och svaret var nej.

Redan i dag kan föräldrar bli skadeståndsskyldiga för vad deras barn har gjort om man kan visa att föräldrarna har varit oaksamma i sin vårdnad av barnet. Men det är möjligt att Kerstin Andersson vill plocka bort det ansvaret också. Jag menar däremot att föräldrar har ett ansvar för vad deras barn gör.

Om jag inte har koll på mitt barn och inte har uppfostrat mitt barn tillräckligt så han slår sönder rutor på skolan tycker jag att det är fullt rimligt att jag faktiskt får bekosta rutorna. Jag hoppas att jag har en försäkring som kan täcka det hela. Men man kan inte ha vilka orimliga belopp som helst. Därför har vi föreslagit belopp upp till en viss nivå på samma sätt som finns i Norge. Men att säga att föräldrarna inte har något ansvar för sina barn och vad barnen gör tycker jag är att totalt ta ansvaret från föräldrarna och familjen och tro att det är samhället som sköter allting.

Anf. 70 KERSTIN ANDERSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vet att Johan Linander inte tycker att samhället ska sköta allt. Jag vet att Johan Linander tillsammans med de andra i alliansen i *Ett tryggare Sverige* har skrivit: "Kampen mot ungdomsbrottslighet är inte allas ansvar, som socialdemokraterna låter påskina." Det finns en skrivning om att det är föräldrarna som i första hand ansvarar för normer och värderingar hos sina barn. Jag delar den uppfattningen. Jag delar fullständigt den uppfattningen, Johan Linander. Först och främst är det alltid föräldrarna. Men det är annorlunda när föräldraskapet inte räcker till, när den unge lever ett destruktivt liv, när han lever ett kringflackande liv, när han bor hos kompisar, när han inte kan möta sin mamma eller pappa, när relationerna är brutna, när man måste börja en relationsuppbyggnad som kan ta otroligt lång tid. Där har också socialtjänsten i dag ett jättestort ansvar och gör ett jättestort jobb genom att försöka hålla ihop familjen och den unge.

Jag är helt övertygad om att det är allas ansvar. Det är skolans ansvar att se när ett barn far illa – lärarnas ansvar. Det är Jannes ansvar som jobbar på fritidsgården. Det är polisens som möter dem ute. Det är mitt som förälder till ett barn om jag ser att mitt barns kompis far illa.

Olof Palme sade så här, och Olof Palme var en mycket klok man: Ingen människa kan skapa sig ett liv oberoende av andra där han på en öde ö kan bygga sig ett liv i frihet och trygghet. Vi är alla förr eller senare beroende av varandra.

Det är solidaritet, det är medmänsklighet, det är välfärd. Och jag kommer att fortsätta att jobba för att våra barn och ungdomar ska färdas väl i livet.

Anf. 71 ROLF OLSSON (v):

Herr talman! Vänsterpartiet har aktivt deltagit i arbetet med propositionen och står bakom betänkandet.

Herr talman! När ungdomar begår brott är ofta sambanden mellan den sociala situationen och brottsligheten mycket tydliga. Unga som växer upp under svåra sociala förhållanden och ekonomiska svårigheter eller i familjer där problem med missbruk eller andra allvarliga sociala problem finns är överrepresenterade bland de unga lagöverträdarna.

Barn som utsatts för våld och hot far självklart mycket illa av detta och präglas påtagligt av sina upplevelser. Givetvis leder inte sådana erfarenheter per automatik till brottslighet, men det går inte att bortse från att det är under liknande omständigheter som många unga lagöverträdare har växt upp.

Satsningar på en generell välfärd och på långsiktiga och genomtänkta verksamheter i landets kommuner, inte minst i socialtjänsten och skolorna, är därför oerhört viktiga för att motverka att unga människor hamnar snett från början och för att förebygga en utveckling där vissa av dessa ungdomar kan komma att begå brott senare i livet.

När ett brott begås måste vi genom vårt rättssystem på ett tydligt sätt visa att det inte kan accepteras. Här måste det brottsförebyggande perspektivet vara vägledande. För Vänsterpartiet är det klart att när det gäller unga lagöverträdare är inte vare sig fängelsestraff eller böter de mest verksamma åtgärderna. Den unge har ofta inte någon ekonomi som möjliggör att betala böterna. Vad gäller fängelsestraff är det, som vi läser i en reservation från Centerpartiet, det sista en ung lagöverträdare behöver för att bryta med en framtida brottslig bana. Vi i Vänsterpartiet delar den inställningen. En ung människa som sätts i fängelser riskerar att halka efter ännu mer jämfört med sina jämnåriga och dras allt djupare in i kriminalitet. Det är mycket viktigt att det sätts in åtgärder, men de ska vara åldersanpassade och tydligt syfta till rehabilitering.

Centerpartiets hållning i denna fråga kan ställas mot andra borgerliga partiers syn på unga lagöverträdare. Tydligast är kontrasten mot Moderaterna, som driver frågorna om att föra över ansvaret för den slutna ungdomsvården till kriminalvården, att avskaffa särskilda skäl till att kunna döma till fängelse dem mellan 18 och 21 år och, införa helgfängelser, att överföra ansvaret för ungdomstjänst till kriminalvården och att införa villkorliga fängelsestraff för unga.

Det är en politik som inte tror på kommunernas socialtjänst och som inte tror på kraften i det lokala arbetet eller på möjligheten till förändringar hos ungdomar.

Herr talman! Det är alltså oerhört viktigt att tänka i andra banor än de traditionella inläsningsmodellerna när det gäller påföljder för unga lagöverträdare. Det är också av avgörande vikt att se sig om och vara lyhörd inför vad som görs ute i landets kommuner och ta till vara goda exempel på verkningsfulla åtgärder. Den modell på området unga lagöverträdare som har använts i Tyresö kommun har, som flera andra har varit inne på, varit framgångsrik och varit ett föredöme. Det har även hämtats inspiration och strukturer från Tyresömodellen i framtagandet av den nya lagstiftning som vi diskuterar i dag.

En ny självständig påföljd som inspirerats av Tyresömodellen är den som i propositionen kallas för ungdomstjänst. Den ska bestå av oavlönat arbete samt andra gränssättande och vägledande åtgärder som regelbundna träffar i ett nätverk där den unge deltar. Väldigt få av de unga i Tyresö som har genomgått ungdomstjänst har återfallit i kriminalitet.

Den gamla påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten blir mer avgränsad och ska endast erbjudas dem som bedöms ha ett särskilt behov. Samtidigt byter påföljden namn till ungdomsvård.

När det gäller unga som kan bli föremål för påföljder förstärker vi lagstiftningen kring skyndsamhet i handläggningen av dessa mål så att detta krav nu gäller alla brott med fängelse i straffskalan.

Alla dessa åtgärder bedömer Vänsterpartiet som steg mot en förbättrad tydlighet, pedagogik och effektivitet vad gäller påföljder för unga lagöverträdare. Samtidigt är det tydligt att det handlar om humana och meningsfulla påföljder med syftet att hjälpa och inte straffa den unge till ett liv utan kriminalitet.

Herr talman! Stödet till unga personer, även dem under 15 år, förstärks. En särskilt kvalificerad kontaktperson ska kunna utses för att följa den unges utveckling och för att stödja denne.

Möjlighet till medling har visat sig fungera bra i de kommuner där detta har införts. Att brottsoffer och gärningsman får mötas har upplevts som positivt av båda parter. Självklart är det viktigt att de båda samtycker. Vänsterpartiet har länge efterlyst ett ökat inslag av medling, och tillsammans med regeringen och Miljöpartiet gör vi nu obligatoriskt att alla kommuner ska erbjuda medling när gärningsmannen är under 21 år.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkande JuU34.

Anf. 72 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det var ett passionerat anförande av en person som står bakom 15 budgetar här i riksdagen. Det brukar han själv säga. Det är budgetar som han är stolt över men som tyvärr har renderat att vi har en problematik med resurser på det sociala området. Men vi struntar i resurserna, för där vill alla ha mer enligt min uppfattning, Rolf Olsson också fastän han under 15 budgetar inte har levererat så mycket att det räcker.

Rolf Olsson är kunnig i socialtjänstfrågor. Jag har en fråga om varför han tycker att det är orimligt att man har något annat tvångsmedel mot unga människor under 15 år än tvångsomhändertagande, som är ett brutalt hårt omhändertagande och som ofta kan innebära en placering långt bort från den ursprungliga hemorten. Varför kan man inte tänka sig andra

tvångsåtgärder mot en 14-åring, till exempel att han eller hon måste delta i ett behandlingsprogram även om man är 14 år eller också den utmärkta ungdomstjänst som jag tycker är bra? Jag menar att har man begått brottet att man har slagit andra kan man inte rimligen anses vara omogen att hjälpa till och medverka i någon form av ungdomstjänst, framför allt ett behandlingsprogram. Varför är man så fast vid tvångsomhändertagande som det enda verkliga tvångsmedlet?

När det gäller skyndsamhet: Vad är det för ideologi, som Rolf Olsson står bakom, att unga brottsoffer inte ska behandlas skyndsamt i domstol? Vad är det för ideologiskt övervägande för att förvägra detta krav, som jag hävdar är mycket liberalt?

Sist men inte minst undrar jag om det verkligen är rimligt att man ska kunna säga: Det blir inget åtal om du medlar. Är det inte bra med medling som ett sätt att reparera? Ska man verkligen ersätta den rättsliga prövningen med medling? Inser inte Rolf Olsson vilken påtryckningsmekanism detta kommer att innebära för unga människor som har blivit misshandlade på lördagen och sedan träffar gärningsmannen på tisdagen? Är inte Rolf Olsson orolig för detta åtminstone?

Anf. 73 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Vi skulle inte diskutera resurser, sade Johan Pehrson, och använde sedan den första halvan av repliken till att diskutera just det.

Jag står fast vid att vi visst har bidragit mycket tydligt och kraftigt till att överföra resurser till kommunerna. Vi har ju det kommunala självbestämmandet. En del kommuner har valt att sänka skatten under gångna år, men många kommuner har valt att förstärka bland annat socialtjänsten. Det är ett arbete som pågår. Det är långsiktigt, och det måste fortsätta. Jag hoppas naturligtvis innerligt att vi får en fortsatt s-, v- och mp-majoritet som kan fortsätta att se till kommunernas mycket stora och långsiktiga behov, inte minst när det gäller de här angelägna områdena.

När det sedan gäller tvångsåtgärder gentemot ungdomar ligger det i hela socialtjänstens natur och är i enlighet med socialtjänstlagen att man ska arbeta så långt det är möjligt med frivilliga åtgärder, för man vet att det är oerhört viktigt att motivationen är på topp när det gäller förändringsarbete, inte minst med ungdomar.

Det vi bör diskutera i första hand är frivilliga åtgärder, och där går det att göra väldigt mycket. Sedan finns det ju redan nu former av mellantvång inom ramen för socialtjänstlagstiftningen och möjligheter inom ramen för LVU, om man nu ändå hamnar i situationen att man måste ansöka om LVU. Man ska inte med automatik skicka folk till andra sidan av Sverige, utan det går att hitta former som är anpassade efter den enskildes behov.

Jag tycker att Johan Pehrson gör en lite felaktig beskrivning av verkligheten och möjligheterna i dagens lagstiftning.

Anf. 74 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det enda som jag menar hjälper på lång sikt är att unga människor som i brist på kärlek och i brist på närvarande fungerande föräldrar inte har kunnat sätta gränser måste få lära sig att det följer en konsekvens av en handling. Jag tror tyvärr att det är nödvändigt att det börjar när man är under 15 år. Det enda jag begär är att om man har slagit

ned någon måste man åtminstone genomgå någon form av obligatoriskt behandlingsprogram. I dag är påtryckningsmedlen de facto noll, det vill säga frivillighet och samverkan. Det finns ju inget påtryckningsmedel. Sedan är det en annan sak att många föräldrar, när ungarna hamnar i trassel, naturligtvis är med och jobbar. Den möjligheten tycker jag ska vara kvar.

I andra fall är det tvångsomhändertagande enligt LVU, möjligtvis med någon lättare form av LVU i hemmet. Det behöver ju inte, som du säger, vara på andra sidan av Sverige. Men däremellan kan det väl finnas någonting annat som ser till att det blir en konsekvens av handlingen när unga begått brott. Jag förstår inte denna beröringsångest från vänsterkartellen över att koppla ihop handling och konsekvens.

Sedan vill jag utveckla detta med medling. Folkpartiet liberalerna tycker att det är jättebra med medling i hela Sverige – medling efter rättegång, undantagsvis före rättegång. Det kan gärna påverka straffmätningen något. Men ersätt aldrig rättegång med medling! Det kommer att innebära att det blir väldigt svårjobb och att flera unga människor kommer att använda detta som påtryckningsmedel. Man behöver ju inte ha gjort så många besök hos ungdomsåklagare, ungdomspoliser eller fältassistenter som jobbar med ungdomar för att veta hur det ser ut. Många ungdomar har ju väldigt svårt att respektera andra människor. Då ska vi hjälpa dem och inte ge dem en möjlighet till påtryckning av offret så att de kan säga: Om du fixar medling är det bra för dig, annars får du en blålocka på andra ögat också.

Anf. 75 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag tror att vi ska vara lite aktsamma med att måla ut det här. Vi har olika uppfattningar, det är ingen tvekan om det. De här debatterna ska ju visa på skillnaderna i våra uppfattningar, och det gör de ju.

Jag tror inget annat än att vi har ett engagemang i de här frågorna, och självklart har vi också vissa gemensamma uppfattningar om att ungdomar som dras in i kriminalitet måste mötas av åtgärder som är ägnade att tillrättaföra ungdomarna. Men för att det inte bara ska vara en demonstrationspolitik är det väldigt viktigt att man tar till vara den motivation och den vilja till förändring som ändå finns någonstans hos alla människor. Det är det arbetet som jag menar måste vara oerhört uthålligt.

Jag tycker att Tyresö visar på metoder – evidensbaserade metoder, skulle jag vilja säga – som är erkända och genomtänkta. Det är ett exempel. Det finns en rad andra sådana exempel.

Jag tycker inte att vi som riksdagsledamöter behöver detaljstyra hur kommunerna ska arbeta med de här frågorna, utan låt det växa fram lokalt utifrån de förutsättningar som finns där. Jag är övertygad om att det finns en oerhörd kraft att arbeta med de ungdomar som vi är överens om att vi måste arbeta med.

Anf. 76 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Jag får väl börja där Rolf Olsson slutade och återigen berömma Tyresö, där man ju faktiskt har uppföljningssammanträden. Det är något som vi har krävt och som ni avslår. Om det nu är så bra med uppföljningssammanträden, varför skriver då Rolf Olsson och övriga: ”Utskottet kan i och för sig se vissa fördelar med en ordning där uppfölj-

ningsmöten hålls även utan misskötsamhet, men bedömer att nackdelarna överväger.” Kan Rolf Olsson vara snäll och förklara vilka nackdelarna är med att följa upp en åtgärd?

Rolf Olsson talar om evidens och sådant som är vetenskapligt beprövat. Jag tycker att Rolf Olsson borde titta på vad vetenskapliga rön har kommit fram till, framför allt när det gäller unga barn med normbrytande beteende. Det är inte alls så att huvuddelen har missbrukande föräldrar eller våld i familjen, utan det utgör en tiondel av riskfaktorerna här.

Lasse Strömstedt har beskrivit sin tid som ungdomskriminell, och han växte upp i ett vanligt föräldrahem. Men att han kom ur sin kriminalitet var för att han hade engagerade föräldrar. Så varför inte satsa på föräldrar och fungerande familjer i stället för på särskilda kontaktpersoner? Sociala insatser kan aldrig ersätta föräldrarnas kraft när den fungerar.

Anf. 77 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja se var någonstans du har läst att vi föreslår att man ska ersätta föräldrarna med de åtgärder som du pratar om, Cecilia Magnusson. Det är ju ett påstående som saknar grund. Självklart kan vi inte här bestämma exakt hur föräldrarna ska uppfostra sina barn, men vi kan faktiskt bestämma hur samhället använder sina resurser och vilket regelverk och vilken lagstiftning vi har. Det tycker jag att vi ska göra.

Jag tycker att vi ska se på hur det ser ut i landet. Till skillnad från Moderaterna tycker jag alltså att det är oerhört viktigt vad som händer lokalt ute i kommunerna. Jag hyser en stark tilltro till att det finns en väldig förändringskraft i landets kommuner och hos deras socialtjänster. Jag märker att Moderaterna inte alls delar denna uppfattning. I stället vill ni införa en rad repressiva åtgärder som snarare ligger på statens än på kommunernas ansvarsnivå. Det är en utveckling som vi kraftigt motsätter oss.

Det är bra att vi tydliggör detta. Jag tycker som sagt att dessa debatter ska tydliggöra skiljelinjerna i svensk politik. En sådan skiljelinje går mellan höger och vänster när det gäller att tilltro kommunerna en egen utveckling. Just i det sociala arbetet med ungdomar är kommunerna mycket viktiga.

Anf. 78 CECILIA MAGNUSSON (m) replik:

Herr talman! Vår erfarenhet visar att de är viktiga, men de är inte effektiva. En av två med normbrytande beteende blir livstidskriminell. 80 % av dem som döms till påföljd återfaller i brott. Då måste någonting annat göras, Rolf Olsson!

Jag håller med Rolf Olsson om att vi måste använda samhällets resurser på rätt sätt. Forskningen visar att det redan på dagis och i lågstadiet måste sättas in resurser. Den effektivaste tiden för att förebygga brottslighet och återanpassa unga människor – barn – med normbrytande beteende är mellan 10 och 13 år.

Varför, Rolf Olsson, vägrar ni låta polisen få plikt att utreda brott som har begåtts av barn under 15 år? Varför får inte polisen spara uppgifter från tidigare brott? Nu har ni ju gått med så långt att polisen kan få ta fotografier och fingeravtryck – men de ska slängas sedan. Varför ska man strunta i den historik som finns?

Som många redan har sagt: Ingen har träffat en ungdomskriminell som har frågat: Varför gick ni in för tidigt? Alla säger i stället unisont: Varför gjorde inte samhället något innan? Det är ju det vi kräver. När ska ni börja agera?

Anf. 79 ROLF OLSSON (v) replik:

Herr talman! Vi agerar varje dag, och dessutom är vi mycket måna om att avsätta medel. Vi tycker att det är viktigare än stora skattesänkningar, som Moderaterna vurmar så starkt för och som definitivt kommer att dränera kommunernas möjligheter att gå in och hjälpa ungdomar – och det är vi ju överens om måste göras.

Jag uppehåller mig lite vid temat om att se kraften i kommunerna och i det lokala engagemanget som något att bygga vidare på. Jag tycker att Tyresö är ett bra exempel på det. Men du och jag behöver inte gå så långt. Vi kan gå till vår egen hemstad Göteborg och se mycket bra exempel på ungdomsarbete där, där för övrigt s-v-mp har majoritet.

Det gäller alltså framför allt att se de unga som individer i stället för att komma med centrala idéer från de moderata partihögkvarteren om att låsa in unga och förstatliga kommunala angelägenheter – i den mån man inte vill privatisera fängelserna, som man ju också har talat om. Det här handlar om att tro på det lokala engagemanget. Jag väljer att göra det. Därför ska vi också fortsättningsvis satsa på att uppmuntra goda initiativ i socialtjänsterna runtom i landet, och vi ska naturligtvis ha Socialstyrelsen med för att utvärdera och sammanställa goda exempel och ge spridning åt dem. Men det måste till resurser, och då kan vi inte ägna oss åt stora skattesänkningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 30 maj.)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 19 maj

2005/06:421 av *Beatrice Ask* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Användning av den särskilda beredskapspolisen

2005/06:422 av *Christer Winbäck* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Vuxenmobbing

2005/06:423 av *Anne-Marie Ekström* (fp) till statsrådet Barbro Holmberg
Apatiska barn vars föräldrar misstänks för misshandel

2005/06:424 av *Anita Brodén* (fp) till utrikesminister Jan Eliasson
Fängslade palestinska barn

2005/06:425 av *Göran Hägglund* (kd) till statsminister Göran Persson
Hamasbesök och flygövningar med Israel

2005/06:426 av *Lars Ångström* (mp) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Klargörande av omständigheterna kring Estonias förlisning

2005/06:427 av *Karin Granbom* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Anstalten Kolmårdens långsiktiga inriktning
2005/06:428 av *Cecilia Wikström* (fp) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky
Svenska som nationellt språk i Sverige
2005/06:429 av *Tobias Krantz* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Polisbristen i Jönköpings län
2005/06:430 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Ansvaret för rovdjuren
2005/06:431 av *Gabriel Romanus* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Illegal alkoholhantering
2005/06:432 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Valfrihet inom barnomsorgen
2005/06:433 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Insyn och öppenhet i utnämningsspolitiken
2005/06:434 av *Lars Lindblad* (m) till finansminister Pär Nuder
Flygskattens effekter på sysselsättningen i Skåne
2005/06:435 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Vård av gravida missbrukare
2005/06:436 av *Solveig Hellquist* (fp) till statsrådet Morgan Johansson
Anmälningsskyldigheten och barn som får illa
2005/06:437 av *Krister Hammarbergh* (m) till finansminister Pär Nuder
Golf som friskvårdsförmån

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 30 maj.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 maj

2005/06:1658 av *Sten Lundström* (v) till finansminister Pär Nuder
Statlig mark för byggande av hyresrätter
2005/06:1659 av *Bo Bernhardsson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Den obligatoriska byggfelsförsäkringen
2005/06:1660 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Carin Jämtin
Könsstympning
2005/06:1661 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Vaccination mot pneumokocker
2005/06:1662 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Ligghallar
2005/06:1663 av *Jan Lindholm* (mp) till statsrådet Morgan Johansson
Ändrade ekonomiska villkor för Riksförbundet för hivpositiva

2005/06:1664 av *Mona Jönsson* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Migrationsverkets kontakter med polismyndighet vid verkställighet av
vissa ärenden

2005/06:1665 av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Jan Eliasson
Stoppat Pridefirande i Moldavien

2005/06:1666 av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Jan Eliasson
Pridefirande i Moskva

2005/06:1667 av *Henrik von Sydow* (m) till justitieminister Thomas
Bodström

Statligt stöd till antidemokratiska organisationer

2005/06:1668 av *Maud Ekendahl* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Tandvårdsförsäkringen för äldre

2005/06:1669 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Lena Som-
mestad

Ny fordonsskatt och direktimporterade bilar

2005/06:1670 av *Hans Backman* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Åldersgränser på spel

2005/06:1671 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
Svenskt stöd till Global Safe Abortion Fund

2005/06:1672 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Lagföring av krigsförbrytare i Sverige

2005/06:1673 av *Krister Örnfjäder* (s) till socialminister Berit Andnor
Trygghetssystem för företagare när det gäller graviditet

2005/06:1674 av *Bertil Kjellberg* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Utbyggnad av E 4 genom Sundsvall

2005/06:1675 av *Anne Marie Brodén* (m) till finansminister Pär Nuder
Skatteavdrag för hushållsnära tjänster

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 30 maj.

18 § Kammaren åtskildes kl. 14.24.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 9 §
anf. 29 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.55 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och Nordiska rådets svenska delegation	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Ett regionalt förhöjt grundavdrag	2
Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU23	2
Anf. 1 ULF SJÖSTEN (m)	2
Anf. 2 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	3
Anf. 3 LARS GUSTAFSSON (kd)	4
Anf. 4 JÖRGEN JOHANSSON (c)	4
Anf. 5 SUSANNE EBERSTEIN (s)	6
Anf. 6 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	7
Anf. 7 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	7
Anf. 8 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	8
Anf. 9 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	8
Anf. 10 MARIE ENGSTRÖM (v)	8
Anf. 11 PETER RÅDBERG (mp)	9
(Beslut fattades under 14 §.)	9
7 § Skattelättnad för bilar i vissa miljöklasser	10
Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU27	10
Anf. 12 LARS GUSTAFSSON (kd)	10
Anf. 13 MATS BERGLIND (s)	12
Anf. 14 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	13
Anf. 15 MATS BERGLIND (s) replik	13
Anf. 16 LARS GUSTAFSSON (kd) replik	13
Anf. 17 MATS BERGLIND (s) replik	13
(Beslut fattades under 14 §.)	13
8 § Beskattning av europakooperativ	14
Skatteutskottets betänkande 2005/06:SkU28	14
(Beslut fattades under 14 §.)	14
9 § En modernare kriminalvårdslag	14
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU33	14
Anf. 18 JEPPE JOHNSSON (m)	14
Anf. 19 KARIN GRANBOM (fp)	17
Anf. 20 OLLE SANDAHL (kd)	19
Anf. 21 ALICE ÅSTRÖM (v)	21
Anf. 22 JOHAN LINANDER (c)	24
Anf. 23 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	27
Anf. 24 JOHAN LINANDER (c) replik	27
Anf. 25 ALICE ÅSTRÖM (v) replik	27
Anf. 26 JOHAN LINANDER (c) replik	28
Anf. 27 LEIF BJÖRNLOD (mp)	29

Anf. 28 JOHAN LINANDER (c) replik.....	30
Anf. 29 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	31
Anf. 30 JOHAN LINANDER (c) replik.....	31
Anf. 31 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	32
Anf. 32 HELENA FRISK (s)	32
Anf. 33 JEPPE JOHNSSON (m) replik	34
Anf. 34 HELENA FRISK (s) replik.....	35
Anf. 35 JEPPE JOHNSSON (m) replik	35
Anf. 36 HELENA FRISK (s) replik.....	36
Anf. 37 JOHAN LINANDER (c) replik.....	36
Anf. 38 HELENA FRISK (s) replik.....	36
Anf. 39 JOHAN LINANDER (c) replik.....	37
Anf. 40 HELENA FRISK (s) replik.....	37
(Beslut fattades under 14 §.)	37
10 § Barn som bevittnat våld.....	38
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU19.....	38
Anf. 41 CECILIA MAGNUSSON (m).....	38
Anf. 42 KARIN GRANBOM (fp).....	39
Anf. 43 OLLE SANDAHL (kd).....	41
Anf. 44 JOHAN LINANDER (c).....	42
Anf. 45 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s).....	44
Anf. 46 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	47
Anf. 47 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik	47
Anf. 48 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	48
Anf. 49 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik	48
Anf. 50 JOHAN LINANDER (c) replik.....	48
Anf. 51 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik	49
Anf. 52 JOHAN LINANDER (c) replik.....	49
Anf. 53 ELISEBEHT MARKSTRÖM (s) replik	50
(Beslut fattades under 14 §.)	50
11 § Ingripanden mot unga lagöverträdare	50
Justitieutskottets betänkande 2005/06:JuU34.....	50
Anf. 54 JOHAN PEHRSON (fp)	50
Anf. 55 CECILIA MAGNUSSON (m).....	53
Anf. 56 OLLE SANDAHL (kd).....	55
Anf. 57 JOHAN LINANDER (c).....	57
(forts. 15 §).....	58
Ajournering.....	58
Återupptagna förhandlingar	58
12 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 17 maj	59
SfU10 Migration och asylpolitik.....	59
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 maj	61
LU35 Ny skuldsaneringslag	61
MJU24 Finansieringen av kärnavfallens slutförvaring	62
FiU28 Inlösen av minoritetsaktier i försäkringsbolag	63
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	63
SkU23 Ett regionalt förhöjt grundavdrag	63

SkU27 Skattelättnad för bilar i vissa miljöklasser	63	Prot. 2005/06:127
SkU28 Beskattning av europakooperativ	64	19 maj
JuU33 En modernare kriminalvårdslag	64	<hr/>
JuU19 Barn som bevittnat våld	65	
15 § (forts. från 11 §) Ingripanden mot unga lagöverträdare		
(forts. JuU34).....	66	
Anf. 58 KERSTIN ANDERSSON (s).....	66	
Anf. 59 JOHAN PEHRSON (fp) replik	69	
Anf. 60 KERSTIN ANDERSSON (s) replik.....	69	
Anf. 61 JOHAN PEHRSON (fp) replik	70	
Anf. 62 KERSTIN ANDERSSON (s) replik.....	70	
Anf. 63 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	71	
Anf. 64 KERSTIN ANDERSSON (s) replik.....	71	
Anf. 65 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	72	
Anf. 66 KERSTIN ANDERSSON (s) replik.....	73	
Anf. 67 JOHAN LINANDER (c) replik.....	73	
Anf. 68 KERSTIN ANDERSSON (s) replik.....	73	
Anf. 69 JOHAN LINANDER (c) replik.....	74	
Anf. 70 KERSTIN ANDERSSON (s) replik.....	74	
Anf. 71 ROLF OLSSON (v).....	75	
Anf. 72 JOHAN PEHRSON (fp) replik	76	
Anf. 73 ROLF OLSSON (v) replik	77	
Anf. 74 JOHAN PEHRSON (fp) replik	77	
Anf. 75 ROLF OLSSON (v) replik	78	
Anf. 76 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	78	
Anf. 77 ROLF OLSSON (v) replik	79	
Anf. 78 CECILIA MAGNUSSON (m) replik.....	79	
Anf. 79 ROLF OLSSON (v) replik	80	
(Beslut skulle fattas den 30 maj.)	80	
16 § Anmälan om interpellationer.....	80	
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	81	
18 § Kammaren åtskildes kl. 14.24.....	82	

Prot. 2005/06:127
19 maj

Elanders Gotab, Stockholm 2006